THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JAN 18 1932
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

A JEWISH CANADIAN DAILY Circulated All Over CANADA And Abroad

פאליטיש
אומאפהענגיג
נאציאנאל
א צייטונג וועלכע גיט
פרייהייט פון אויסדרוק
צו אלע שיכטען.

VOLUME XIX No 7770 | Friday, January 15th, 1932 | זונען אונטערגאנג: 5.02 א זייגער. | יום ו׳, ז׳ שבט, פרשה בא, תרצ״ב. | טאראנטא, פרייטאג, דעם 15־טער יאנואר, 1932. | PRICE THREE CENTS

מוסאליני׳ם „רעכטע האנט" פארדאמט אנטיסעמיטיזם און נומערוס-קלאוזוס אין אייראפע

פראפעסאר פראנציסקא מארינעטי זאגט, אז אנטיסעמיטיזם און נומערוס קלאזוס אין אייראפעאישע לענדער איז ניט נאר א פארברעכען נאר אויך א משוגעת. — זאגט אז איטאליע וועלכע ווייסט ניט פון אנטיסעמיטיזם, האט א סך צו פארדאנקען אידיש־וויסענשאפטליכען בייטראג. שפאנישען אנטיסעמיטען פאנגען אן פראפאגאנדע.

רוים, איטאליע, יאנ. 14, (איטא).

די אנטי־אידישע סטודענטען אגיטאציע אויף דער קאמפיין פאר א נומערוס קלאזוס אין אייראפעאישע לענדער, איז היינט שטארק פארדאמט געווארען פון פראפעסאר פראנציסקא מארינעטי, וועלכער איז מוסאליני׳ס „רעכטע האנט". דערקלערענדיג, אז דער נומערוס קלאזוס איז ניט בלויז א פארברעכען, נאר אויך א משוגעת, צוגעבענדיג, אז איטאליע וועלכע ווייסט ניט פון קיין אנטיסעמיטיזם, האט א סך צו פארדאנקען די אידען פאר זייערע וויסענשאפטליכע בייטראגען.

אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע אין שפאניע

מאדריד, שפאניע, יאנ. 14, (איטא).

א שטארקע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע וועלכע האט אנגענומען אן ערנסטען כאראקטער, איז געווארען א טעגליכער פיטשור פון דער שפאנישער פרעסע פון „רעכטע פלינגעל".

די צייטונג „על סיגלא פוטורא", וועלכע איז דער קאטוילישער ארגאן, דרוקט א צאהל ארטיקלען אונטער׳ן נאמען „די אידישע קאנספיראציע", איבער׳חזר׳ענדיג דעם אלטען אנטיסעמיטישען ארגומענט, אז אידען זוכען צו באהערשען די וועלט. אנדערע צייטונגען באשולדיגען, אז די שפאנישע רעפובליק ווערט פאראידישט.

איינגנטימער פון טאראנטא קווילטינג קא. ארעסטירט אויף קלאגע פאר זוכען צו באשווינדלען אינשורענס פירמעס

די געריכטליכע פראצעדור אין דער קייס פון דער טאראנטא קווילטינג קאמפאניע, וועלכע מאהנט 100 טויזענט דאלאר פון 5 לאקאלע פייער אינשורענס קאמפאניעס, אלס רעזולטאט פון א שרפה אין דער וויניפעג׳ער ווערהויז פון דער קווילטינג קאמפאניע, וועלכע איז א אידישע פירמע, האט נעכטען אנגענומען א גאנץ נייע ווענדונג, ווען די אייגענטימער פון דער פירמע צוזאמען מיט עטליכע אנדערע פערזאנען זענען פלוצלונג ארעסטירט געווארען אויף א קלאגע אז זיי האבען געהאט א האנט אין דער שרפה, און אז זיי האבען אומיסטנע געזוכט צו באשווינדלען די פייער אינשורענס קאמפאניעס.

די וואס זענען ארעסטירט געווארען זענען: פרעד בראון אדער בראונשטיין, 38 יאהר אלט, פון יוקליד עוועניו, דער פרעזידענט פון דער טאראנטא קווילטינג קאמפאניע; לעאן וואדרען, 41 יאהר אלט, פון בעררי עוועניו, אויף וועמענ׳ס נאמען די פייער אינשורענס איז ארויסגענומען געווארען; טשארלז ספראט, 38 יאהר אלט, פון ארלינגטאן עוועניו, וועלכער איז פארבונדען מיט דער קענעדיען עדזשאסטארס ביורא אף טאראנטא, און מיס לאורא ראלענד, 32 יאהר אלט, פון דזשעראַרד סטריט איסט, וועלכע איז אין וויניפעג געווען באקאנט אלס מיס ראלינס, און זי האט געהאט די אויפזיכט איבער די „שיפמענטס" פון די ארטיקלען פון דער טאראנטא קווילטינג קאמפאניע.

די ארעסטען זענען א רעזולטאט פון אונטערזוכונגען וועלכע זענען געמאכט געווארען פון טאמאס בעירד, פון דעם מאניטאבא פייער קאמישאנער׳ס דעפארטמענט.

לויט ווי מר. בעירד האט דערקלערט האט די טאראנטא קווילטינג קאמפאניע אפגעשיקט 5 קארלאודס „קווילטס" קיין וויניפעג צו לעא וואדרען. דאס איז געווען לעצטען מאי און יוני. צווישען דעם 13־טען מאי און דעם 10־טען יוני זענען די „קווילטס" וועלכע האבען געהאט די ווערט 100 טויזענט דאלאר, צופאקעוועט געווארען און אריינגעלייגט געווארען אין דעם פארטער בילדינג, וועלכע איז די ווערהויז פון דער פירמע.

לויט ווי מר. בעירד גיט ווייטער איבער, האט ספראט באזוכט מיס ראלאנד אין וויניפעג, עטליכע טעג פאר׳ן פייער.

נאך דער שרפה, וועלכע איז פארגעקומען דעם 20־טען יוני איז א „קאורט אף אינקווייערי" (אונטערזוכונגס פאהער) אפגעהאלטען געווארען אין וויניפעג, דאן, אין פארלויף פון די מאנאטען סעפטעמבער און דעצעמבער, איז א „קאורט אף אינקווייערי" אפגעהאלטען געווארען אונטער טשיף דזשאסטיס ראוז אין טאראנטא.

ספראט און מיס לאורא ראלענד זענען נעכטען ארעסטירט געווארען נאך אן אויטאמאביל־געיעג מיט דער פאליציי פון הינטען, יאגענדיג זיך איבער נארט יאנג סטריט, עגלינטאן עוועניו, וועסט אויף עגלינטאן צו בעטהורסט, סאוט אויף בעטהורסט צו סט. קלעיר און איבער סט. קלעיר אויף וואהען ראוד, וואו די קאר איז אריינגעטריבען געווארען אין א „קורב".

די אפיציעלע קלאגע געגען די ארעסטירטע לויטעט, אז זיי האבען געזוכט צו באשווינדלען די פאלגענדע פייער אינשורענס קאמפאניעס: קענעדע פייער אינשורענס, אויף 15 טויזענט דאלאר; בריטיש לאא אינשורענס, 15 טויזענט דאלאר; אקעידיא פייער אינשורענס, 30 טויזענט דאלאר; אמעריקען אינשורענס קא. פון נוארק, נ. דזש., 15 טויזענט דאלאר, און די קענעדיען שורעטי קאמפאניע, אויף 25 טויזענט דאלאר.

אלע ארעסטירטע זענען פארהאלטען געווארען אהן בעיל פאר א פראצעס אין וויניפעג.

די ארעסטירטע וועלען אין טאראנטא ניט קריגען קיין שום פארהער, נאר זיי וועלען געהאלטען ווערען אין טאראנטא׳ר דזשייל, ביז וויניפעג׳ער דעטעקטיווס וועלען קומען און זיי אפפיהרען אהין.

ערלסאן דערקלערט זיך ניט שולדיג אין מארד פון דזשעק האראוויטש אין אטאווא

N.Y. Public Library 476 Fifth Ave NEW YORK N.Y.

נעכטען האט זיך אנגעהויבען זיין [illegible] — ער וועט אליין אויפטרעטען אויפ׳ן עדות־ש[illegible] ערצעהלען וועגען דער טראגעדיע. — פראצ[illegible] פאר פאר ריכטער מעקעווא. — דער מא[illegible] אנגאנגען געווארען דעם 24־טען נאוועמבער, אי[illegible]ווא. — ליעבעס־אפערע, גלויבט מען, האט געפיהרט צום מארד.

אטאווא, יאנ. 14.

היינט האט זיך אנגעהויבען דער פראצעס פון דעם אידישען ציערונג־הענדלער בענדזשאמין ס. ערלסאן, אין פארבינדונג מיט׳ן מארד פון דזשעק האראוויטש, 32 יאהר אלט, וועלכער איז דערמארדעט געווארען ביי ערלסאנ׳ען אין סטאר מיט עטליכע וואכען צוריק.

דער פראצעס קומט פאר אין די „ווינטער אסייזעס" פון דעם אנטעריא׳ר סופרים קאורט, פאר ריכטער דזש. מ. מעקעווא.

גלייך ביים אנהויב פונ׳ם פראצעס האט ערלסאן זיך דערקלערט, דורך זיין אדוואקאט, ניט שולדיג אויף דער מארד קלאגע. באלד ווי דער פראצעס איז אנגעהויבען געווארען איז דערקלערט געווארען, אז אין פארלויף פונ׳ם פראצעס וועט דער אנגעקלאגטער גופא גערופען ווערען אויפ׳ן עדות־שטוהל. דאס וועט זיין ערלסאנ׳ס ערשטער עפענטליכער סטייטמענט וואס ער וועט מאכען זינט ער איז ארעסטירט געווארען.

דער מארד איז באגאנגען געווארען אין דער נאכט פון דעם 24־טען נאוועמבער, אין ערלסאנ׳ס ציערונג סטאר אויף רידאו סטריט.

בעת׳ן „אינקוועסט" איז ארויסגעבראכט געווארען אז דער מארד איז געווען א רעזולטאט איבער א ליעבעס אפערע וועלכע איז געפיהרט געווארען צווישען דער דערמארדעטער דזשעק האראוויטש און ערלסאנ׳ס 40־יעהריגע פרוי, וועלכע איז א מוטער פון 6 קינדער.

וויל פאראייניגען די פריירי פראווינצען אין איין רעגיערונג

וויניפעג, יאנ. 14.

אין א סטייטמענט וואס פרעמיער ברעקען האט היינט ארויסגעגעבען דערקלעהרט ער זיך צום גונסטען, אז א פאראייניגטע רעגירונג זאל געשאפען ווערען פון די דריי פרייריע־פראווינצען, מאניטאבא, סאסקאטשיוואן און אלבערטא.

דעם דאזיגען סטייטמענט האט דער מאניטאבא׳ר פרעמיער געמאכט פון זיין קראנקען בעט אין זיין היים, וואו ער ליידט פון א שטארקער פארקיהלונג. ער האט זיך אויסגעדריקט, אז א פאראייניגטע רעגירונג פון די דריי פראווינצען וואלט געווען באזונדערס ווינשענסווערט אין פארלויף פון דער איצטיגער דעפרעסיע צייט.

דער דאזיגען פארשלאג האט ער געמאכט נעהמענדיג אין אנבאטראכט וואס צוליעב דעם וואס עס זענען פאראן דריי באזונדערע רעגירונגען מיט 181 לעגיסלאטור־מעמבערס און אלע לעדזשיסלייטשורס. וועלכע נעהמען געהאלט, איז עס צו א גרויסע אויסגאבע, און עס פאלט שווער אויף דער באפעלקערונג פון מערב קאנאדע.

דער פרעמיער פון סאסקאטשיוואן, דזש. ט. מ. ענדערסאן, האט זיך אויך דערקלעהרט צום גונסטען פון דעם פארשלאג.

סופרים קאורט רעזערווירט אורטייל וועגען אפיעל פון די 8 קאמוניסטען

דאס סופרים קאורט פון אנטעריא האט נעכטען רעזערווירט דעם דזשאדזשמענט אין דעם אפיעל פון די אכט קאמוניסטען וועלכע זענען פאר׳משפט געווארען מיט א פאר מאנאטען צוריק אויף פארשיעדענע פריזאן טערמינען אויפ׳ן גרונט וואס זיי האבען באלאנגט צו אן אונגעזעצליכער ארגאניזאציע; וואס זיי זענען געווען באאמטע פון אן אומגעזעצליכער ארגאניזאציע, און וואס זיי האבען געפלאנעוועט א רעוואלט (סעדישאן) אין לאנד.

מיט דעם אויסדרוק „רעזערווירט דעם דזשאדזשמענט" ווערט געמיינט, אז די פינף ריכטער פונ׳ם סופרים קאורט האבען אפגעלייגט זייער אורטייל וועגען דעם אפיעל אויף אן אומבאשטימטער צייט, אין פארלויף פון וועלכער צייט זיי וועלען זיך בעראטען וואס פאר אן אורטייל זיי זאלען ארויסטראגען.

דאס געריכטס־זאל איז נעכטען אויך געווען איבערגעפאקט, און דער הויפט ריכטער האט געהייסען ארויסשיקען אלע וואס האבען ניט געהאט קיין פלאץ צו זיצען.

נעכטען פריה ווען דער פארהער איז רעזומירט געווארען, האט דער פארטיידיגונגס אדוואקאט, י. פ. העלמוט, קיי.סי., פארטגעזעצט זיין פארטיידיגונג, אנווייזענדיג אז דער טריייעל־ריכטער האט אין זיין אדרעס צו דער דזשורי, פארפעהלט צו אנווייזען די גוטע זייט פון די פאר׳משפט׳ע, אין באצוג צו זייער כאראקטער און לעבען.

דערנאך האט נארמאן סאווערוויל, קיי.סי., פאר דער „קראון", גענומען דאס ווארט און ער האט גערעדט בלויז 20 מינוט. ער האט ווידערהאלט זיינע באשולדיגונגען וועלכע ער האט געמאכט בעת׳ן פראצעס, אז די פאר׳משפט׳ע האבען דוקא יא פראפאגאנדירט א רעוואלוציע דורך טעראר און מאכט. ער האט געבראכט אויסצוגען און אויסטייטשונגען וועגען מארקסיזם, צו באשטעטיגען זיינע ארגומענטען.

דער דזשאדזשמענט פון דעם אנטעריא׳ר סופרים קאורט וועט ניט באקאנט ווערען אן אומבאשטימטע צייט, און ביז דאן וועלען די פאר׳משפט׳ע בלייבען פריי אונטער בעיל.

העברייאישע לערער אין ארץ־ישראל ווידער ארויס אין סטרייק

ירושלים, יאנ. 14, (איטא).

היינט בייטאג האבען אלע לעהרער פון די ציוניסטישע שולען אויפגעהערט זייער ארבייט, ארויסשטעלענדיג א פאדערונג, אז עס זאל זיי גאראנטירט ווערען דאס געהאלט פאר׳ן יאהר, און די „פראמיסארי נאטעס" פאר די פיער מאנאטען וועלכע זענען פעליג פון לעצטען יאהר זאלען באצאהלט ווערען, און אז קאנטראקטען פאר אלע לערער פאר דעם היינטיגען יאהר זאלען זיין גילטיג.

דער ועד־לאומי און „הסתדרות" האבען שוין גענומען א האנט אין דעם.

דער „מרכז" פון די לערער האט זיך היינט פארזאמעלט דעם גאנצען נאכמיטאג באטראכטענדיג דעם פארשלאג פון דער עקזעקוטיווע, צו שליסען קאנטראקטען און באצאהלען פאר עלף מאנאטען, אבער אפלייגענדיג דעם אלטען חוב.

איד קריגט פערמיט פאר געהילץ יארד אויף פארשלאג פון אלד. פיליפס

אויפ׳ן פארשלאג פון אלדערמאן פיליפס, קיי.סי., האט די פראפערטי קאמיטע פון סיטי־קאונסיל נעכטען ארויסגעגעבען א פערמיט צו הערדי מאנדעלבוים, אז ער זאל מעגען האלטען א געהילץ יארד אויף קארנער דאפרין סטריט און גירי עוועניו.

קאנטראלער מעקברייד האט שטארק געקעמפט געגען דעם, ער האט געפאדערט געוויסע באגרענצונגען.

גארדאן וואלדראן, קיי.סי., וועלכער איז דערשיענען פאר מאנדעלבוים׳ען, האט גע׳טענה׳ט, אז די פראפערטי קאמיטע האט ניט קיין רעכט צו פארבאטען מאנדעלבוים׳ען ער זאל פארקויפען אנדערע פראדוקטען אויסער געהילץ.

אלדערמאן פיליפס האט דאן גענומען דאס ווארט און ער האט פארגעשלאגען אז א פערמיט זאל ארויסגעגעבען ווערען פאר א געהילץ יארד. קאנטראלער מעקברייד האט געוואלט אז עס זאל פארזיכערט ווערען דאס קיין אנדערע פראדוקטען אויסער געהילץ זאלען ניט פארקויפט ווערען. דאס איז אבער נידערגעשטימט געווארען און אלדערמאן פיליפס פארשלאג איז דאן אנגענומען געווארען.

פעיפינג אריינגעווארפען אין פאניק איבער שרעק פאר יאפאנעזישע מאנעווערס

פעיפינג, כינע, יאנ. 14.

א שרעקליכע פאניק האט נעכטען אויסגעבראכען אין שטאדט ווען קריגס־צושטאנד איז פלוצלונג דערקלעהרט געווארען, נאכדעם ווי א באריכט האט זיך פארשפרייט, דאס די עטליכע הונדערט מיליטערישע אנגעשטעלטע פון דער יאפאנעזישער אמבאסאדע אין פעיפינג גרייטען זיך צו דורכפיהרען אווענט־מאנעווערס אויסער די גרעניצען פון דער לעגאציע.

די טויערען פון שטאדט זענען פארשלאסען געווארען, טעאטערס זענען געצוואונגען געווארען צו איבעררייסען אין מיטען די פארשטעלונגען, און דער אלגעמיינער פארקעהר איז פארבאטען געווארען נאך 10 אזייגער אין אווענט.

יאפאנעזישע מיליטערישע באאמטע האבען היינט געלייקענט אז זיי האבען געפלאנט וועלכע עס איז מאנעווערס, אבער באריכטען הערען ניט אויף צירקולירען, אז עס זענען יא פארגעקומען סאלדאטען מאנעווערס אין דעם יאפאנעזישען קווארטאל.

שאנכאי, יאנ. 14.

הואנג האנליאנג, דער כינעזישער פינאנץ מיניסטער, האט היינט רעזיגנירט דערפאר ווייל דער רעגירונג׳ס פינאנצען זענען איז אזא הילפלאזען צושטאנד, וואס די אדמיניסטראציע קען זיך ניט קיין עצה געבען.

לאנדאן, יאנ. 14.

די „דיילי העראלד" באריכטעט, אז א שעהנע כינעזישע מיידעל, פאהרענדיג אויף א ווייסען פערד, איז די אנפיהרערין פון 400 כינעזישע „באנדיטען" אין מאנדזשוריע, וועלכע האבען שוין געמאכט עטליכע איבערפאלען אויף יאפאנעזישע סאלדאטען און ביי זיי צוגענומען דאס געוועהר.

ווער דאס מיידעל איז ווייסט מען ניט.

טאקיא, יאפאן, יאנ. 14.

דער ענטפער פון דער יאפאנעזישער רעגירונג אויף אמעריקע׳ס נאטע האט היינט געזאלט „דעליווערט" ווערען, נאר זי איז אפגעלייגט געווארען אויף נאך א טאג, צוליעב געוויסע פארמאליטעטען.

באמבע געפונען אויף אידישען בית־עלמין אין בערלין

בערלין, יאנ. 14, (איטא).

א גרויסע באמבע איז ענטדעקט געווארען אויפ׳ן אידישען בית־עלמין אין הערפארד. עס ווערט פארשטאנען אז די באמבע איז צוגעגרייט געווארען פאר אן אנטיסעמיטישען אטאנטאט.

קריגט 10 יאר פאר דערמארדען אידישען דאקטאר אין מאסקווע

מאסקווע, יאנ. 14, (איטא).

ביראן קלעינערט, א קאמוניסטישער אינזשעניר, איז היינט פאר׳משפט געווארען אויף 10 יאהר אין געפענגניש, פאר דערשיסען אויף טויט דר. דוד ליפשיץ, א פראמינענטער סאוויעטישער פיזישען, וועלכער האט אנטדעקט נייע מיטלען ווי אזוי צו קורירען א געוויסע פארמע פון פאראליז.

דער פראצעס האט געצויגען א גרויסע אינטערעס. די שטראף איז די העכסטע וואס איז ווען ארויסגעטראגען געווארען פאר א מארד אין סאוויעט־רוסלאנד.

דער מארד אויפ׳ן אידישען דאקטאר איז באגאנגען געווארען אויף א מאסקווער אייזענבאהן־סטאנציע. די פאליציי דערקלעהרט, אז דער מארד איז באגאנגען געווארען צוליעב אייפערזוכט.

היינט דער ערשטער אויפטריט פון די נייע טעאטער־געסט

היינט אווענט קומט פאר דער ערשטער אויפטריט פון די נייע געסט אין סטענדערד טעאטער, בעטי פרענק און פסח׳קע בורשטיין, צוזאמען מיט בנימין בלאנק און יעקב זאנגער, און מיט דער מיטווירקונג פון דער גאנצער טרופע, אין דער הארציגער מוזיקאלישער קאמעדיע „א חתונה אין שטעדטעל".

די נייע געסט זענען באריהמט יעדער איינער אויף זיין געביעט. בעטי פרענק אלס ליעבהאבערין און פסח׳קע בורשטיין אלס בוף־קאמיקער.

וואס אנבאלאנגט וועגען דער פיעסע איז זי געגאנגען 18 וואכען נאכאנאנד אין ניו יארק. די פיעסע פארמאגט א סך מוזיק, געזאנג־נומערען, הומאר און פארוויילונג.

די זעלבע פיעסע וועט אויך געשפילט ווערען שבת בייטאג און אין אווענט.

ליטע וועט מאדיפיצירען שטייערען פאר אידען

קאוונא, יאנ. 14, (איטא).

די רעגירונג האט היינט געלאזט וויסען די געזעלשאפט פון קליינע אידישע הענדלער, אז זי וועט מאדיפיצירען דעם שטייערן סיסטעם פאר׳ן 1932, ווי עס איז פארלאנגט געווארען פון די אידישע הענדלער וועלכע האבען אפעלירט, אז די איצטיגע שטייערען רואינירען זיי.

בודאפעסט וועט געבען פרייע מאלצייטען פאר אידען

בודאפעסט, יאנ. 14, (איטא).

מעיאר ריפקא האט היינט פארארדענט דער מוניציפאליטעט, אז פופצען כשר׳ע שפייז קיכען זאלען צושטעלען 3 טויזענט טעגליכע מאלצייטען פאר דערוואקסענע אידען און 12 טויזענט פאר אידישע שול־קינדער.

די אידישע קהלה וועט צאהלען בלויז די אויסגאבען אין פארבינדונג מיט דער אויפזיכט איבער כשרות.

קעניג קאראל נעהמט אינטערעס אין דערמארדונג פון זעקס אידישע יונגעלייט

בוקארעסט, יאנ. 14, (איטא).

קעניג קאראל האט היינט פארארדענט אז דער בעסאראבישער גובערנאטאר, רישקאנו, זאל פאר איהם דערשיינען אין פארבינדונג מיט דער דערמארדונג פון 6 אידישע יונגעלייט פון רומענישע גרעניץ־פאטרול.

די עפענטליכע מיינונג איז נאך אלץ שטארק אויפגעטרייסעלט איבער דער דאזיגער פאסירונג.

פוילישע רעגירונג אונטערדריקט צייטונגען וועלכע באריכטען „פאלש" וועגען ברעסט-ליטאווסקער פראצעס

ווארשע, יאנ. 14.

דערפאר וואס זיי האבען באריכטעט אז דער „ווערדיקט" אין דעם ברעסט־ליטאווסקער פראצעס איז ניט געווען קיין איינשטימיגער, זענען א צאהל פראווינציעלע צייטונגען איבער גאנץ פוילען היינט געשלאסען געווארען פון דער רעגירונג.

דער קלימאקס פון דעם ברעסט־ליטאווסקער פראצעס וועלכער האט געהאלטען געשפאנט דאס גאנצע לאנד צוליעב דעם גרויסען אינטערעס, איז געווען פונקט אזוי דראמאטיש ווי דער אנהויב. פון די 11 גע׳משפט׳ע אפאזיציאנעלע פיהרער וועלכע זענען געהאט איינגעשפארט געווארען אין ברעסט־ליטאווסקער פעסטונג אויף א קלאגע אז זיי האבען געזוכט צו אומווארפען די רעגירונג מיט מאכט, זענען 10 געפונען געווארען שולדיג אויף דער דאזיגער קלאגע און זיי זענען פאר׳משפט געווארען פון 1 און איינס־און־א־האלב און דריי יאהר געפענגניש מיט שווערער ארבייט.

באלד נאכדעם ווי דער אורטייל איז באלאנט געווארען זענען דעמאנסטראציעס פארגעקומען אין ברעסט־ליטאווסק און אין ווארשע צום גונסטען די אנגעקלאגטע, און דאס האט געפיהרט צו שארפע צוזאמענשטויסען צווישען דער פאליציי און סימפאטיזירער. א צאהל פון די דעמאנסטראנטען זענען פארוואונדעט געווארען און עטליכע זענען ארעסטירט געווארען, איינשליסענדיג א פרוי, און אויך א סאציאליסטישען דעפוטאט.

ווינסענט וויטאס, פיהרער פון דער פויערים פארטיי און דריי מאל פרעמיער פון פוילען, וועלכער ווערט באשולדיגט אין אנפיהרען מיט דער פארשווערונג, איז פאר׳משפט געווארען אויף אנדערהאלבען יאהר, וואס איז דאס מינימום שטראף לויט׳ן פוילישען קרימינעלען געזעץ. די לייכטע שטראף איז איהם געגעבען געווארען, נעהמענדיג אין אנבאטראכט זיינע גרויסע פארדינסטע פאר׳ן לאנד און וואס ער האט פארטריבען די באלשעוויקעס אין 1920.

סאציאליסטישער פיהרער ליבערמאן קריגט 3 יאהר

די לענגסטע שטראף וואס איז ארויסגעגעבען געווארען איז געווען א 3 יאהר טערמין מיט שווערער ארבייט פאר דעם אידיש־סאציאליסטישען פיהרער דר. ליבערמאן. צו דריי יאהר האבען אויך געקראגען דריי אנדערע פיהרער.

אויסער וויטאס און דר. ליבערמאן זענען אויך געפונען געווארען שולדיג וולאדיסלאוס קיערניק, וועלכער איז צוויי מאל געווען א קאבינעט מיניסטער; פראפעסאר בארליצקי, ציאלקאוש, דוביא און מאסטעק, סאציאליסטישע פיהרער; דר. באגינסקי און דר. פוטעק, פיהרער פון דער פויערים פארטיי, און פראפעסאר פראגער.

דער ווערדיקט איז געווען מיט א „וואוט" פון 2 צו 1.

די פאר׳משפט׳ע האבען אויפגענומען זייער אורטייל גאנץ גלייכגילטיג, אבער די אנוועזענדע אין געריכטס זאל האבען אנגעהויבען שרייען: „לאנג לעבען זאל א פרייע פוילען און אמת׳ע גערעכטיגקייט!", און „ארונטער מיט דער דיקטאטור און איהר ווערדיקט!".

אין ווארשע זענען עהנליכע דעמאנסטראציעס פארגעקומען. דער פראצעס האט געדויערט צוויי און א האלב מאנאטען, מיט 57 געריכטס־זיצונגען.

☛ די נייע טעלעפאן נומערען פון „אידישען זשורנאל" זיינען: ערעלייד 7424 און ערעלייד 7425 ☛

אויפ'ן גליטשיגען וועג

א שפאנענדער ראמאן פון אידישען לעבען אויף דער זייט ים

געשריבען פון פארפאסער פון "אונטערוועלט"

מאקס סארדעל

(נאכדרוקען פארבאטען.)

(פארזעצונג)

אבער סאניע האט פון דעם אלע־מען, נאטירליך, ניט געקענט וויסען. אפילו דאלי האט פון די דאזיגע זאכען ניט געוואוסט. דאלי האט זיך איבער־הויפט מיט די דאזיגע זאכען ניט אינטע־רעסירט. און עס האט זי ניט געארט אז עדי זאל אינגאנצען אהער ניט צוריקקו־מען. דאס איינציגע וואס זי האט גע־זוכט, איז געווען צו קריגען וואס גרעסערע "טיפס" און צו האבען א "גוט טיים". און זי האט געהאט ביידע.

סאניע האט ניט ווילענדיג, זיך גע־מוזט צוגעוואוינען צום געדאנק, אז עדי וועט אזוי גיך ניט קומען. ווידער אמאל האט זיך איהר הארץ פארקוועטשט פון דעם געדאנק, אז אומזיסט פלאגט זי זיך, און אז אומזיסט קלאפט איהר הארץ פאר איהם, אז יענער האט זי גאר ניט אין זינען. אז יענער האט אודאי לאנג שוין פארגעסען אפילו איהר נאמען... אז זי, דער נאר, האפט און בייגקט אין דער שטיל. זי האט מיט אן אמת מלחמה גע־האלטען מיט זיך אליין, אז זי זאל איהם וואס שנעלער ארויסטרייבען פון איהרע געדאנקען. אבער עס איז איהר ניט אנ־געקומען אזוי גרינג.

די ביזנעס אין סעם ארנאלד'ס קא־בארעט זענען געגאנגען אויסגעצייכענט. יעדען אווענט זענען געקומען אהין א סך מענשען און סאניע האט געזונגען. זי האט זיך איצט שוין מעהר ניט געשראקען אזוי ווי דעם ערשטען מאל. זי האט שוין מעהר ניט געדארפט זינגען זיצענדיג ביים טיש. איצט איז זי שוין געשטאנען אויף א קליינער, נידעריגער פלאטפארמע אין פראנט פון דער מוזיק, וועלכע האט זי באגלייט אין איהר זינגען. סעם ארנאלד האט אויך איצט זי אפלאדירט מיט פייער יעדעס מאל, ווען זי האט געזונגען, און ער האט איהר אלע מאל איינגערעדט, אז דאס קומט אזא גרויסער עולם נאר צוליעב איהר, צו הערען זי זינגען.

די ביזנעס זענען געגאנגען גוט. אפילו טראץ די קלאנגען וואס האבען אין דער לעצטער צייט זיך ארומגעטראגען אין שטאדט, וועגען דער שטרייגקייט פון דער פאליציי צו אזעלכע פלעצער ווי "דער רויטער האן". אין דער לעצטער צייט זע־נען פארגעקומען איינעגע פאלען, וואו מען האט פארמאכט אזעלכע רעסטאראנען, וואו מען האט שטילערהייט און געגען גע־זעץ פארקויפט שארפע געטראנקען. אבער אלע מאל ווען מען האט וועגען די דאזי־גע זאכען גערעדט אין סעם ארנאלד'ס קא־בארעט, האט סעם זיך אויסגעלאכט, און אויך מאריע האט פון דעם געלאכט. נישקשה, האבען זיי געזאגט, דאס וואס עס טרעפט ערגעץ אנדערש, וועט ביי אונז קיינמאל ניט טרעפען... מיר זענען אויס־געבונדען מיט דער פאליציי, מיט די פא־ליטישענס. מיר ווייסען ווי צו באצאה־לען און וועמען צו באצאהלען. אונז וועט די פאליציי ניט וואגען עפעס צו טאן...

און די ביזנעס זענען געוואקסען פון טאג צו טאג.

סאניע איז פאר דער צייט געווארען גאר אן אנדער מענש. הפנים, אז דאלי'ס רייד האבען געהאט א גרויסע ווירקונג אויף איהר. סאניע איז געווארען אלץ זיכערער מיט זיך אליין און אלץ געוואג־טער. זי האט שוין אפילו געוואגט צו זאגען דער מוטער, אז זי הערט אויף גיין אין שאפ. מיט דער הילף פון דאלי'ן האט זי שוין געהאט צוגעגרייט א גאנצען פלאן.

די מוטער איז, פארשטעהט זיך, גע־ווען שטארק איבערראשט ווען זי האט דערהערט, אז סאניע פלאנט אויפצוגעבען דעם שאפ.

— וואס איז געשעהן? — האט זי געפרעגט — ניטא דארט מעהר קיין ארבייט?

— ניין, ס'איז ניט דאס — האט סא־ניע געזאגט — אבער איך וויל דארט מעהר ניט ארבייטען.

— וועה איז מיר, קינד מיינס — האט די מוטער געזאגט מיט א באזארגט קול — אפשר, חלילה, פיהלסטו זיך קראנק? אפשר, חלילה, קענסטו ניט ארבייטען?

סאניע האט זיך צולאכט.

— ס'איז ניט דאס, מאמע — האט זי זי בארוהיגט — איך וויל ניט געהן אין שאפ, ווייל איך האב אן אנדער דזשאב.

— אן אנדער דזשאב?

— יא, מאמע, אן אנדער דזשאב. איך וועל ניט דארפען ארבייטען אזוי שווער ווי אין שאפ.

— נו, מאכטייסע... — האט די מא־מע געזאגט.

סאניע האט געוואוסט, אז מיט דער מוטער וועט זי לייכט דורכקומען, און אז יענע וועט אפילו ניט פרעגען ווען דזשאב און וואו דזשאב. זי האט אבער מורא געהאט פאר'ן פאטער. זי האט געוואוסט, אז דער פאטער מיט זיין שטרייגקייט, וועט ווילען וויסען אלץ גענוי. און ווי קען זי איהם דערצעהלען אזא זאך, אז זי וויל ווערען א זינגערין אין א קאבארעט? ער וועט קיינמאל ניט צושטימען צו אזא זאך.

סאניע האט געוואלט פריהער ריי־דען מיט דער מוטער, כדי די מוטער זאל וועגען דעם ריידען מיט'ן פאטער. און זי האט אנגעהויבען מיט א פארזיכטיגען טאן:

— אבער דו ווייסט דאך ניט, מאמע, וואס דאס איז פאר א דזשאב...

— וואס איז דער חילוק? — האט די מוטער געזאגט, איינזאלצענדיג א שטיקעל פלייש פאר סאפער — א דזשאב איז א דזשאב. ניט דער שאפ, איז אן אנדערער.

— אבער דאס איז ניט קיין שאפ, מאמע... — האט סאניע געזאגט און האט געקוקט אויף דער מוטער, צו זעהן וואס פאר אן איינדרוק איהרע ווערטער וועלען מאכען.

— ניט קיין שאפ? — האט די מו־טער זיך געוואונדערט.

— ניין, מאמע, ניט קיין שאפ.

מוטער געפרעגט.

— איך... איך... — האט סאניע אביסעל געשטאמעלט. זי איז ניט געווען גע־וואוינט צו זאגען א ליגען.

— וואס־זשע זאגסטו ניט?

— איך... דאס הייסט דו... אויב דו וואלסט גארניט געהאט געגען דעם... — האט סאניע ווידער געשטאמעלט.

— אבער, אז איך פארשטעה דאך גאר ניט וואס דו רעדסט, מיין קינד.

— פארשטעהסט, מאמע... — האט סאניע זיך געמאכט הארץ — איך האב א טשענס צו ווערען א... א קאסירשע אין א רעסטאראן...

— א וואס?

— א קאסירשע.

— אז איך ווייס ניט וואס דאס איז! — האט די מוטער געזאגט.

— פארשטעהסט, מאמע — האט סא־ניע געזאגט — איך קען קריגען א שטעלע אין א רעסטאראן, דארט וואו מען עסט.

— נו, יא, אודאי ווייס איך וואס א רעסטאראן איז — האט די מוטער געזאגט — אבער וואס וועסטו דארט טאן?

— איך... איך... — האט סאניע ווי־דער זיך געוואורגען מיט'ן ליגען — איך דארף קיין זאך דארט ניט טאן, נאר זיצען און נעהמען געלט.

— זיצען און נעהמען געלט? — האט די מוטער זיך געוואונדערט — וואס איז דאס פאר אן ארבייט?

— דאס איז זעהר א לייכטע אר־בייט, מאמע.

— אבער רבונו של עולם — האט די מוטער אויסגערופען — וואס הייסט דו וועסט זיצען און וועסט נעהמען געלט? ווער וועט עס דיר געבען געלט? און פארוואס וועט מען עס דיר געבען געלט? פאר דיין שעהן פנים?

סאניע האט זיך ניט געקענט איינ־האלטען, ניט צו לאכען פון איהר מו־טער'ס נאאיווקייט. עס האט איהר גענו־מען א לענגערע צייט איידער זי האט איהר געגעבען צו פארשטעהן, וואס דאס איז פאר אן ארבייט. דער מוטער איז עס ענדליך געפעלען געווארען. פארט א לייכטע ארבייט. זיצען, ניט טאן קיין זאך, נאר נעהמען געלט. אודאי איז דאס בעסער ווי ארבייטען אין שאפ. אבער איין זאך איז איהר פונדעסטוועגען ניט גע־פעלען, און זי האט עס איהר געזאגט:

— מיר געפעלט ניט, וואס דו וועסט דארט דארפען זיין אזוי שפעט ביינאכט.

ווידער האט זיך באוויזען א שמיי־כעל אויף סאניע'ס ליפען, און עס האט זיך איהר אזוי שטארק געגלוסט צו דער־צעהלען דער מוטער, אז זי קומט אהיים יעדע נאכט אזוי שפעט, אז זיי הערען אפילו ניט ווען זי קומט. אבער זי האט דאס, פארשטעהט זיך, ניט געטאן.

אנשטאט דעם האט זי געזאגט:

— דאס איז גאר ניט, מאמע, איך וועל טאקע קומען אהיים שפעט. דערפאר אבער וועל איך קענען שלאפען אין דער פריה אזוי שפעט ווי איך וועל ווילען.

— וואס מיינסטו, קינד?

— איך מיין — האט סאניע געזאגט — אז איך דארף ניט אריינקומען אין רעסטאראן ביז זיבען א זייגער אין אווענט.

— נו, און א גאנצען טאג?

— א גאנצען טאג גאר ניט.

— גאר ניט?

— גאר ניט.

(ווייטערס קומט)

נעדענקט!

דער נייער טעלעפאן נומער
— פון —
ראטבארטס
דראג סטאר
קארנער דאנדעס און אגוסטא

— איז —
עדילייד
6201

טעלעפאנירט און מיר דעליווערען גלייך.

פינאנשעל סטייטמענט פון דער תלמוד תורה עץ חיים פאר יאר 1931

איינקומע

שכר למוד	6,308.35		
מעמבער דיוס	6,635.20		
דאנײשאנס	1,717.39		
שמחות	305.37		
קרנות	57.58	15,023.89	
קאמפיין	4,863.71		
יובילעאום און סיום הספר	1053.66		
באלאנס פון סיום הספר 1930	3.25	5,920.62	
פון בהמ״ד נדרים	1,294.80		
״ מיקעטס ימים נוראים	1,159.62		
״ קוילען	659.10		
״ פיינטען	426.60		
״ מגילה געלד	7.60		
״ אתרוג געלד	7.16		
״ תקון ספרים פושקע	123.54		
״ תקון ספרים אין קלאסען	8.13	3,686.55	24,631.06
רענט און פון האל	440.00	440.00	
פאר אן אלטע סינק	1.00		
פאר היזק דישעס	.60		
פאר לאנג דיסטאנס קאל	.75	2.35	442.35
טאטאל איינקומע אין 1931			25,073.41
געבארגט פון די בקור חולים אסס״ן	500.00		
חזרה פאר א טשעק	18.00	518.00	518.00
טאטאל			25,591.41
באלאנס פון 31-טען דעצעמבער 1930			25.78
טאטאל			25,617.19

שולדיג חובות צו באצאהלען

מארטגיידזש	13,000.00
דיטע פיימענט אינטערעסט	455.00
צו בקור חולים אסאסייאישאן	200.00
סעקיורעטי צו קאלעקטאר און מלמדים	165.00
זשורנאל	43.00
מיילס	45.00
הארדוועהר	58.00
אדיטאר פאר 1931	25.00
טאטאל חובות שולדיג צו באצאהלען	13,991.00

סערטיפייעט באלאנס

סערטיפייעט באלאנס			275.70
קעש אין בענק 31 דעצעמבער 1931	564.96		
דעפאזיטעט דעם 4-טען יאנואר, 1932	80.00		
טאטאל קעש אין בענק		644.96	
טשעקס אין הענד		188.05	
טאטאל		833.01	
אב אוטסטענדיג טשעקס 31 דעצ. 1931		557.31	
באלאנס			275.70

איך באשטעטיג אז איך האב געאדיטעט די רעסיטס און די אויסגאבען פון דער תלמוד תורה עץ חיים, 68 דיארסי סטריט, און געפונען אלעס ריכטיג און קארעקט. איך באשטעטיג אז די פיגורס פון דעם סטייטמענט זענען קארעקט צו מיין בעסטען צופרידענהייט.

אברהם אהרן גאלדענבערג, אקאונטאנט און אדיטאר
75 יומוואוד דרייוו טאראנטא

אויסגאבע

סאלערי מלמדים	12,872.00		
סאלערי קאלעקטארס	2,049.23		
סאלערי סעקרעטאר	1,300.00		
סאלערי קעהרטייקער	1,267.00	17,488.23	
סעקיורעטי צוריק געגעבען	4.00	4.00	
מארטגיידזש פיימענט פרינסיפאל	1,500.00		
מארטגיידזש פיימענט אינטערעסט	1,015.00	2,515.00	
אינשורענס פאליסי	192.90	192.90	
ריפּיירינג	98.38		
דיזינפעקשאן	62.20		
לאונדרי	36.34		
צום קלינען בילדינג	52.48	249.40	
קוילען און האלץ	325.87		
וואסער טעקסעס	85.74		
עלעקטריק בילס	328.81		
געז בילס	31.07	771.49	
אדווערטייזמענט באלאנס פון 1930	33.00		
אדווערטייזמענט פון 1931	236.75	269.75	
פרינטינג באלאנס פון 1930	65.00		
פרינטינג פון 1931	329.32	394.32	
אדיטאר פאר 1930	50.00		
פון טשארטער	1.00		
טעלעפאן בילס	104.35		
בענק פאר סערוויס און אווערדראפט	18.40		
פאסטעדזש און סטעמפס	156.30		
סטיישאנערי און אפיס אויסגאבען	32.63	362.68	
קאמפיין	644.97		
יובילעאום און סיום הספר	285.24		
באלאנס פון סיום הספר 1930	7.40	937.61	
ספרים אין די קלאסען	35.57		
באיעס קלובס	6.85	42.42	
ספרים לבהמ״ד	54.10		
שוהל אויסגאבען	274.81	328.91	
חזרה דעפאזיט האל	5.00		
חזרה צו ערובין	7.00	12.00	23,568.71
בילדינג אויסגאבען			
פיינטען אויטסייד	150.00		
פיינטען אינסייד	860.00	1,010.00	
ווינדאו סקרינס	66.50		
פורניטשור	352.38	418.88	1428.88
טאטאל אויסגאבע אין 1931			24,997.59
בעצאהלט על חוב ביקור חולים אסס״ן	300.00		
צו בעד דעבטס פאר רעטורנט טשעקס	43.90	343.90	343.90
טאטאל			25,341.49
באלאנס געבליבען 31 דעצעמבער 1931			275.70
טאטאל			25,617.19

וויפיעל קינדער לערנען אין דער תלמוד תורה

197	ארימע און קיין צאהלונג
105	וואס צאהלען א קלייניגקייט
174	וואס צאהלען די פולע פרייז
476	טאטאל תלמידים אין דער תלמוד תורה

באמערקונג: אלע איינצעלהייטען פון דעם סטייטמענט קאן מען צו יעדער צייט אויסגעפינען אין די האל און אין אפיס פון דער תלמוד תורה

ש. סאנענבערג, סעקרעטאר — יוסף לעווין, פרעזידענט

קאנגא מעדיצינען

ליידט איהר פון עקזימא, הויט־קראנקהייט, דאן נוצט דעם וואונדערבארען זאלב קאנגא־סעוו. ליידט איהר פון רהומאטיזם, שטייפע גליעדער, רייבט זיך איין מיט קאנגא, לינימענט. צו באקומען ביי סינגער ברידער (דראגיסטען) 26 קווין א. טעלעפאן עלגין 7512. מיר דעליווערען און שי־קען ביי מעיל, אלס פריי.

SINGER BROS.
DRUGGISTS
26 QUEEN ST. EAST
TEL. ELGIN 7512

ליידט איר פון א ברוך?
(ראפטשורד)
א גוטע טראס און גום צוגעפים, באקומט איהר נאר ביי די סינגער ברי־דער, זיי זיינען די איינ־ציגע אידישע אגענטען פון די גרעסטע טראס קאמפ.

פערזענליכעס

מר. גרייסמאן, פון 331 פאלמערסטאן בולווארד, טאראנטא, וויל הערען פון דוד סינגער, וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק געקומען פון ניו־יארק. טעלעפאנירט טריניטי 3750.

9171)

צו פאררענטען

צו פארענטען א גאראדזש. 436 דאנדעס וועסט. פלאץ פאר 10 קארס. פאסיג פאר א סטארעדזש, אדער שאפ, אדער טינסמיט. לאידברוק 2946.

9163-1-17)

צו פארענטען 5 רומיגע אפארטמענטס, אלע קאנוויניענס. 119 יוקליד עוו. פרעגען קלינג ברידער, 338½ יאנג סטריט. עדעלייד 1357.

9142-1-15)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס ניי דעקארירט, הארדוואוד פלארס, טעלעפאן צו נוצען, אלע קאנוויניענס, גלייך אריינצומופען. 584 באטהורסט סטריט.

9133-1-10-11-15-17)

ווארום זאלט איהר זיין א שקלאף צו א הויז, צו קלינען שניי, טראגען פון סעלער אשעס, בארינגען א פארנעס מיט קוילען און אזוי ווייטער, ווען איהר קענט באקומען אן אפארטמענט מיט אלע באקוועמליכקייטען, אייז, הייסע וואסער צו יעדער צייט, ליכטיגע רומס, פאר זעהר א מעסיגען פרייז. ווענדעט אייך צום דזשעניטאר מר. קאמבעל, אלסטער אפארטמענטס, קארנער יוקליד און אלסטער סטריטס.

699-1-17)

אלעקסאנדרא פארק אפארטמענטס, 185 גרענדזש עוו. צו פארענטען 1 אפארטמענט פון 4 רומס, הייסע וואסער באהייצונג א גאנץ יאהר. מעסיגע רענט. פרעגען ביים דזשעניטאר. טעלעפאן מעלראז 6104.

9193-1-18)

צו פארענטען א שעהנע גרויסע פורנישד רום. פאסיג פאר 2 יונגעלייט. 445 יוקליד עוו.

9188-1-17)

צו פארענטען א שעהנע געפורנישד רום מיט א פיינער קליינער פאמיליע, אלע מאדערנע קאנוויניענס, גוט פאר א יונג מיידעל אדער יונגענמאן. טעלעפאן — לאמבארד 5046.

9177-1-17)

צו פארענטען 2 ליכטיגע רומס, הארדוואוד פלארס, אלע קאנוויניענס. 221 ביטרים סטריט.

9166-1-17)

צו פארענטען 1 אדער 2 פורנישד רומס, אין אן אפארטמענט. פאסיג פאר א ביזנעס קאפעל, אדער 2 באיס, אדער מיידלאך. 115 יוקליד עוו. אפארטמענט 15. טעלעפאן טריניטי W 4333.

9181)

צו פארענטען 2, 3, אדער 4 רומיגען פלעט אין פאלמערסטאן בולווארד, אדער סינגעל פורנישד רומס, ביי א קליינער פאמיליע. מעסיגע רענט. טעל. טריניטי W 4947.

9182-1-19)

צו פארענטען באאז עמבראידערי שאפ, אלעס רעדי מיט 2 מאשינען, טעלעפאן און עלעקטריק. מעסיגע רענט, אויך א שאפ פאר א טיילאר. צוקערמאן, 352 עדעלייד סט. וועסט. אווענטען טריניטי W 4947.

9183-1-18)

צו פארענטען אן אפארטמענט, בארדען נעבען בלור, 6 רומס און סאן רום. דזשעניטאר סערוויס. יעצט לידיג. ריזאנייבעל רענט. 82 בראנזוויק עוו. טעל. קינגסדייל 8833.

9174-1-17)

צו פארענטען א פלעט פון 3 רומס, טעלעפאן צו נוצען, אלע קאנוויניענס. 604 מארקהאם סטריט.

9173-1-17)

צו פארענטען א פלעט פון 3 שעהנע רומס, הארדוואוד פלארס, סינק אין קיטשען, ווינדע בליינדס, אלע מאדערנע קאנוויניענס, גאראדזש אויב נויטיג. טעל. מעלראז 1844. 539 יוקליד עוו.

9190-1-17)

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.

פאטראנייזט די איינציגע אידישע ווינדאו קלינינג קאמפאני

מיר אטענדען צו אלערהאנד הויז פעקטארי אפיס און סטאר קלינינג בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קאנטראקטען מאנאטליך, און יעהרליך. 422 בעי סטריט. טעלעפאן עדלייד 8087 נאך 7 אווענטען טריניטי M 6520

NEW YORK WINDOW CLEANING CO.
427 BAY ST

פארלאנגט

מיר קויפען אלערליי הינטלאך פאר קעש געלט. טעלעפאן קינגסדייל 7104.

9162-1-17)

פארלאנגט א קעיק דרייווער פאר א טראק. פרעגען 694 קווין וועסט.

9169-1-15)

דייטשע פרוי זוכט אלערליי הויז ארבייט ביים שטונדע. קינגסדייל 7376.

9164-1-15)

דייטשער ערשטע קלאס פיינטער און פייפערהענגער. טעל. טריניטי 7909.

9167-1-15)

הייקלעס דעקאריייטאר, פייפערהענגער און פיינטינג גוט און ביליג. טעל. טריניטי W 7295.

9144-1-13-15-17-20)

פארלאנגט א פאסיגען מאן פאר א שמש מיט באנדם אין דער בית דוד שוהל. פרעגען 256 בראנזוויק עוו.

9189-1-17)

פארלאנגט צו געבען קלינע רום און בארד צו קינדער. קינגסדייל 2881.

9191-1-17)

דייטשער מאן זוכט קארפענטינג ארבייט. פרענטש טירען, פארטישאנס און אלערליי רעפייר ארבייט. טריניטי 8098.

9175-1-18)

יונגע דייטשע פרוי זוכט אלערליי הויז ארבייט ביים שטונדע אדער טאג. 68 יוראן סטריט.

9184-1-17)

א אונגארישע פרוי פארלאנגט הויז ארבייט ביים טאג. טעלעפאנערט טריניטי 0850 און פרעגט פאר עליזאבעט.

9176)

פארלאנגט עקספיריענסד לייינינג מייקער, מוז אויך קענען נייהען קאווערס. פרעגען סטאר קעפ קאמפאני, 355 עדעלייד וועסט.

700)

פארלאנגט א מאן וואס קען מאכען א הויז צו הויז קענוועס פאר מעמבערס פון א גוט באקאנטער אינסטיטוציע אין שטאדט. שרייבט "זשורנאל" באקס 125.

698-1-17)

צו פארקויפען

צו פארקויפען אן עסטאבלישט הארדווער, קראקערי און אויטא עקסעסארי סטאר מיט סעקאנד הענד לייסענס אין א גוטען ביזנעס דיסטריקט. 1472 דענפארט עוועניו.

9145-1-12-15)

גוט איינגעטרייטע גראסערי סטאר צו פארקויפען, זיכער א לעבען צו מאכען. אורזאכע צוויי סטארס קען ניט אטענדען. נאכפרעגען "זשורנאל" באקס 122.

697-1-17)

צו פארקויפען א פיאנא, אין גוטען קאנדישאן. 282 יוקליד עוו.

9178)

אקאונטענט־בוקסיפער

12 יאהר עקספיריענסד, וועט פיהרען אייערע ביכער טייל־צייט, אדער אודיטען פאר מעסיגע פרייזען.

א. א. גאלדענבערג
75 האמוואוד דרייוו
הילקרעסט W 7504.

נחום ב. וולאדאווסקי

היגיעניש געשולטער סוירדזשען
מוהל
— אויך —
מאדערנער מסדר קדושין
סוירוויסעס אין ענגליש

עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייערע קינדער. קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל קיינעם ניט אנטזאגען צו קומען.

וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו.
טעלעפאן קינגסדייל 8832.
ארימע אומזיסט.

נייעס ביי אונז אין שטאדט

ראביי ס. סאקס אין יוניווערסיטי עוועניו שוהל

היינט אוונט וועט ראביי ס. סאקס געבען זיין וועכענטליכען רעפעראט אין דער יוניווערסיטי עוועניו סינאגאג. ער וועט רעדען איבער דער טעמע: „וואס הייסט פריינטשאפט״.

אלע זענען ווילקאמען.

ע. שאץ ביים ברית תרומפלדור

היינט אוונט וועט פארקומען ביים ברית תרומפלדור א רעפעראט פון מר. ע. שאץ, וויים־פרעזידענט פון טאראנטא ציון קאנסיל.

עס וועט אויך רעדען דער נציב פון בית״ר.

עונג שבת פארזאמלונג אין צעירי מזרחי

היינט אוונט וועט ביים עונג שבת האלטען א לעקציע ראביי חיים נירען איבער דער טעמע: „וואס דארף זיין א איד״.

עס וועט אויך איבערגעגעבען ווערען די וועכענטליכע אידישע וועלט נייעס.

זונטאג אוונט קומט פאר א וויכטיגע פארזאמלונג.

פרעמיער בענעט קומענדען דינסטאג אין טאראנטא

פרעמיער בענעט וועט זיין דער גאסט־רעדנער אויף א לאנטשאן פון דעם ליבעראל־קאנסערוואטיוו ביזנעס מענ׳ס קלוב אין טאראנטא, קומענדען דינסטאג אין ראיעל יארק האטעל.

רעדט אין דעם עולם אז פון ניסלאך וואקסען בלומען

פעדעראל בראון, פון אנטאריא סטריט, האט געמאכט גאנץ פיינע געשעפטען אויף סטריט קארנערס, פארקויפענדיג ניסלאך, פון וועלכע עס וועלען אויסוואקסען וואונדערשעהנע בלומען און אלס זייטיגע פרנסה פלעגט ער פארקויפען א באניקלונג שטאף, וואס פלעגט מאכען קליינע סענטען אויסקוקען ווי דיימס און גרויסע סענטען ווי קווארטערס.

א פאליסמאן האט זיך פאראינטערעסירט און דוקא נישט מיט זיין פראדוצירען פאלשע דיימס און קווארטערס, נאר מיט די בלומען ניסלאך.

בראון האט געצייגט א מוסטער פון די בלומען, וואס וואקסען פון די ניסלאך, און ווירקליך זענען זיי געווען צו באוואונדערען, און אז ער נארט נישט אפ, האט מען געקענט זעהן, ווייל די בלום איז געוואקסען גלייך פון ניסעל ארויס.

דער פאליסמאן האט זיך בעסער צוגעקוקט און האט באמערקט, אז די בלומען זענען פשוט איינגעשטעקט אין א לעכעל פון דעם ניסעל.

האט ער איהם אפגעפיהרט אין פאליס סטיישאן פאר באשווינדלען מענשען אין גאס.

די אלע טאראנטאר גערטנער, וואס האבען זיך איינגעהאנדעלט די וואונדערבארע ניסלאך, וועלען זעהר קלוג טאן, אויב זיי וועלען אויפהערען ווארטען אויף בלומען און די ניסלאך בעסער אפבראטען, ווייל געבראטענערהייט זענען זיי אמת געשמאק — אויף א פאליסמאנ׳ס מבינות.

16 יאריגער אינגעל ארעסטירט פאר גנב׳ענען קאר

אפילו א פאליסמאן מיט א גוטען זכרון און א גוט אויג האט זיך לאנג געדארפט יאגען צו כאפען דעם 16 יאריגען טשארלס הארדי, פון אסינגטאן עוועניו, אין א גע׳גנב׳עטער קאר.

געהענדיג איבער דעווענפארט ראוד האט דער פאליסמאן באמערקט די לייסענס פלייט פון א קאר, וואס איז געווען באריכטעט אלס גע׳גנב׳עט. האט דער פאליסמאן זיך אריינגעזעצט אין א פארבייפאהרענדער קאר און אנגעהויבען נאכיאגען. יענער האט זיך טאקע נישט געלאזט אזוי לייכט כאפען, אבער מען האט איהם פארט ארעסטירט.

די קאר איז דערקענט געווארען אלס גע׳גנב׳עט פון טאני קאראדאני, פון 650 קאלעדזש סטריט.

מיידעל אין הויזען פארשפעטיגט צוג אהיים

א 16 יאהריג מיידעל, א קליינינקע און א שעהנינקע, איז נעכטען אוונט, נעבאך געזעסען א פארזארגטע אין פאליס סטיישאן אויף קיעל סטריט און זיך געזארגט, ווי וועט זי קומען צוריק אהיים, אין דער צייט, ווען די ארומיגע האבען אנגעקוואלען פון איהרע הויזען.

אין א פאר מענער הויזען, א אינגעלשען קורצען מאנטעל מיט א היטעל איבער די אויערען, וואס האט גוט באהאלטען איהר קאפ געגרייזעלטע האר, האט זי געפרואווט שפאנען ווי א מאנספארשוין, אבער איהר פנים און נעזעל, וואס זי האט נישט געקענט באהאלטען האבען איהר סוד אויסגעזאגט א פאליסמאן, וועלכער האט זי מיט איהר ברודער פארהאלטען פאר געפינען זיך אויף אייזענבאן בארען.

ווי זי האט דערצעהלט, איז זי מיט איהר 19 יאריגען ברודער געקומען מיט א וואך צוריק פון טימינס, אנטאריא, אין א פארמאכטער קאר. וואס אלע האבען פארשטאנען, אלס א פראכט וואגאן. געקומען זענען זיי אהער צו זוכען ארבייט, און אז זיי האבען קיין ארבייט נישט געפונען, האבען זיי זיך געקליבען צוריק, און זי האט בלויז פארשפעטיגט דעם צוג.

וועגען איהר מענער קאסטיום, זאגט זי, אז עס איז באקוועמער אזוי ארומצוגעהן, באזונדערס ווען עס קומט אויס צו פאהרען מיט פראכט צוגען.

האט שוין אפגעדאנקט זיין בעל הבית פאר זיין רחמנות

קלאד גריגסביי איז נישט לאנג צוריק באפרייט געווארען פון דזשייל, וואו ער איז זיינס אפגעזעסען פאר שיכור׳ען. נישט האבענדיג קיינעם און גארנישט, האט ער זיך געווענדעט צו זיין פריהערדיגען בעל הבית, ער זאל איהם העלפען.

יענער האט איהם געגעבען 2 דאלאר און געהייסען קומען מארגען.

אויף מארגען האט ער איהם געגעבען א דזשאב צו דרייווען א טראק.

עטוואס שפעטער איז ער ארויסגעפאהרען דעליווערען עטליכע סי. א. די. ארדערס, האט צונויפגעקליבען איבער 16 דאלאר, איז אוועק מיט זיי, איבערלאזענדיג דעם טראק אויף הפקר, און זיך גוט אנגע׳שיכור׳ט.

וואונדערט זיך דער ריכטער אויף זיין בעל הבית, נאך וואס האט ער איהם צוריקגענומען?

און דער דאנקבארער אנגעשטעלטער איז פארהאלטען געווארען ביז זיין אורטייל.

יובילייאום פייערונג פון אידישען פאלקס קלוב

מארגען, שבת אוונט, פייערט דער אידישער פאלקס קלוב זיין פיער יאהריגען יובילייאום דורך א טאנץ, באנקעט און קאנצערט אין אייגענעם לאקאל.

מעיאר שאפט אפ סיטי קאונסילס דינערס

מעיאר סטיוארט האט נעכטען אנאנסירט, אז כדי איינצושפארען געלט דער שטאדט, וועלען אפגעשאפט ווערען די דינערס פאר די אלדערמען אויפ׳ן שטאדטישען חשבון.

אין פאל ווען עס וועט נויטיג זיין צו פארזעצען די זיצונג ביז שפעט אין דער נאכט, וועט ער פארשלאגען איבעררייסען די זיצונג פון זעקס ביז אכט, כדי אלע מיטגלידער זאלען קענען האבען דינער אין דער היים.

ביז יעצט האט זיך געפיהרט, אז דער סיטי קאונסיל פלעגט אריינגעהן אין א דערבייאיגען האטעל און אפעסען אויפ׳ן חשבון פון דער שטאדט.

עלטערער ברודערל צערט זיין שוועסטערל מיט פילען

דער 5 יאהריגער דאגלאס סקאט, פון 1342 סט. קלעיר עוועניו וועסט, האט געוואלט פארשאפען פארגעניגען זיין 16 מאנאטען אלטער שוועסטערל. האט ער איהר מהנה געווען מיט „קענדים״, וואס ער האט געקראגען פון א באקסעל מיט פילען און מיט עטליכע, וואס ער האט ארויסגענומען פון א צווייטער באקסעל מיט מעדיצין.

דאס קינד האט גלייך געקראגען שווערליכע קרעמפס, און דער ברודערל איז געקומען צולויפען צו זיין מוטער מיט א געשריי, אז די בייבי קען נישט שטעהן אויף די פיס.

די מוטער האט גערופען א דאקטאר, וועלכער האט אויך נישט געקענט אויסגעפינען, וואס מיט׳ן קינד איז געשעהן, און האט דאס קינד אפגעשיקט אין האספיטאל.

דערווייל האט די מוטער געפונען די לידיגע באקסלאך און האט זיך דערוואוסט, אז דער עלטערער האט אנגעצערט דאס קינד מיט די „קענדים״.

נאך געהעריגער באהאנדלונג אין האספיטאל, האט דאס קינד אנגעהויבען פיהלען עטוואס בעסער, און מען גלויבט, אז זי איז שוין אויסער סכנה.

א לאנגער שלאף מאכט ווידער פיהלען גוט די בייבי

„אונזער בייבי פלעגט אונז אויפוועקען עטליכע מאל דורך דער נאכט, ביז מיר האבען אנגעפאנגען איהם צו געבען אביסעל קעסטאריע נאכ׳ן זויגען״, דערצעהלט אן אייאווע׳ר מוטער. „דאס קינד האט גוט געשלאפען פון דער ערשטער נאכט אן און עס האט איהם געמאכט אויסזעהן און פיהלען א סך בעסער״. קינדער־ספעציאליסטען אינדארסירען פלעטשער׳ס קעסטאריע און מיליאנען מוטערס וויסען ווי די ריין־וועדזשעטעבעל אומשעדליכע מעדיצין העלפט בייבים און קינדער. געגען „קאליק״, פארשטאפונג, קאלדס, דייעריע א. א. וו. די פלעטשער אונטערשריפט איז שטענדיג פאראן אויפ׳ן ראפער פון אמת׳ער קעסטאריע. מיידט אוים נאכגעמאכטע.

חפצ׳ם
שפייז פעקלאך
קיין רוסלאנד
דעליווערט ווי פריהער אן דיוטי. 100% גאראנטירט

די באריכטען וועגען אפשטעלען דאס שיקען פעקלאך איז ניט ריכטיג. אויסוואל פון פרישע שפייז, אויך זייף. פעקלאך צוגעשטעלט אין 25 טעג. און אונטערשריפט פאר יעדען פעקעל.
מיר שיקען אויך דאלארס און טארגסין ארדערס קיין רוסלאנד. טעלעגראפיש בלויז 25 סענט.

חפצ׳ם שיפס קאנטאר
DOMINION TICKET OFFICE
143 קווין סטריט וועסט
עדעלייד 5971
שיפסקארטען — געלט שיקען — סיטיזען פייפערס — מארטגיידזשעס אינשורענס.

פאלשטענדיגע פארגעניגען־אלעמאל
"SALADA"
TEA
„פריש פון די גערטנער״

די באיקאט באוועגונג אין פוילען א גרויסע סכנה

(פארזעצונג פון פיידזש 4)

גאנצער קוראזש פון דער ענדעציע און איהר אידען־פיינדליכער העצע. און די אפענע פיהרונג פון איהר העצע.

די פוילישע דעמאקראציע מיט דעם סאציאליסטישען לאגער פון פ. פ. ס. און דער שפיץ האט טאקע ביז איצט מיט׳ן אויסנאהם פון איינציגע יחידים — ניט געהאט דעם מוטה ווי מען דארף זיך געגענשטעלען אט דער רעאקציאנערער טייוולאנישער אקציע פון דער ענדעציע.

די אידען זיינען פארבליבען פאראיינזאמט און זיי מוזען זיך בלויז פארלאזען אויף דער רעגיערונג, אז בשעת ערנסטערע עקסצעסען וועט זי מוזען ערפילען איהר עלעמענטארע אויפגאבע פון שיצען דאס לעבען און פארמעגען פון דער אידישער באפעלקערונג.

און אויך די אידישע באפעלקערונג אן און פאר זיך — איז כלל ניט צוגעגרייט צו דעם קאמף.

אויף דער אידישער גאס הערשט א שרעקליכע צושפליטערונג. און א פולשטענדיגע אונפארשטענדניש פאר א פאלקס־סאלידאריטעט. מענשען מיט קלייליכע פערזענליכע אמביציעס ווילען נאר אויסנוצען די סכנות. וואס שוועבען אויפ׳ן אידישען לעבען און פון זיי שלאגען קאפיטאל פאר זיך. דוכט זיך נאך קיינמאל איז ניט געווען אזוי גרוים די דעמאראליזאציע אויף דער אידישער גאס אין דעם זין ווי היינט צו טאג. און די אזוי גערופענע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס וואס ווער ווי ווער אבער זיי האבען אודאי אין דער איצטיגער ווירטשאפטליכער קאטאסטראפאלער צייט באדארפט שטעהן אויף דער וואך, אין דער צייט ווען פון אלע זייטען בושעווען ווילסטע ווינטען, וואס זיינען עלול אונטערצוהאקען און אונטערצוגראבען די נאך פארבליבענע פרנסה פון מסחר — פאזיציעס — זיינען גאר געווארען ערטער פון קליינליכע קאריערע מאכער, וואס ווילען און צילען צו דעם — שלאגען קאפיטאל פון דער נויט און דחקות אויף דער אידישער גאס. וואס זיי זעהען גאר די היינטיגע שווערע באדינגונגען אויסצונוצען און פארוואנדלען זיי אין א לייטער פאר זייערע פאליטישע קאריערעס און זיין ארט כלל ניט וואס מיט זייערע פארברעכערישע מעשים ברענגען זיי צו דער אבשוואכונג און ניוועלירונג פון דעם אידישען ווידערשטאנד.

די אידען אין פוילען שטעהען פאר דער סכנה פון דער רעאליזאציע פון אידען באיקאט. רעטען זיי פון דער סכנה קען קודם כל א שטארקער ווילען, דאס באהערשען די סכנה אן עהנליכע און פאסיגע פאלקס סאלידאריטעט, א פאסיגע אויפקלעהרונגס ארבייט אין דער פוילישער געזעלשאפט און די קאאפעראציע מיט די יעניגע פוילישע פאקטארען, וועלכע דער באגריף פארשריט איז ניט בלויז א פוסטער פראצעס און וועלכע אנערקענען אז דער קאמף מיט דער רעאקציאנערער אנטיסעמיטישער ענדעציע איז א קאמף פאר מלוכה אינטערעס פון ערשטער מדרגה. דאס אידישע ״קאלא״ אין פוילישען פארלאמענט — וועט עהרליך בלייבענדיג צו זיינע פאסטולאטען — מוטיג און אונערשראקען פיהרען די ענערגישסטע פארטיידיגונג פון די אידישע אינטערעסען.

מיר גיבען זיך אפ א קלאהרען דין וחשבון פון דער ערנסטקייט פון דער לאגע, און מיר ווילען ניט אדורכלאזען און מותר זיין אויף קיין שום זאך, כדי זיך ענטשידען געגענצושטעלען דער ענדעציע און איהר שטרעבונג צו פארניכטען און אומברענגען דאס פוילישע אידענטום. אין דעם ענטשלאסענעם און ענטשידענעם קאמף אונזערען איז נויטווענדיג מיר זאלען פיהלען אונטער זיך די סאלידאריטעט פונ׳ם גאנצען אידענטום אין פוילען און אויך אבקומען די נויטיגע הילף מצד אונזערע אויסלענדישע ברידער.

(איטא)

פארשידענע מיינונגען וועגען דער יעצטיגער בשר כשר מחלוקה אין טאראנטא

ווערטהער רעדאקטאר פון ״אידישען זשורנאל״!

די יעצטיגע מחלוקה איז א גאנץ נאטירליכע און ערווארטעטע, ווען יעדער מענש מיט אביסעל א ווייטערען בליק, האט דאס געקענט פאראויסזעהן, און באדארפט פאראויסזעהן האבען עס די פיהרער פון דער קהלה, וויסענדיג, אז צו זיין א פיהרער ביי אידען איז נישט קיין קליינינקייט; נעהמענדיג אין באטראכט אזא גרויסען פיהרער, ווי משה רבנו ז״ל, וועלכער האט די אידען ארויסגעפיהרט פון מצרים, און זיי באפרייט פון שקלאפעריי, און וועלכער האט זיי א סך טובות געטאן, און פון פארשיעדענע צרות זיי ארויסגעהאלפען — דאך האט עס נישט אפגעהאלטען זיין קאזין קרח זיך צו מאכען פאר א נייעם פרעזידענט, און צו באשטימען דתן ואבירם אלס וויים־פרעזידענטען, מיט איין אסאסיאיישאן פון 250 פאנען טרעגער, און מיט דעם עולם גולם האט מען זיך שוין איין עצה געגעבען...

און מען האט אויך געפונען א בארעכטיגטע פראגע: ״ווי קומט עס משה, אז דו זאלסט זיין אלע מאל פרעזידענט, און דיין אייגענעם ברודער אהרון האסטו געמאכט פאר כהן גדול, וויים־פרעזידענט? א מעהר איך בין אויך א שעהנער איד״, האט קרח גע׳טענה׳עט, ״והא ראיה, מיר האבען ביידע געהאט איין זיידען יצהר?״ דאכט זיך גערעכט?

טראץ קיין אנדערע חסרונות האבען זיי נישט געפונען, נישט אויף משה׳ן אלס פרעזידענט, און נישט אויף אהרון אלס וויים־פרעזידענט, איז פערזענליכע אמביציע אויך גענוג אורזאכע צו פארפיהרען איין מחלוקה. און דאס האבען באדארפט די יעצטיגע קהלה בעאמטע פאראויסזעהן, און דעם יעצטיגען שטרייט פארמיידען.

נאר דארטען איז געוועזען עפעס אנדערש. משה מיט אהרונ׳ען זענען געווען באשטימט פון גאט אליין. האט קרח מיט זיין עדה געהאט זייער סוף. נאר דא בין איך א שטיקעל אפיקורוס. נישט איך גלויב אז די יעצטיגע קהלה בעאמטע זענען פון גאט באשטימט, ניט אז די מחלוקה פיהרער וועלען האבען קרח׳ס סוף.

דערפאר איז מיין מיינונג, אז אלע מיטלען זאלען אנגעווענדעט ווערען איינצופיהרען וואהלען לויט דעם פארלאמענטארישען אופן און יעדע פארטיי זאל קענען ארויסשטעלען איהרע קאנדידאטען מיט זייער פלאטפארמע, און יעדער שטימבארעכטיגטער אידישער בירגער זאל האבען דאס רעכט צו וועהלען. דאן וועט דאס פאלק באשטימען זייערע פארטרעטער צו פארהאנדלען מיט זייערע אנגעלעגענהייטען, דען די קהלה פארהאנדלעט נישט נאר כשרות, נאר אויך פינאנציעלע אנגעלעגענהייטען.

און זאל נעהמען א סוף צו דער מחלוקה פון וועלכער עס ליידען פיעלע אידישע אינסטיטוציעס. בארעכענט די צעהנדליגע אידישע פאמיליעס, וועלכע לעבען פון בשר כשר און ליידען אלס רעזולטאט פון דער מחלוקה. בארעכענט די ווירקונג וואס דאס מאכט אויף דעם איינגען דור ווען די קאנסעקווענצען פון דער מחלוקה זענען זעהר, זעהר טרויעריג.

מיט דרך ארץ, **ב״ז״ג.**

ווערטהער רעדאקטאר פון ״אידישען זשורנאל״!

ווען איהר זאלט מיר געווען פרעגען וועגען געבען אין אייער חשוב׳ער צייטונג פלאץ פאר די וכוחים פון דער ״בשר כשר מחלוקה״, וואלט איך אייך נישט געראטען ווי אן אמת׳ער גוטער פריינט.

ערשטענס ״מפני למה יאמרו״, פארוואס זאלען זיך געפינען אזעלכע פארשוינען וואס זאגען, אז איהר זענט געווארען א בעל־תשובה דערמיט, וואס איהר האט געעפענט די קאלומס פון אייער צייטונג אויך פאר די אידען פונ׳ם ״ועד העיר״, אין דער צייט, וואס ביז איצט זענט איהר געווען בלויז פונ׳ם צד פון דער קהלה. דאס קומט שוין אוים ביי דעם עולם, אז איהר זענט פון די ״פוסחים על שתי הסעפים״, וואס האלטען סאי פון אלקים און סאי פונ׳ם בעל, להבדיל.

און צווייטענס: וואס קען מען רעזומירען פון די בריעף, וועלכע זענען געדרוקט אין ״זשורנאל״? צו וועלכע רעזולטאטען וועלען זיי ברענגען?

אין טאראנטא זענען פאראן ב״ה פופציג טויזענט משפחות, כ״י. און ווען אפילו איהר זאלט דרוקען פופציג בריעף א וואך, וועט איהר האבען מאטעריאל פאר טויזענט וואכען צו וויסען דעם דעת הקהל, וואס דאס מיינט צוואנציג יאהר צייט, ביז מען וועט וויסען דעם דעת המכריע...

דאס דערמאנט מיר אין דעם אנעקדאט וואס מען דערצעהלט וועגען דער פינקטליכקייט פון דער צארישער רעגירונג:

״א איד, א בעל־הבית, האט געדונגען אן אם פאר זיין קינד, צוליעב דער קראנקהייט פון זיין פרוי. מיט אמאל האט די אם זיך צוקריגט מיט איהר בעל־הבית און האט פארלאזט זיין הויז מיט׳ן פיצעל קינד. דער איד האט זיך נעבאך געמאטערט מיט׳ן קינד און האט אנגעקלאגט די אם אין געריכט. עס זענען אוועק שעהנע עטליכע יאהרען און פון דעם געריכט איז ״אין קול ואין קשב״. נאר ווען דאס קינד איז שוין אויסגעוואקסען און איז געשטאנען אונטער דער חופה, איז אנגעקומען א פריקאז פון ״אקרוזשנאי סוד״, אז די אם דארף געהן ענדיגען איהר צייט צו זויגען דאס קינד״...

יעצט צום פונקט:

מיין מיינונג אויף וועלכען אופן עס קען געשליכטעט ווערען דער סכסוך פון דעם בשר כשר סקאנדאל, נאר אז עס זאלען פארקומען דעמאקראטישע וואהלען און ווען דאס פאלק וועט אויסקלייבען פאר א מנהיג הקהלה. דער זאל זיין דער פיהרער, צו וועמען די שטאדט וועט האבען צוטרוי.

שוין גענוג. אז איין און דער זעלבער מענש זאל פיהרען די שטאדט פאר דער נאז. דער תלמוד זאגט:

די כהנים, וועלכע האבען מקטיר געווען די קטורת האט מען געווארפען גורל, ווער עס זאל מקטיר זיין די קטורת. און ווער עס האט געהאט דעם ״זכה בגורל״, האט שוין דאס אנדערע מאל ניט געטאהן לויפען אין די ״גורלות״, ווייל זיי פלעגען ווערען רייך פון די קטורת. אזוי איז אויך ביי דער קהלה. לאמיר געבען אויך א צווייטען די געלעגענהייט צו ווערען רייך. — אויב ניט אין געלט, איז כאטש אין כבוד, און ״אז הכל על מקומו יבא בשלום״.

איש ישראל.

״טארגסין״ רעסיטס אויף אייערע „טארגסין״ ארדערס

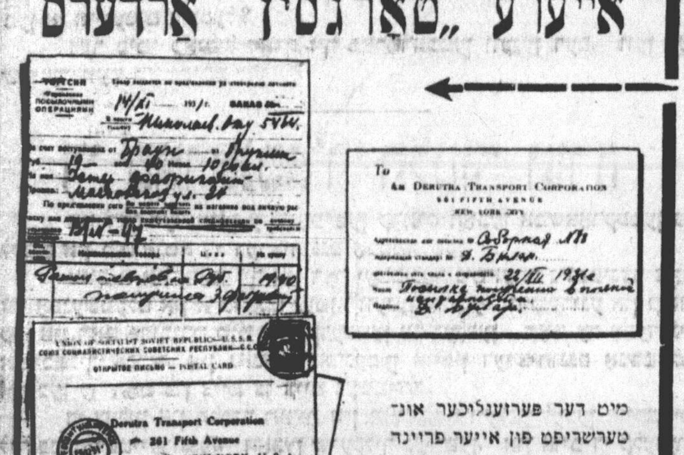
To Am Derutra Transport Corporation 261 Fifth Avenue New York City
Union of Soviet Socialist Republics—U.S.S.R.
Derutra Transport Corporation 261 Fifth Avenue NEW YORK, U. S. A.

מיט דער פערזענליכער אונטערשריפט פון אייער פריינד אדער קרוב, — קומען אן טעגליך אין אונזער אפיס. אויך רעסיטס אויף פארשידענע פעקלאך פון קליידער, וועש און דאס גלייכען.

קומט און לעזט ווי צופרידען עס זענען די יעניגע וואס האבען ערהאלטען די ״טארגסין״ ארדערס און די פעקערדזשעס. — יעדער ״טארגסין״ ארדער ווערט באשטעטיגט און אונטערגעשריבען פון דעם עמפפאנגער.

״טארגסין״ ארדערס און פארסעלס וואס ווערען געשיקט דורך אונז ווערען צוגעשטעלט שנעל, פינקטליך, און אין בעסטען ארדנונג. — ריטוירן־רעסיטס וועלען אייך אין דעם איבערצייגען.

Am-Derutra Transport Corp.
די באפאלמעכטיגטע אפיציעלע אגענטור צום איבערשיקען פארסעלס. ״טארגסין״ ארדערס און וואארע נאך סאוועט רוסלאנד
261 Fifth Ave. (10th floor) New York City
Telephone: LExington 2-4117, 4118

כללים וועלכע דארפען אפגעהיט ווערען

שרייבער ווערען געבעטען אפצוהיטען פאלגענדע כללים, ווען נישט וועלען זייערע בריעף נישט געדרוקט ווערען:

1. שרייבט מיט טינט אויף איין זייט פאפיר, נישט געדיכט און אזוי אז מען זאל עס קענען לייענען.
2. שרייבט קורץ ווי מעגליך און צום פונקט.
3. באנוצט זיך נישט מיט קיין זידלערייען און אונהעפליכע אויסדרוקען, ווי אויפגערעגט איהר זאלט ניט זיין.
4. דער נאמען און אדרעס פון דעם שרייבער מוז זיין אויפ׳ן בריעף. אויב איהר ווילט נישט אייער נאמען זאל פארעפענטליכט ווערען, קענט איהר עס אונטערשרייבען מיט א פסעוודאנים, מיט ראשי תבות מיט א ווארט (מיידט אוים אזעלכע נעמען ווי: א טאראנטאר תושב, א איד, א היגער, א לעזער, וואס יעדער איינער באנוצט זיך מיט דעם). אייער אמת׳ער נאמען מוז אבער זיין באגלייט צום בריעף.

פורנישור!
טשעסטערפילד סעטס, דיינינג רום סעטס, בעדרום סעטס
קיטשען סעטס, קאמבינעישאן סטאווס און גאז רענדזשעס.
בעסטע און נייעסטע סטיילס קעש אדער קרעדיט
ספעשעל נידעריגע פרייזען פאר יאנואר
העכסטע קוואליטעט בעסטע באדינגונגען
YORK FURNITURE Co., Limited -- 366-8 קאלעדזש סט.,
(צווישען בראנזוויק און בארדען) טעלעפאן קינגסדייל 7978 קיינע בראנטשעס
אייגענטימער: ד. ליטוואק און זוהן

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

דעם פינאנץ קאמישאנער'ס ווארנונג

פינאנץ־קאמישאנער ווילסאן האט אין א ווארנונג צום סיטי קאנסיל דערקלערט, אז אין די קומענדע פיער יאר וועלען די שטאדטישע שטייערען שטייגען ניט אכטענדיג ווי עקאנאמיש די שטאדט זאל ניט וועלען זיין. און־אז ביז צום פערטען יאר וועלען די שטייערען געהעכערט ווערען ביז 2.75 מילס, אדער אין אנדערע ווערטער, ביז איבער 36 מילס אויפ'ן דאלאר.

פינאנץ־קאמישאנער ווילסאן איז דער מענש, וועלכער גיט אכטונג אויף די פינאנצען פון שטאדט. ער איז גענוי באקאנט מיט אלע פינאנציעלע מעגליכקייטען און זיין אויפגאבע איז צו זעהן, אז די שטאדטישע פינאנצען זאלען אוועקגעשטעלט ווערען אויף א געזונטען באזיס.

האבענדיג די גרויסע דערפארונג אין פינאנציעלע ענינים בכלל און וואס עס איז שייך דער שטאדט בפרט, גיט דער פינאנץ־קאמישאנער אן פינף ארזאכען פאר זיין באהויפטונג.

1. דאס וואס די שטאדט העלפט די ארבייטסלאזע, א זאך, וועלכע אין א געוועהנליכער צייט איז אויסגעשלאסען.
2. דאס, וואס דער קאנאדער דאלאר איז שטארק געפאלען לגבי דעם אמעריקאנער און פראצענט אויף הלוואות דארף געצאלט ווערען אין די שטאטען.
3. דער פארגרעסערטער פעדעראלער שטייער אויף איינקונפט.
4. פארקלענערטער אסעסמענט.
5. פארזארגען אויף ניט געצאלטע שטייערען.

וויכטיג איז זיך אפצושטעלען אויף די לעצטע צוויי פונקטען, און זיי אנאליזירען.

יערליך לאזען זיך ארויס שטאדטישע אפשאצער פון רעאלען אייגענטום איבער'ן שטאדט און שאצען אפ יעדע געבידע און באשטימען דאס ווערט. און אויף דער דאזיגער אפשאצונג איז באזירט דער שטייער.

אום צו אילוסטרירען עס, וועט זיין גענוג אנצוגעבען דעם פאלגענדען ביישפיל: אויב די אפשאצער באשטימען, אז דער רעאלער אייגענטום פון טאראנטא איז ווערט, לאמיר זאגען, טויזענט מיליאן דאלאר, און דער בודזשעט פאר'ן יאר איז דרייסיג מיליאן דאלאר, דארף דער שטייער זיין אזוי פיעל און אזוי פיעל מילס אויפ'ן דאלאר.

לויט דעם פינאנץ קאמישאנער'ס דערקלערונג מיינט עס, אז דאס ווערט פון רעאלען אייגענטום איז געפאלען. אזוי אז אנשטאט טויזענט מיליאן דאלאר, ווערט אפגעשאצט, אז עס איז נאר ווערט 990 מיליאן דאלאר, און די פראפארציע וועט זיין א העכערע קוואטא. ווילט זיך פרעגען: נאך, וואס ענדערען די אפשאצונג?

אויב דער "סקיי־סקרייפער", אדער דעם ארבייטער'ס הויז זענען צוליעב דעם עקאנאמישען קריזיס געפאלען אין ווערט, פארוואס שאצען זיי ווייניגער און באשטייערען זיי העכער, פארוואס בעסער ניט לאזען אויפ'ן זעלבען ווערט־פרייז ווי מיט צוויי יאר צוריק און ניט דארפען העכערען? פון א נידעריגען ווערט און העכערען שטייער וועט דאך בלויז פראפיטירען דער גרויס־קאפיטאל און דער ארימער ארבייטער וועט פארלירען.

אויב די אבזיכט איז צו העלפען דעם ארבייטסלאזען, דעם "אנדער־דאג", צו וואס מאכען אזא פינאנציעלע מאנופאלאציע?

דער פינאנץ־קאמישאנער וויל אויך די שטאדט פארזארגען געגען די, וועלכע וועלען, הייסט עס, ניט קענען צאלען דאס יאר צוליעב דער ניט גינסטיגער צייט. צו וואס־זשע ווידער מאכען א מאניפולאציע, פארוואס ניט באפרייען די ארבייטסלאזע פון דעם דאזיגען שטייער און די שטאדט זאל קענען האבען א ריינעם בלאט און ניט דארפען האלטען דאס פאר א חוב און זיי א שווערד איבער'ן קאפ פון די, וועלכע האבען דאס "גליק" צו האבען אן אייגענעם ווינקעל?

דער סיטי קאנסיל דארף זיך פארטראכטען וועגען דעם, ווען דער שטייער וועט באשטימט ווערען.

די טאראנטא'ר תלמוד תורה

אין דעם יעצטיגען עקאנאמישען קריזיס האבען אמשטארקסטען געליטען אין טאראנטא די דערציהונגס אנשטאלטען.

אויב א איד האט זיך אין דער יעצטיגער ניט־זעהר גינסטיגער צייט אפגעשטעלט און א טראכט געטאן וועגען ארימע, הונגעריגע און קראנקע, און האט פרובירט מיט אלע קרעפטען צו העלפען, האט ער אבער ניט [illegible] אפשר, אין גאנצען פארגעסען אויפ'ן דערציהונגס אנשטאלט, וועלכען ער האט פון צייט צו צייט געשטיצט.

די שולען און תלמוד תורות אין טאראנטא וועלכע לעבען אויסשליסליך פון ביישטייערונגען, האבען שרעקליך געליטען. און אויב די קלענערע אינסטיטוציעס האבען עס אזוי שטארק ניט געפיהלט, האבען עס אבער שטארק דערפילט אזעלכע אנשטאלטען ווי די בראנזוויק תלמוד תורה און די "עץ חיים" תלמוד תורה, צוויי אנשטאלטען, וואו הונדערטער קינדער באקומען א מער אדער ווייניגער אידיש־רעליגיעזע דערציהונג.

עס האבען זיך אלע מאל געפונען א גרויסע צאל אידען, וועלכע האבען געגלויבט אין אזא דערציהונג און האבען די תלמוד תורות געשטיצט אין א פולער האנט. ווייל נאהענט צו זעכציג פראצענט פון די קינדער וועלכע באזוכען די תלמוד תורות קענען קיין שכר לימוד ניט צאלען, און מוזען נאך איינגעהאלטען ווערען מיט קליידער און אנדערע נויטווענדיגקייטען. אזוי אז גרויסע סומען זענען נויטיג די אינסטיטוציעס אויפצוהאלטען.

מען האט לעצטענס אנגעהויבען צו ריידען וועגען א צענטראלער פינאנציעלער קערפערשאפט פאר אלע תלמוד תורות. מעגליך, אז ווען דאס זאל רעאליזירט ווערען, וואלטען די אינסטיטוציעס אוועקגעשטעלט געווארען אויף א פעסטען פונדאמענט. אבער ביז דאס וועט געשעהן ליידען די דאזיגע אינסטיטוציעס.

פון די דאזיגע אינסטיטוציעס, וועלכע ליידען אמשטארקסטען איז די "עץ חיים" תלמוד תורה.

די דאזיגע תלמוד תורה, וועלכע איז געגרינדעט געווארען מיט 16 יאר צוריק, און וואו היינט צו־טאג לערנען ארום פינף הונדערט קינדער.

די "עץ חיים" תלמוד תורה האט אנגעפירט אין די לעצטע צוויי יאר א העלדישען קאמף פאר עקזיסטענץ. די בעאמטע, וועלכע שטעהען אין דער שפיץ פון דער תלמוד תורה קומט זיכער קרעדיט פאר דעם, וואס זיי האבען די אינסטיטוציע ביז יעצט אויף אזא שטאנד, אויף וועלכען די אינסטיטוציע שטעהט.

מר. יוסף לעווין, דער פרעזידענט פון דער "עץ חיים" תלמוד תורה, איז ווידער דערוועהלט געווארען איינשטימיג, אהן וועלכער עס איז אפאזיציע. דאס איז געווען אן אנערקענונג פאר זיין איבערגעגעבענער ארבייט. דער פרעזידענט האט ארום זיך א צאל איבערגעגעבענע און געטרייע מיטגלידער, וועלכע שטריינגען אן אלע זייערע קרעפטען אויפצוהאלטען די אינסטיטוציע.

עס איז אבער מער ווי נויטיג, אז אייך די איבעריגע בעאמטע, וועלכע דארפען דערוועהלט ווערען זאלען זיין פון דעם זעלבען קאליבאר, ווי מר. לעווין, אום צו העלפען דורכפירען די דאזיגע אינסטיטוציע דורך דער שלעכטער צייט.

בעאמטע דארפען דערוועהלט ווערען וועלכע זענען איבערגעגעבענע פריינד און מיינען באמת די זאך פון דער תלמוד תורה און האבען ניט קיין אנדערע צוועקען.

ווען די, וועלכע שטעהען ביי דער תלמוד תורה געלינגען דורכצופירען די אינסטיטוציע די קומענדע עטליכע יאר, דאן וועט מעגליך געלינגען אוועקצושטעלען די תלמוד תורה אויף א פעסטען יסוד.

זאלען די, וועמען די אינסטיטוציע איז ליעב, זיך איינגער קאנצענטרירען ארום דער תלמוד תורה "עץ חיים" און העלפען דורכפירען די אינסטיטוציע אין דער יעצטיגער עקאנאמיש־געדריקטער צייט.

גרויסע מענשען

(טעגליכע שמועסען)

פון יצחקי

מיט עטליכע טעג צוריק איז מיר אויסגעקומען צו באגעגענען זיך מיט אייר נעם פון אונזערע "גרויסע מענשען" אין שטאדט. דער דאזיגער איד וועלכער באטראכט זיך אלס א "גדול הדור" און אלס איינער פון די וויכטיגסטע זיילען פון דעם היגען אידישען לעבען האט אפגעפרישט אין מיין זכרון אן אנעקדאט וועלכען איך האב שוין לאנג פארגעסען.

אז ארימער אינגעל איז אין דער אלטער היים איז אמאל אוועקגעפאהרען אין דער גרויסער שטאדט. יאהרען זענען פאראיבער און מען האט געהערט אז דאס ארימע אינגעל פסח'קע כראפון האט זיך פיין דערשלאגען דארט. מען האט געהערט גרוסען אז פסח'קע איז אין דער גרויסער שטאדט געווארען א גאנצער קנאקער און א גרויסער אידישער פיהרער.

האבען די אידען פון פסח'קעס געבורטס־שטעטעל שטאלצירט מיט זייער נעראטענעם לאנדסמאן. און פארוואס טאקע ניט? אוועקגעפאהרען איז ער אן ארימער, אפגעריסענער אינגעל און דארט האט ער זיך מיט זיינע אייגענע כוחות אזוי היבש דערשלאגען.

מאכט זיך אבער, אז דער רב פונ'ם שטעטעל פאהרט אין יענער גרויסער שטאדט וואו פסח'קע וואוינט. דער רב האט געליטען פון א שוואך הארץ, פון רומאטיזם, פון נירען־קראנקהייט און פון נאך עטליכע קראנקהייטען, איז ער געפאהרען אין דער גרויסער שטאדט זיך קורירען.

דאס ערשטע וואס ער האט געטאן, אנקומענדיג אין דער גרויסער שטאדט איז געווען צו נאכפרעגען זיך אויף זיין גרויסען לאנדסמאן. שטעלט ער אפ א אידען אין גאס, און פרעגט איהם:

— זייט זשע מוחל "רעב" איד, ווייסט איהר אפשר וואו עס וואוינט דא "רעב" פסח סאלאוויטשיק?

— א, איהר מיינט אוודאי, פסח'קע גנב, ימח שמו וזכרו, זאל ער ווערען. ער האט געמעגט איינגעזונקען ווערען לעבעדיגערהייט, דער "קאראבקעניק", א רוח אין זיין טאטען אריין!

בלייבט דער רב אביסעל הטושטש נאר ער פארלירט זיך ניט און שטעלט אפ א צווייטען איד מיט דער זעלבער פראגע:

— איהר מיינט געוויס דעם פראצענטניק פסח'קע פארך, האט דער צווייטער איד אפגעענטפערט דעם רב אויף זיין פראגע. די ערד זאל דארט ארויסווארפען זיין מאמע וועלכע האט אזא זוהנ'דעל געבוירען...

— אבער וואס האט איהר צו איהם, האט דער רב געפרעגט, ווערענדיג בלאס ווי די וואנט.

— וואס הייסט, וואס האבען מיר צו איהם? פרעגט די הונדערטער אלמנות און יתומים וועלכע ער האט בארעבוועט. וועלען זיי אייך ענטפערען אויף אייער פראגע א רוח זאל נאר אריין אין זיין פעטען בויך אריין!...

דער רב איז שוין צו זיין ליעבען לאנדסמאן ניט געגאנגען, אבער א וועהטאג איז איהם געווען, הלמאי א שעהנע פאנטאזיע איז צורונען געווארען.

* * *

יעדע שטאדט האט זיך איהר פסח'קע גנב, וועלכער איז איבעראל א גאנצער מאכער, א גרויסער בעל־רחמנות, א פארזארגער פון קהל'שע ענינים, און בכלל א מענש אויף וועמען עס האלט זיך אויף דאס ביסעל אידישקייט וואס מיר פארמאגען.

ווען ניט די דאזיגע פסח'קעס וואלט אונזער אידישקייט אוודאי געהאט א גאנץ אנדער פנים...

אבער דאס פאלק האט זיי ניט ליעב. דאס פאלק פארשילט זייער געביין, און דאך בלייבען יענע גרויסע פיהרער די "קאך־לעפעל" און דאס וואס זיי קאכען אן מוז דער עולם אויפעסען...

איז דאך די פראגע: — צוליעב וואס האלט זיך דאס פאלק מיט אזעלכע פיהרער?

האב איך דארויף אן ענטפער:

דער עולם האלט זיי ניט, נאר זיי האלטען זיך אליין.

* * *

איך האב געוואלט וויסען אויב ביי "זיי", ביי די גויים, הייסט עס, זענען אויך פאראן אזעלכע סארטען פיהרער און איך האב אויסגעפונען, אז יא!

די דאזיגע פיהרער זענען ביי זיי אויך פאראן און זיי פיהרען דעם עולם ביים נאז פונקט ווי ביי אונז. געגען די דאזיגע סארטען פיהרער זענען שוין ניט ווייניג רעוואלוציעס פארגעקומען, אבער וואס איז דען דער חילוק געווארען? אזוי שנעל ווי די אנדערע זענען געווארען פיהרער, זענען זיי געווארען געטרייע תלמידים פון די ערשטע.

דער שכל פארוואס אזעלכע פיהרער ווי פסח'קע סאלאוויטשיק פלאדיען זיך, איז ווייל אויף־גאט'ס וועלט זענען פאראן גענוג נאראנים. אהן די דאזיגע נאראנים וואלטען די פיהרער פונ'ם פסח'קעטים, זיך לאנג ניט געקענט האלטען...

וואס וואלט עס געארט דעם רב"שע טראכט איך, ווען ער זאל באווייזען נאך איינעם פון זיינע גרויסע נסים, און ער זאל די דאזיגע פיהרער, די דאזיגע "גרויסע מענשען" די דאזיגע "גדולי־הדור", וועלכע גלויבען, אז אויף זיי האלט זיך אויף דאס ביסעל אידישקייט, וואס וואלט איהם, דעם רב"שע געארט, הייסט עס, ווען ער זאל זיי צונעהמען צו זיך...

אך, טי רב"שע, דו ביזט דאך א גרויסער דערבארימער גאט. באווייז א נס. באווייז נאך איינמאל כאטש איינעם פון דיינע גרויסע וואונדער און נעהם זיי צו, צו זיך... דו וועסט דאך אונז א גרויסע טובה טאן...

די באיקאט באוועגונג אין פוילען א גרויסע סכנה פאר'ן

פוילישען אידענטום

פון דר. ראזמארין.

(וויצע פארזיצער פון אידישען "קאלא")

מען קען גאנץ דרייסט פעסטשטעלען און זאגען, אז עס איז ניטא קיין צווייט פאלק אויפ'ן גאנצע ערד־קוגעל, וואס זאל אויף זיך אזוי שטארק פיהלען דעם אונטערדריקונגס־יאך פון עקאנאמישען קריזיס, ווי דאס אידישע פאלק אין אלגעמיין און דאס אידישע פאלק אין פוילען באזונדערס. דאכט זיך, אז דאס איז אן איבעראל באוואוסטע זאך און מען דארף וועגען דעם פיעל ניט רעדען. איבעריגענס איז דאך די אזוי שטארק טרויעריגע ערשיינונג אויך באגרינדעט. צי איז דען דא נאך א פאלק, וואס זאל זיין אזוי ווייט פון א נארמאלען סטרוקטור אין דעם עקאנאמישען לעבען, ווי מיר אידען. שטעלען דאך מיט זיך פאר די איבערוועגענדע מערהייט פון אונזער פאלק די סוחרים און האנדווערקער שיכטען — און דאס געהערט דאך צו די עקאנאמישע אלף בית'ן — אין עקאנאמישע קאטאסטראפע, ווען זי קומט אן, שלאגט זי קודם כל און בעיקר אט די שיכטען פון דעם ווירטשאפטליכען לעבען. עס איז דעריבער גאנץ לייכט פארצושטעלען זיך, ווי ווייט אונטערגעבראכען און חרוב עס זיינען געווארען די אידישע ווירטשאפטליכע פאזיציעס אין פוילען, וואס א חוץ די אביקטיווע, ווירטשאפטליכע סיבות — האבען זיי תמיד נאך געהאט אויסצושטעהן פון טיפיש אידישע צרות און מניעות און וועלכע האבען אויך אין די פאריגע יאהרען ניט געפונען זיך אין איבעריג גוטער לאגע.

און דוקא אין אט אזא שווערען און ביטערען מאמענט אין דעם לעבען פון ווירטשאפטליכען פוילען בכלל און פון דער אידישער ווירטשאפט אין איהר בפרט איז געקומען די פוילישע ענדעציע, אהער ווי זי רופט זיך שוין קלינגענד אן די "נאציאנאלע דעמאקראטיע" און באנייט איהר גיפטיגע און היה'שע אידען־העצע.

אנגעהויבען האט זי, ווי באוואוסט די באניטע אנטיסעמיטישע אקציע איהרע מיט עקסצעסען געגען אידען, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען אין די פוילישע הויך־שולען און שנעל זיך אריבערגעטראגען אין די גאסען פון די פוילישע שטעדט און שטעטלאך. די אנטיסעמיטישע עקסצעסען האבען אנגעטראפען אויף א ווידריגע און ענטשלאסענע פארטיידיגונגס־טיילונג מצד די אידען — און דעריבער האט די ענדעציע גענומען אויף אן אנדער געביט צו שטילען איהר נידערטרעכטיגען דורשט חרוב צו מאכען דאס שארית־הפליטה פון דאס פוילישע אידענטום. מען האט נעמליך באנייט און אפגעפרישט די אלטע תורה פון באיקאט אויף אידען אין פוילען מיט די באיקאט־לאזונגען ארויס אויף דער גאס.

וואס באדייט דער אידען־באיקאט און צו וואס ציעלט ער איז זיך גאנץ לייכט פארצושטעלען. מען וויל אויסרוצען דאס וואס די אידען זיינען אזוי ווירטשאפטליך אפגעשוואכט און צובראכען און דורך פיהרען אן באיקאט אגיטאציע געגען זיי, געבען זיי דעם לעצטען, ענטשיידענעם "טויט־קלאפ".

די ענדעציע ווענדעט זיך מיט די בארבארישע באיקאט־לאזונגען און אפעללירט צו די נידעריגסטע אינסטינקטען פון דער פוילישער געזעלשאפט. צו וועלכער מען געפינט גרינגער א וועג אין שווערע צייטען, ווען די ברייטסטע שיכטען פון דער באפעלקערונג זיינען פארביטערט און פארצווייפעלט..

אין דער פינסטערער ארבייט באנוצט זיך די ענדעציע ווידער אמאל ווי בשעת די עקסצעסען מיט דער יוגענד און באהילפיג איז איהר אויך אין דעם דער פוילישער קלער, וואס איז תמיד און אויף יעדען געביט געשטאנען צו איהר פארפיגונג. די באיקאט־העצע נעהמט אן אלץ ערנסטערע און גרויזאמערע פארמען — און דאס געגענשטעלען זיך איהר מיט דער גרעסטער ענטשלאסענקייט דארף ווי פריהער ארגאניזירט ווערען.

אויף ווי ווייט א קאנסעקווענטע אויספיהרונג פון די באיקאט־לאזונגען געגען אידען מיינען דאס מאל די פוילישע אנטיסעמיטען, קאן מען זעהן פון די בכלל ניט איבערקלייבערישע מיטלען, מיט וועלכע זיי באנעהמען זיך אין אט דער הייליגער ארבייט זייערער. מען האט זיך — אין די ענדעקישע רייהען לעצטענס גענומען צו ארגאניזירען הויז־קאמיטעטען ספעציעל אנצופיהרען מיט דער אידען־העצע. אין הויז, נעמליך, וועט זיך געפינען א קאמיטעט, וואס וועט אפהיטען דעם היילינען קאמף און וואס וועט טעראריזירען די פאלאקען. ניט לאזען בשום אופן באזוכען אידישע געוועלבער, ניט לאזען באנוצען אידישע בעלי מלאכות און א פשיטא שוין ניט ווענדען זיך צו די פרייע פראפעסיעס פון אידען. אט דער סובטעל־דורכגעטראכטער סאציאלאגישער איינפאל איז אויסען ניט מעהר און ניט ווייניגער ווי אומצוברענגען און פארניכטען די דריי־מיליאנינע אידישע באפעלקערונג אין פוילען.

דאס איז אמת ניט דאס ערשטע מאל ווען די פוילישע ענדעקעס קומען ארויס אין גאס מיט לאזונגען און אויפרופען געגען אידען. דאס איז אויך ניט דאס ערשטע מאל ווען מצד די פוילישע אנטיסעמיטען ווערט אנגעווארפען דער פוילישער געזעלשאפט דער ווירטשאפטליכער באיקאט פון אידען, און געמאכט די אנשטרענגונגען דעם באיקאט פלאן אין לעבען ארוכצופיהרען. האט דאך די פוילישע ענדעציע זאגאר געהאט א באזונדער ארגאניזאציע, וואס האט זיך כמעט אויסשליסליך פארנומען מיט פראפאגאנדירען א באיקאט אויף אידען און ארויסרייסען פון זייערע הענט די ווירטשאפטליכע פאזיציע צו וועלכער זיי זיינען דערגאנגען מיט גרויסער און שווערער ארבייט פון דורות און א גרויסער טייל איז טאקע געשאפען געווארען א דאנק אויסשליסליך זייער איניציאטיוו.

דאס איז דער טרויעריג באקאנטער "ראזוואי" מיט זיין טרויעריג־באקאנטער לאזונג 'סוואי דא סוואגא" (וואס מען מיינט: א פאלאק צו א פאלאק. דארף אלזא אט די ערשיינונג אונז ניט בעאומרוהיגען, איז אבער דער תירוץ: קיינמאל איז נאך די באיקאט העצען ניט אזוי שטארק געפיהרט געווארען מיט אזא קאנסעקווענטקייט און אין אזא גרויסען פארנעהם און קודם־כל — איז דאך אונז תמיד אויסגעקומען אט דעם קאמף געגען אונז דורכצומאכען אין לייכטערע און גינסטיגערע פאר אונז עקאנאמישע צייטען.

יא, מיר דערמאהנען זיך אין איין פאל ווען די פוילישע אנטיסעמיטען האבען געפיהרט א באיקאט העצע געגען אונז אין דער מאסשטאב ווי זיי פיהרען דאס היינט צו טאג. דאס איז געווען נאך פאר דעם אויסברוך פון דער וועלט ־ מלחמה. נאכדעם ווי עס איז פארעפענטליכט געווארען דער אויסגאנג פון די וואהלען אין דער רוסישער דומא אריין.

אויך דאמאלט האבען די אידען פון קאנגרעס ־ פוילען געהאט אויסצושטעהן א פארביטערטע באיקאט העצע און דאס אלץ בלויז דערפאר ווייל זיי, די אידען, האבען געהאט די דרייסטקייט געגענצושטעלען זיך דער אנטיסעמיטישער קאנדידאטור אלס דעלעגירטער אין דער דומא אריין און אפגעבען זייערע שטימען פאר דער ליבעראלער קאנדידאטור. אגב, אויך פאר א פאלאק. דאמאלט האט די פוילישע ענדעציע באצאהלט די אידען פאר דער ווידערשפעניגקייט מיט א שארפער באיקאט העצע.

די אידען האבען דאן איבערגעהאלטען די באיקאט ־ העצע. זיך אן עצה געגעבען מיט איהר און זי גובר געווען.

אבער די אידען זיינען דאן געווען שטארקער אין ווירטשאפטליכען זין, די באדינגונגען פון זייער עקאנאמישער עקזיסטענץ זיינען געווען באדייטענד בעסערע און די אלגעמיינע ווירטשאפטליכע קאניוקטור איז דאן געווען א גינסטיגע. לחלוטין אנדערש אבער זעהט דאס אויס היינט. ווען צוליעב דעם לאנג־דויערנדען קריזיס ווערט די עקאנאמיש רואען אויף דער אידישער גאס אלץ טיפער און טיעפער. דאן טראגט אזא מין באיקאט העצע דעם כאראקטער פון א גרויסער און אונפארמיידליכער סכנה און קען ברענגען צו א קאטאסטראפע, וואס האט איהרס גלייכען ניט אין דער געשיכטע פון דער דריי מיליאניגער אידישער באפעלקערונג אין פוילען.

און אויך די פאליטישע באדינגונגען זיינען נאך דערצו היינט לגמרי אנדערש. אין פוילען קומט פאר א שטארקער קאמף צווישען דעם לאגער, וואס שטיצט די היינטיגע רעגירונג און צווישען דער אפאזיציע פון דער היינטיגער רעגירונג אין שפיץ פון וועלכער עס שטעהט די ענדעציע.

עס קומט פאר א שארפער, לאנגער און ליידענשאפטליכער קאמף וועגען איבערנעהמען דעם מלוכה ־ רודער אין לאנד. טראץ די אלע פיעל נואנסען אין די פראגראמען, וואס אונטערשיידען די פוילישע ארגאניזאציעס פון דעם אפאזיציע־לאגער — דאך ערשיינען זיי אפט אלס איין קערפערשאפט. ווען עס האנדעלט זיך וועגען אטאקירען די היינטיגע רעגירונג קען די ענדעציע — מיט איהר גאנץ פעקעל רעאקציאניזום — ערווארטען די הילף פון דער פוילישער דעמאקראציע מיט דער סאציאליסטישער פ. פ. ס. אין דער שפיץ.

די ענדעציע האט דאס גוט אויסגעפיהרט. זי ווייס אז אין דעם איצטיגען מאמענט ווען עס קומט איהר אויס צו פיהרען א בשותפות'דיגען קאמף געגען דער רעגירונג — וועט די פוילישע דעמאקראטיע ניט האבען דעם מוט און די קראפט מיט דער גאנצער ענערגיע און ענטשלאסענהייט זיך געגענשטעלען די אטאקעס פון די ענדעקעס, וועלכע זיינען געריכטעט לגבי דער אידישער באפעלקערונג, און דאס סיי בשעת די בלוטיגע עקסצעסען און סיי בשעת דער באיקאט העצע. און פון דאנען נעהמט זיך דער

(פארזעצונג אויף פיידזש 3)

„טעהנקסגיווינג"

(פעליעטאן)

פון שלמן טאלנער.

די קריסטען האבען איין טאג אין יאהר, וועלכער ווערט ספעציעל באשטימט אויף אפצוגעבען א שבח צום בורא ברוך הוא פאר דאס ביסעל גוטס, וואס ער האט געטאן מיט די מענשען קינדער א גאנץ יאהר.

ביי אונז אידען דארף דאך יעדער איד, איידער ער לייגט זיך שלאפען און אזוי שנעל ווי ער עפענט די אויגען דאנקען און לויבען דעם הש"ית וואס ער האט איהם במנוחה געלאזען ליגען און דערפאר וואס ער האט איהם אומגעקעהרט צוריק זיין נשמה, ער זאל קענען לעבען. דאס איז אויסער די דריי מאל א טאג, וואס א איד דארף דאווענען, איז עס טאקע קיין געשפעט ניט.

זיי, די אמות העולם האבען א סיסטעם, זיי לעבען מיט חשבון און שטארבען מיט ודוי.

ביי זיי קומט אויס דער אומפארטייאישער דאנק טאג דוקא אין חודש נאוועמבער, דאן ווען דער פארמער האט זיך איינגעפארעט אויפ'ן פעלד, אריינגעפירט די תבואה אין שפייכלער, אראפגענומען אלץ פון די גערטנער, אלץ רעכט פארשלאסען, נעהמט ער זיך צייט און נעהמט אוועק אין קירכע באדאנקען זיין גאט.

ביי אונז האט מען אזא ענין געדארפט מאכען ביים פיסקאלען" יאהר, איז אבער די צרה וואס יעדער פירמע האט זיך איהר "פיסקאלען" יאהר אונטערצוציהען א סך הכל, דארף מען כאטש מאכען אלע טאג א "טהענקסגיווינג".

מאך איך דאריבער א פראקטישען פארשלאג, איך האב א "טהענקסגיווינג" טאג פון וועלכען אלע וועלען צופרידען זיין, דער טאג וועלכען איך לייג פאר זאל זיין א טאג נאך די מוניציפאלע וואהלען אין טאראנטא.

עס וועט אייך אפשר קלינגען אביסעל קאמיש, און אפשר אין גאנצען פריקרען, ווען איהר וועט אבער האבען אביסעלע געדולד און לייענען ווייטער, וועט איהר אי"הש זעהן, אז איך בין גערעכט ווי א דורכגעפאלענער קאנדידאט און זיינע אונטערשטיצער, וועלכע האבען איהם צוגערעדט צו "לויפען".

יעצט הערט זיך איין מיט קאפ:

פאר די וואהלען קומען די קאנדידאטען צו אונז און קלאפען אונז אין קאפ אריין מיר זאלען פאר זיי שטימען. מען כאפט אונז וואו מיר שטעהען און געהען, אין שוהל, אין גאס, ביי א מיטינג, ביי א פארטי, ביי אינסטאליישאן, ביי באנקעטען, ביים קארטען טישעל און וואו ניט, אז מיר קומען, דאנקען גאט, דעם דאזיגען "קימפעט" אריבער, הויבט זיך ערשט אן א נייע סדרה. די דערוועהלטע קומען באדאנקען און די דורכגעפאלענע קומען דאנקען פאר דער ביז יעצטיגער שטיצע און גיבען גלייך נאטים, אז איבער א יאהר לויפען זיי ווייטער. איהר האט עפעס א באגריף מיט וואס דאס שמעקט?

אזוי פט'רט מען אונז אוועק א גאנץ געהענדען יאהר.

יעצט אבער שטעלט אייך פאר, אז מיר האבען אזא באשטימטען טאג פון "טהענקסגיווינג", א טאג נאך די וואהלען, קלייבען מיר זיך אלע אויף, הערען אויס די דאנקען פון דער גאנצער כאליאסטרע און אראפ א שטיין פון הארצען. מיר וואלטען נאך דעם געקענט א גאנץ געהענדען יאהר אומגעהען מיט א רוהיגען קאפ, און ניט געדארפט ציטערען טאמער לויפט אן א קאנדידאט פון דער זייט, מיט א ברייטען שלום עליכם, און א דאנק פון טיפען הארצען פאר'ן "וואוט".

איך ווייס ניט ווי איהר, נאר איך שווער אייך, אז מיין רעכטע האנט איז געשוואלען פון אזעלכע "שלום עליכמ'ס". איך האב גאר אזוי פיעל "וואוטס" ניט געהאט וויפיעל מען דאנקט מיר.

פאר חברה פאליטישענס וואלט דאך אזא "טהענקסגיווינג" אויך געווען ווי געוואונשען.

לויט דער יעצטיגער סיסטעם שלעפט זיך נעבאך ארום יעדער פאליטישען פון קאנדידאט צו קאנדידאט און דארף זיך פאר איהם שווערען, אז נאר פאר איהם און מעהר פאר קיינעם האט ער "געארבייט", אזוי אבער וועט ער נאכ'ן גענעראלען דאנק ארויסגעהן "קאלעקטען".

אידען! אפילו ווען איהר זייט בלינד, קענט איהר מיין פראקטישען פארשלאג מיט די הענט אנטאפען.

דעם אמת אייך זאגען, האט מיך באוואויגען צו מאכען דעם פארשלאג אויס גרודים רחמנות וואס האט זיך אין מיר דערוועקט צו אן עלטערען איד'ן, וועלכער דארף זיך, נעבאך, ארומשלעפען פון קאנדידאט צו קאנדידאט און פארזיכערען איהם, אז ער האט פאר איהם געארבייט.

איהר פארשטעהט, דער איד בלייבט, נעבאך אהן כחות זיך שלעפען פון פיליפס'ן צו גארדאנ'ען, פון גארדאנ'ען צו גלעם'ן, פון גלעם'ן צו מעקברייד'ן, פון מעקברייד'ן צו סימפסאנ'ען און די איבעריגע קאנדידאטען, זיך חנפנ'ען, ארונטערנעהמען די היטעל, און זיך בויגען אין דרייען און בלייבען אהן אן אטעם, דערצעהלענדיג, ווי שווער, נעבאך, ער האט פאר זיי געארבייט אין עלעקשאן טאג.

אזוי אבער קומען מיר זיך אלע צוזאמען איין מאל אין יאהר, א טאג נאך די וואהלען, אין א געוויסען פלאץ, יעדער קאנדידאט געהט ארויף באדאנקען, און אזוי שנעל ווי דער קאנדידאט ווייזט זיך נאר, פאטשט מען פאר איהם בראווא און מען שרייט אויס:

"איך האב געארבייט פאר דיר!"

און אויף מארגען געהט מען "קאלעקטען", אדער בעטען "טובות".

אידען! א סך מענשען וואלטען פון דעם איינפאך געהאלפען געווארען, און איהר מוזט אננעהמען מיין פארשלאג:

אידען! איהר מוזט וויסען, אז עס דרעהען זיך ארום מענשען אין גאסען, וועלכע געהען אויס, און דאס אומגליק חושד איז, וואס מיר האבען ניט קיין באשטימטען "טהענקסגיווינג".

שטעלט אייך, אידען, פאר דעם צער פון דעם דאזיגען איד'ן. צום ערשטען מאל זייט ער איז א פאליטישען, האט איהם קיין פאליסמאן קיינמאל ניט אנגערירט. ער פלעגט אלע מאל ארונטערנעהמען דאס היטעל פאר'ן פאליסמאן, און דער לעצטער פלעגט א שמייכעל טאן. דאס מאל האט איהם א פאליסמאן איינפאך פון סקוהל ארויסגעווארפען און ער דארף נאך צו די צרות געהן צו פיליפס'ן איהם זאגען, אז ער האט פאר איהם "געארבייט".

איהר קענט עס ניט פארשטעהן, אבער איך זאג אייך, אידען, אז מען קען זיך פון זינען ריהרען. דעם איד'ן קאסט עס געזונט, אט ווי איך זאג אייך, געזונט קאסט עס איהם.

האט זשע דאריבער רחמנות, אידען און נעהמט אן מיין פארשלאג. לאמיר שאפען א "טהענקסגיווינג", מיר וועלען אפראטעווען א סך אידען פון געפאהר.

אויסער דעם וועלען מיר געבען א סך אידען פרנסה. שטעלט אייך פאר, מען וועט דארפען אראנזשירען א פלאץ, מען וועט נעהמען א גרויסען זאל, אדער א טעאטער. עס וועט קומען אן אויסגעשפיגענער פאליטישען און וועט ווערען טשערמאן, ער וועט זיך צוקוועטשען ווי א געקוילעטע קאץ אויף אלץ און אויף אלעמען, און ווייזען, אז ער איז א "דיסטינגווישד דזשו", און א "לידער". נאך איהם וועט פון אונטער דער "פארלאגע" ארויסקריכען א שרץ און דערקלעהרען, אז ער איז דער "גרעסטער פאליטישען", וועלכער קען "עלעקטען" יעדען איינעם, אפילו פארלאמענט מעמבערס. נאך איהם וועט זיך אנהויבען דאס דאנקען, און מיר זענען געראטעוועט.

ביז יעצט, אידען, האב איך זיך ביי אייך געבעטען, אבער יעצט געה איך אייך סטראשען, און איך זאג אייך טאקע מיט'ן הארבען ווארט: איינס פון די צוויי, אדער פארטרייבט די פאליטישענס צו אלע שווארץ יאהר, אדער שאפט א "טהענקסגיווינג", ווען ניט וועט זיין . . .

אמאל איז געווען

פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען א מיידעלע אויף א וואנט, מיט א שטיקעל שאקאלאד אין דער האנט. זי האט דעם שאקאלאד עסען געוואלט, אבער זי מיט'ן שאקאלאד זיינען געווען אויסגעמאלט, האט זי עס עסען ניט געקענט, בלויז האלטען עס אין אירע הענט.

הענגט דאס מיידעלע אויפ'ן וואנט מיט'ן שאקאלאד אין האנט אויף איין פיסעלע שטעהט זי און מיט'ן שאקאלאד זי פרעהט זיך.

געהען איינמאל פארביי קינדערלאך דריי.

זיינען זיי געבליבען שטעהן און געקוקט און זיך פאמעלאך גערוקט אלץ נעהענטער צום וואנט און צום שאקאלאד אין האנט. און איינער, א יונג א כוואט, מאכט צו די קינדער: — שאט! אט וועט איהר באלד זעהן, וואס דא וועט געשעהן.

און דער כוואט, דער יונג גיט פלוצלינג א שפרונג, אין האנט דער מיידעלע א קלאפ און דעם שאקאלאד א כאפ.

אין גרויס שרעק לויפען אלע דריי אוועק.

און דער יונג דער כוואט, האלט אין האנט דעם שאקאלאד, רופט די קינדער צוריק: — קומט, נאט יעדערען א שטיק. דאס פאר מיר און דאס פאר אייך. און אלעמען גלייך.

שרייט איינער: — זעה, וואס ער גיט מיר.

מאכט א צווייטער: — דאס איז דאך פאפיר.

און דער דריטער: — שוין איינמאל א גאב.

זאגט דער יונג: דאס איז אלץ, וואס איך האב.

געהען די קינדער צוריק, ווארפען אויף דער מיידעלע א בליק. ערשט פונקט ווי פריהער שטעהט זי אויף איין פיסעלע פרעהט זיך, נאר אנשטאט די שאקאלאד אין האנט, איז א לאך אויף דער וואנט.

זאגען זיי: עס פארשטעהט זיך פארוואס זי פרעהט זיך. זי שטעהט און זי לאכט, וואס זי האט אונז אפגענארט.

א מציאה

פון יצחק צוקער

(האמילטאנער ת"ת)

געהענדיג צוריק פון א פארטי ארום זעקס א זייגער אוונט אין א קאלטען ווינטער טאג, באגעגען איך מיינעם א חבר. זיינע טאטע — מאמע זיינען געווען זעהר ארימע. ער איז געווען געקליידעט אין צוריסענע קליידער, כמעט נאקעט. און געציטערט פאר קעלט.

ער האט געשלעפט קוילען, וואס זיינען געווען אויף א האלב צובראכענעם וועגעלע.

איך האב איהם אפגעשטעלט און געפרעגט: "סעמי וואוהין געהסטו? ער האט מיר געענטפערט: "איך שלעפ דעם וואגען קוילען פאר אונזער שכן, דעם גראסערי מאן, צו זיינע קאסטומער". "און וואו וואוינט דער קאסטומער צו וועלכען דו געהסט איצט?" "אכט בלאקס פון דאנען". און ער האט מיר געוויזען מיט זיין האנט דעם וועג אהין.

דער וועג אהין איז געווען אן א זייט פון מיין וועג און איך האב ניט געוואלט קומען שפעט אהיים.

נאר ווען איך האב געזעהן, ווי מיין חבר סעמי שטעהט און ציטערט, האב איך זיך איינגעשפאנט מיט איהם אין וועגעלע און געהאלפען איהם פארשלעפען.

באלד זיינען מיר געשטאנען ביים קאסטומערס הויז, און סעמי איז ארויפגעגאנגען אויף דער ווערענדע און אנגעהויבען צו קלינגען.

שטעהענדיג ביים וואגען האב איך באמערקט אן ענוועלאפ אויף דער ערד אין גאס. איך בין צוגעגאנגען און עס אויפגעהויבען. דער ענוועלאפ האט אויסגעקוקט אזוי ווי א פעי ענוועלאפ אבער עס האט ניט געהאט קיין נאמען. איך האב עס אויפגעריסען און ארויסגעשלעפט זעקס דאלער.

איך בין צוגעלאפען צו מיין חבר און איהם געגעבען דריי פון די זעקס דאלאר וואס איך האב געפונען. סעמי האט מיך געפרעגט "וואו האסטו געקראגען אזוי פיעל געלט?" איך האב איהם דערצעהלט. און פארוואס מיר די געלט? האט סעמי געפרעגט. און איך האב איהם געענטפערט: "ווען איך וואלט דיך ניט באגעגענט וואלט איך ניט געפונען קיין געלט."

אנגעפירט פון ליבע זיסער

די צוויי שוועסטער

פון פייגעלע האפמאן (11 יאהר, ת"ת אין סט. קעטרינס)

איינמאל האבען געלעבט אין א קליין שטעדטעל צוויי שוועסטערלאך. זיי האבען געלעבט מיט זייער מאמען, וועלכע איז געווען אן אלמנה און א קראנקע. זיינען געווען זעהר ארים.

אלע טאג זיינען זיי ארויסגעגאנגען אין גאס און פארקויפט צייטונגען, כדי זיי זאלען קריגען געלט צו קויפען עפעס צו עסען, פאר זיך און פאר זייער קראנקער מאמען.

איינמאל, ווען זיינען געגאנגען אין גאס, האבען זיי דערזעהן א קליין קינד, וואס איז געלעגען אויף דעם טראטואר און שטארק געוויינט. די צוויי שוועסטערלאך זיינען צוגעלאפען צו דעם קינד און האבען געזעהן, אז דאס קינד איז געביסען געווארען פון א הונט. זיי האבען איהם אויפגעהויבען און געבראכט צו א נאהענטען דאקטאר.

ווען דער דאקטאר האט דערזעהן דאס קינד, האט ער אנגעהויבען דאנקען די קינדער. זיי האבען ניט געוואוסט, וואס איז געשעהן. אבער דער דאקטאר האט זיי געזאגט, אז דאס קינד איז זיין מיידעלע און ער האט זיי געגעבען א מתנה צעהן דאלער.

די קינדער האבען דאס געלט ניט געוואלט נעהמען, אבער דער דאקטאר האט דאס געלד אריינגעלייגט אין א קעשענע ביי איינער פון זיי.

ווען זיי זיינען אהיים געקומען, האבען זיי וועגען דעם דערצעהלט זייער מוטער. זי איז געווען צופרידען מיט די געלד, אבער נאך מעהר איז זי געווען צופריעדען מיט דעם, וואס איהרע צוויי קינדערלאך האבען געראטעוועט דעם דאקטארס קינד.

ווער קען עס?

נומער 92. אותיות אויפגאבע.

אין 16 קעסטעלאך (4 אויף 4) שטעלט אויס די אותיות: ע, ע, ע, ע, ע, ע, ד, ו, ט, ט, מ, פ, ר, ר, ר, אזוי אז —

אין דער ערשטער שורה פון רעכטס צו לינקס און פון אויבען אראפ זאל זיך באקומען נאך ניט, אבער עס וועט באלד זיין.

אין דער 2־טער — א כלי אויף שעפען וואסער.

אין דער 3־טער — וואס מען האלט מיט'ן מויל.

אין דער 4־טער — צו געהן ארויף און אראפ.

נומער 93. חשבון.

וויפיעל עקען האט א שטעקען? 2 שטעקענס? 3 שטעקענס? אנדערטהאלבען שטעקענס?

ענטפערס

נומער 88. אותיות אויפגאבע

מ	ש	ה
ש	נ	יי
ה	יי	ס

געטראפען האבען: מארווין ארבאס (293 מארקהאם סטריט), מיני פושקאוו, דוד וואהלגעלערענטער, רבקה ברייניסקי (אנסאנוויל) מלכה בעסין (42 ליפינקאט), בעקי עלעקסאן, זיסעל קאצמאן (31 ביקאנספיעלד עוועניו).

נומער 89. גלגולים.

הונט — האנט — וואנט — ווארט (אדער וואנע) — ווארע.

געטראפען האבען: זיסעל קאצמאן, מיני פושקאוו.

נומער 90. א חשבון.

דאס ערשטע אינגעל האט געקראגען מיט 23 עפעל מעהר ווי דער צווייטער (ער האט געקראגען אין די 10 טעג 1023 עפעל, דער צווייטער בלויז 1000).

געטראפען האבען: דוד וואהלגעלערענטער, מלכה בעסין, בעקע עלעקסאן.

נומער 91. רעטעניש.

א זייגער.

געטראפען האבען: מיני פושקאוו, מארווין ארבאס, זיסעל קאצמאן, דוד וואהלגעלערענטער, בעקי עלעקסאן.

מעשה'לאך פון שלעכטע און גוטע

(תלמידים פון אידישער שול אין וועלאנד, אנט.)

א.

פון גאדל סמיט

(6 יאהר אלט)

א מאל איז געווען א קינד, ער האט ניט געוואלט טאן, וואס זיין מאמע האט איהם געזאגט.

איינמאל האט זיין מאמע געזאגט צו איהם — געה אין דרויסען, וועסטו זעהן סעמין אויפ'ן גאס.

— ניין איך גלייך ניט צו זעהן סעמין, ווייל איך וויל ניט געהן אין דרויסען, — האט דאס קינד געענטפערט זיין מאמען.

און זיין מאמע האט איהם געשלאגען.

ב.

פון ראובן מאראנץ

(8 יאהר אלט)

יוסף איז געווען א שלעכט קינד און א גרויסער שטיפער. אלעמאל שלאגט ער זיך מיט קינדער.

איינמאל איז ער געקומען אין דער ענגלישער שול, און ער האט זיך געשלאגען מיט א גרויסען אינגעל. דער אינגעל איז געווען שטארקער פון איהם, און ער האט איהם גוט צוקלאפט.

און פון דאן אן האט ער יוסף שוין מורא געהאט צו שלאגען זיך אפילו מיט קלענערע קינדער.

ג.

פון יהודית יאנאווסקי.

אמאל איז געווען א מיידעלע. זי איז געווען זעהר ארעם און זי האט געוואלט לערנען.

זי האט געהאט א רייכען פעטער, אבער ער איז געווען א שלעכטער. זי האט געארבייט ביי איהם. זי האט געוואשען זעהר פיעל טעפ און טעלער.

איינמאל האט זי געפונען א פעני. איז זי געגאנגען צו א לעהרער און איהם געפרעגט, אויב זי קען לערנען פאר די פעני.

ווען דער לעהרער האט דערזעהן, ווי די מיידעלע האט געוואלט לערנען, האט ער איהר געזאגט, אז זי קען לערנען, און ער וועט איהר געבען אלץ, וואס זי דארף.

די מיידעלע האט זיך דערפרייט און געדאנקט דעם לעהרער. און זי איז אויפגעוואקסען א קלוגע און א געלערנטע מיידעל.

[illegible]

דרך האריה לטרוף

מאת צבי פארסאן

ברעות דוד את צאן אביו בשדות בית לחם יהודה, והיה אחרי השקותו את הצאן ואחרי אכלם לשבע, ויאסף אותו דוד סביבו בצל התמרים שבשדה ושר לפניהם ויחלל על חלילו.

וידע הצאן לרבץ על הארץ בשעת נגנו. ובגמרו, ונפוצו שוב אל כל עבר לרעות עד רדת השמש והובילם דוד אל מלונתם.

וחיות טרף לפעמים יתעו ממדבר אדום ויגיעו עד לשדות בית לחם וטרפו בצאן, ובצאן דוד לא נגעו. כי אסף דוד את צאנו סביבו ויחלל. וחיתו טרף גם הם בחום השמש ירבצון ולחליל דוד בקשב יאזינו. וגמר דוד, ותקום החיה הרעה, אל עבר המדבר תקפוץ ותעלם.

ואריה אחד זקן, עור וחרש מזקנה, אך נחיריו מריחות עוד, תעה פעם ובא בשדות בית לחם.

הרגיש דוד בבוא האריה ואסף את צאנו מסביב לו ויחלל בחלילו. ונמשך גם האריה אחרי הצאן, ויבא ביניהם וירבץ בקרבת שיה קטנה ונרדם כשראשו נשען על צמר גבה.

ובשנתו החל האריה ללעוס ולא הספיקה השיה להנצל ממלתעותיו והאריה אכלה.

ויקם דוד ויאחז ברעמת האריה וימשכהו אחריו עד הביאו אל בית אביו. ויתלונן דוד לפני אביו על האריה הזקן:

— לולא היה זקן וחלש והכתיו, כהכותי את האריה והדוב שטרפו מצאני. אך מה אעשה בו והוא זקן וחלש?

ואביו מחריש ומשתאה על גבורת בנו.

ויוסף דוד ויאמר:

— האצוה עליו לשמור על הצאן בגלל חטאו? או איסרנו?

ויאמר ישי אביו:

— הלא דרכו היא לטרוף ובמה חטא הפעם, ואיך תבטח בו?

וישלחנו דוד לנפשו.

מנה ומצא

מאת אבא ריווקין.

אורי הוא בעל חשבון גדול. הוא אוהב למנות את הכל הבא לידו.

לוקח הוא ספר לקרא ולא יקרא בו עד שימנה את דפיו ויספר את השורות שבכל דף ולפעמים יחשב למצא את מנין המלים שבכל דף.

ואף גם באכלו ימנה את הפתות כשהוא מגיש אותן אל פיו.

הולך אורי אל בית הספר. את מספר הבתים כבר ידע ואף גם מספר החלונות והדלתות שבהם ומה ימנה?

החליט למנות את אבני המרצפת שעליהם יצעד. הולך הוא וראשו מורד ולפניו לא יביט והוא מונה.

וכשבא אל בית הספר היה לו במה להתפאר:

— מביתי לבית הספר חמש מאות שבעים ושתים פסיעות.

— ומה זה לך על מצחך? מהיכן זו לך?

— זאת היא חבורה שעלתה לי כשפגע מצחי בארגז הדואר התלוי בקרן הרחוב. בכרסי שבעה אנשים פגעתי בדרכי, חמשה מהם דחפוני, ואך ארגז הדואר האחר הוא שגרם לי החבורה. כמה היא כואבת!...

בלילה בארץ ישראל

מאת משה ברנבוים

(ת"ת ברונזביק))

יום אחד בבית הספר ספר לנו המורה על דבר הילדים בארץ ישראל.

כאשר הלכתי הביתה חשבתי רק על דבר זה. ובלילה כאשר הלכתי לישון חלמתי, כי אני נוסע לארץ ישראל.

כאשר נכנסתי אל העיר תל־אביב, ראיתי הרבה עגלות, ואנשים מתהלכים ברחוב. וגם ראיתי בית ספר, והילדים שרים שירים יפים. ראיתי תמרים ועוד מיני עצים שאין באמריקה, וראיתי את החלוצים עובדים. וגם ראיתי את הבית של ביאליק. ראיתי כרמים וענבים צומחים בהם.

חלמתי שאני נוסע מתל אביב לירושלים וראיתי שם את הכותל המערבי.

וכאשר חלמתי שאני נוסע הביתה פקחתי את עני וראיתי את אמי מושכה אותי ואומרת: — קום מהר לבש ואכול ולך לבית הספר. ואני הצטערתי מאד כי זה היה רק חלום.

בבית הספר ספרתי למורה שלי והוא צחק ואמר: אפשר כאשר תגדל תוכל לנסוע לארץ ישראל.

חומש - פאלקלאר

פאלקסטימליכע דבורים. גלייכווערטלאך, הלצות, אנעקדאטען און פאלקס־טייטשען, וואס בעציהען זיך אויפ'ן חומש. געשעפט פון פאלקס מויל. געזאמעלט לויט די סדרות, סטיליזירט און קאמענטירט

דורך ה. י. זהבי.

פרשת בא.

בא אל פרעה.

א קלוגער איד, א חסיד, וואס האט שוין געהאט זיינע בעשטימטע שבתים, אין וועלכע ער האט פארבראכט ביי זיין רבי'ן, פלעגט אלע יאהרען אהין פאהרען אויף שבת פרשה בשלח, וואס איז, כידוע, איינצייטיג אויך שבת־שירה.

מאכט זיך א פאל און דער חסיד איז איינמאל געקומען צום רבי'ן אויף א שבת פריהער, ד. ה. אויף שבת פרשת בא. האט דאס געחידושט דעם גבאי און ער האט געפרעגט דעם חסיד אויף דער סיבה פון זיין מקדים זיין זיך.

דער קלוגער חסיד האט געענטפערט:

— עס שטעהט דאך אין דער גמרא קדושין: מצוה בו יותר מבשלוחו — עס איז מעהר מצוה צו קומען אויף פרשת 'בא' (בו) ווי אויף פרשת בשלח.

* * *

למען שתי אותתי אלה בקרבו.

א נס איז, וואס פרעה האט ניט באקומען מעהר ווי צעהן מכות, און א נס איז אויך, וואס המן האט גיט געהאט מעהר ווי צעהן בנים!

ווארום, כידוע דארף מען צעהלען אין דער הגדה ביים סדר די מכות: דם, צפרדע... און דערביי אבצוטריפען מיט'ן פינגער פון א כוס א טראפען וויין ביי יעדער מכה. הייגט זשע ווען פרעה וואלט בעקומען נאך מעהר מכות, וואלט דאן פון כוס וויין גאר ניט געבליבען...

ווען המן וגייטער וואלט געהאט נאך מעהר ווי צעהן בנים, וואלט דער בעל־קורא, לייענענדיג אין דער מגילה זייערע נעמען בנשימה אחת, חלילה דערשטיקט געווארען.

* * *

ולא יוכל לראות...

ואכל את יתר הפליטה . . .

די טבע פון א בלינדען איז צו פרעסען אהן א שיעור און אהן א גבול, אזוי ווי עס שטעהט אין דער גמרא יומא: אמר רב יוסף מכאן רמז לסומין שאוכלין ואינם שבעים. און דאס מיינט דא אויך דער פסוק, אז דער היישעריק וועט צוליעב זיין בלינדקייט זיין א שרעקליכער זולל וסובא...

* * *

ויתן ה' את חן העם

בעיני מצרים וישאילום...

די חז"ל זאגען: "כיון שנצרך אדם לבריות מיד משנות פניו ככרום". דאס הייסט, אז ווען א מענש דארף אנקומען צו לייטען, נאך הילף, ווערט איהם איהם דאן פאר בושה דאס פנים געל און גרין.

דערפאר דערצעהלט אונז דא דער פסוק א רבותא, דאס כאטש די בני ישראל האבען געברויכט אנצוקומען צו די מצריים נאך א טובה, צו לייהען פון זיי "כלי כסף וזהב ושמלות", זיינען זיי, די אידען, פונדעסטוועגען ניט געווען געפאלען ביי זיך און האבען געהאט טויזענט חן אין די מצריים'ס אויגען.

* * *

ולכל בני ישראל

לא יחרץ כלב לשונו...

א איד דערצעהלט אין בית המדרש, אז ער האט דערהאלטען פון א דארפס־איד א בריוועל, אין וועלכען ער שרייבט דאס ווארט "כלב" א הונט, מיט די בוכשטאבען כ. ל. פ. (כלף).

דער גאנצען עולם לאכט פון דער פעהלערהאפטער ארטאגראפיע..

אבער מעהר פון אלע האט געלאכט א איד, וואס האט זיך געהאט שוין קונה שם געווען אין דער גאנצער סביבה פאר א געזונטען עם־הארץ.

איינער פון עולם איז געווען א בעלן צו וויסען, וואס דעם גראבען יונגס געלעכטער בעדייט און ער האט איהם וועגען דעם געפרעגט:

— וואס זאל איך ניט לאכען? — האט דער עם־הארץ געענטפערט — א מענש זאל ניט וויסען, אז כלב לייגט זיך אויס מיט א "קוף" און נישט מיט א "כף"...

* * *

לא יחרץ כלב לשונו.

ר' מאיר פרימישליאנער האט אויסגעטייטשט דאס ווארט "יחרץ" פון לשון "חריצות" און ערמה. דאס הייסט, אז פאר אידען פאסט ניט צו רעדען דיפלאמאטיש: אחת בפה ואחת בלב, מיט'ן מויל אנדערש ווי אין הארץ, נאר עס דארף זיין: כלב לשונו — ווי אין הארצען אזוי אויף דער צונג...

* * *

למען רבות מופתי בארץ מצרים...

מען האט געפרעגט דעם גאון ר' משה סופר, מחבר פון "חתם סופר": וואו איז דא אין דער תורה א רמז אויפ'ן רמב"ם? ווייל, כידוע איז דאך ניטא קיין זאך, וואס זאל ניט זיין אנגעמערקט אין דער תורה.

דער גאון האט געענטפערט, אז אין דעם פסוק: למען רבות מופתי בארץ מצרים, געפינט זיך א רמז אויפ'ן רמב"ם. ווארום די ראשי תיבות (איניציאלען) פון די ווערטער: "רבות מופתי בארץ מצרים" זיינען: רמב"ם.

(ווי באוואוסט האט דער רמב"ם, דער געניאלסטער מענש ביי אידען, געלעבט אין מצרים).

* * *

תאכלו אותו

מתניכם חגורים . . .

א סוחר פון מילכווארג, א איד א רמאי, וואס זיין נאמנות אויף כשרות איז געווען שטארק צווייפעלהאפט, האט פארלאנגט פון גאון "חתם סופר", וועלכער איז געווען דאן רב אין קליינעם שטעדטעל נאטערסדארף, ער זאל איהם געבען א הכשר אויף זיינע קעזען.

אזוי ווי דער חתם־סופר האט מורא געהאט איינצורייסען זיך מיט דעם מילכיגער, וואס איז געווען א תקיף און פעהיג אויפ'ן געמיינסטען, האט ער זיך דערפאר נעקלינט און אויפגעשריבען אין הכשר מיט גרויסע אותיות דעם פרט פון דער סדרא עס (איז פונקט דאן געווען פרשת בא): "מתניכם חגורים לויט דעם פשט פון תרגום".

דאס שפיצעל פון חתם־סופר איז בעשטאנען אין דעם, וואס דער תרגום פון "מתניכם חגורים" איז "חריציכון יהון אסירין". און "חריציכון" האט צוויי טייטשען: "לענדען" און 'קעז' (דאס לעצטע — פון לשון: "חריצי חלב"). אזוי ארום האט דער אויסדרוק געקאנט מיינען: אייערע קעזען זענען אסור!...

פארשטעהט זיך, אז נאכ'ן אריינקוקען אין הכשר האט יעדער תלמיד חכם זיך אנגעשטויסען, וואס דער חתם־סופר האט געמיינט אז דער קעז איז געבליבען ליגען ביים מילכיגער אונבאריהערט...

ניוראלדזשי

דער שוידערליכער ווייטאג פון ניוראלדזשי קען אפגעשטעלט ווערען פונקט ווי א קאפ־ווייטאג. נעהמט עטליכע אספירין טאבלעטס. נעהמט גענוג צו ברענגען פולשטענדיגע הילף. אספירין קען קיינעם ניט שאדען.

מענער און פרויען, וואס ליידען פון רעוומאטיזם קענען האבען די זעלבע באקוועמליכקייט מיט די טאבלעטס. זיי זענען נישט בלויז פאר קאפ־ווייטאג אדער פארקיהלונגען. לייענט די אויסגעפרואווטע דירעקשאנס פאר א טוץ אנדערע נוצען: ניוריטיס, סיאטיקא, לאמבאגא, ווייטאגען אין די מוסקולען.

קאלטע, פייכטע טעג, וואס נעהמען דורך די ביינער, האבען פארלארען זייער שרעק פאר די, וואס טראגען זיך שטענדיג ארום מיט אספירין טאבלעטס. אין אלע דראג סטארס. אין דער באקאנטער קליינער באקסעל.

Tablets Aspirin MADE IN CANADA BAYER Genuine

טאג ארדנונג פון ציון קאנווענשאן און סאקאלאוו קבלת פנים אויסגעארבייט

מאנטרעאל, יאנואר 14.

די טאגעס ארדנונג פון דער קאנאדער ציון קאנווענשאן וואס וועט אפגעהאלטען ווערען אין מאנטרעאל דעם 24־טען און 25־טען יאנואר, איז פעסטגעשטעלט געווארען היינט אוונט ביים מיטינג פון דער עקזעקוטיווע בארד. פון נאציאנאלען קאונסיל. די אגענדא פאר דער דאמיניאן הדסה קאנווענשאן איז באשטימט געווארען ביי א הדסה זיצונג היינט ביי טאג.

די הדסה קאנווענשאן וועט אפגעהאלטען ווערען באלד נאך דער ציון קאנווענשאן.

ספעציעלע הכנות ווערען געמאכט צו באגעגענען נחום סאקאלאוו, וועלכער וועט זיין דער עהרען גאסט פון דער קאנווענשאן.

סאקאלאוו וועט דא אנקומען פריי־טאג פריה, וואס פאר דער קאנווענשאן און וועט ביים סטיישאן באגעגענט ווערען פון א היבשער דעלעגאציע.

צוזאמען מיט איהם וועט קומען זיין טאכטער.

נחום סאקאלאוו וועט אויפטרעטען זונטאג פריה אין קעפיטאל טעאטער וואו די ערשטע סעסיע פון דער קאנווענשאן וועט אפגעהאלטען ווערען.

ביי דער זעלבער זיצונג וועט אויך אדרעסירען א. דזש. פרימאן, פרעזידענט פון דער ציון פעדעראציע.

אין דעם זעלבען אוונט וועט אין מאונט ראיאל האטעל געגעבען ווערען א רעספשאן פאר נחום סאקאלאוו און זיין טאכטער.

אין אלע ציוניסטישע קרייזען, ווי אויך אין דער אידישער מאנטרעאל אין אלגעמיין איז גאנץ לעבעדיג, מען גרייט זיך גאנץ שטארק צו דער ציוניסטישער קאנווענשאן.

אומפארדייאונג לייכט פארריכט אזוי געווארען

ווען איהר הויבט אן צו ליידען פון הארץ ברענעניש, גאז אדער אומפארדייאונג, איז עס געוויינליך די שולד פון האבען צופיעל עסיד אין מאגען. דער בעסטער וועג — דער שנעלסטער וועג — צו פארריכטען עס איז מיט פיליפס מילק אף מאגנעזיא. אן עס־לעפעל אין וואסער נייטראליזירט פיעל מאל אזוי פיעל פון מאגען עסידס — און טוט עס באלד. די סימפטאמען פארשווינדען אין פינף מינוט.

איהר וועט קיינמאל נישט באנוצען קיינע גראבע מעטאדען ווען איהר נוצט פיליפס מילק אף מאגנעזיא. און איהר וועט אייך שוין מעהר קיינמאל נישט דערלויבען צו ליידען פון איבער־זויערקייט אין מאגען. עס איז דער סטענדארד אנטי־עסיד מיט דאקטורים, און אזוי איז עס פאר די לעצטע פופציג יאהר.

אייער דראג סטאר האט פיליפס מילק אף מאגנעזיא אין היפשע 50 סענטיגע באטעלס. פולע אנווייזונגען וועגען א גרויסע צאל נוצען פון איהם געפינט זיך אין יעדען פעקעדזש. פארלאנגט די ריכטיגע. א ווייניגער פאלקאמער פראדוקט קען אמאל נישט ווירקען פונקט אזוי גוט. (געמאכט אין קאנאדע.)

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל

דעם פינאנץ קאמישאנער'ס ווארנונג

פינאנץ־קאמישאנער ווילסאן האט אין א ווארנונג צום סיטי קאנסיל דערקלערט, אז אין די קומענדע פיער יאר וועלען די שטאדטישע שטייערען מוזען שטייגען ניט אכטענדיג ווי עקאנאמיש די שטאדט זאל ניט וועלען זיין, און אז ביז צום פערטען יאר וועלען די שטייערען געהעכערט ווערען מיט 2.75 מילס, אדער אין אנדערע ווערטער, ביז איבער 36 מילס אויפ'ן דאלאר.

פינאנץ־קאמישאנער ווילסאן איז דער מענש, וועלכער גיט אכטונג אויף די פינאנצען פון שטאדט. ער איז גענוי באקאנט מיט אלע פינאנציעלע מעגליכקייטען און זיין אויפגאבע איז צו זעהן, אז די שטאדטישע פינאנצען זאלען אוועקגעשטעלט ווערען אויף א געזונטען באזיס.

האבענדיג די גרויסע דערפארונג אין פינאנציעלע ענינים בכלל און וואס עס איז שייך דער שטאדט בפרט, גיט דער פינאנץ־קאמישאנער אן פינף אורזאכען פאר זיין באהויפטונג.

1. דאס וואס די שטאדט העלפט די ארבייטסלאזע, א זאך, וועלכע אין א געוועהנליכער צייט איז אויסגעשלאסען.
2. דאס, וואס דער קאנאדער דאלאר איז שטארק געפאלען לגבי דעם אמעריקאנער און פראצענט אויף הלוואות דארף געצאלט ווערען אין די שטאטען.
3. דער פארגרעסערטער פעדעראלער שטייער אויף איינקונפט.
4. פארקלענערטער אסעסמענט.
5. פארזארגען אויף ניט געצאלטע שטייערען.

וויכטיג איז זיך אפצושטעלען אויף די לעצטע צוויי פונקטען, און זיי אנאליזירען.

יערליך לאזען זיך ארוים שטאדטישע אפשאצער פון רעאלען אייגענטום איבער'ן שטאדט און שאצען אפ יעדע געבוידע און באשטימען דאס ווערט, און אויף דער דאזיגער אפשאצונג איז באזירט דער שטייער.

אום צו אילוסטרירען עס, וועט זיין גענוג אנצוגעבען דעם פאלגענדען ביישפיעל: אויב די אפשאצער באשטימען, אז דער רעאלער אייגענטום פון טאראנטא איז ווערט, לאמיר זאגען, טויזענט מיליאן דאלאר, און דער בודזשעט פאר'ן יאר איז דרייסיג מיליאן דאלאר, דארף דער שטייער זיין אזוי פיעל און אזוי פיעל מילס אויפ'ן דאלאר.

לויט דעם פינאנץ קאמישאנער'ס דערקלערונג מיינט עס, אז דאס ווערט פון רעאלען אייגענטום איז געפאלען, אזוי אז אנשטאט טויזענט מיליאן דאלאר, ווערט אפגעשאצט, אז עס איז נאר ווערט 990 מיליאן דאלאר, און די פראפארציע וועט זיין א העכערע קוואטא. ווילט זיך פרעגען: נאך וואס ענדערען די אפשאצונג?

אויב דער "סקיי־סקרייפער", אדער דעם ארבייטער'ס הויז זענען צוליעב דעם עקאנאמישען קריזיס געפאלען אין ווערט, פארוואס שאצען זיי ווייניגער און באשטייערען זיי העכער. פארוואס בעסער ניט לאזען אויפ'ן זעלבען ווערט־פרייז ווי מיט צוויי יאר צוריק און ניט דארפען העכערען פון א נידעריגען ווערט און העכערען שטייער וועט דאך בלויז פראפיטירען גרויס־קאפיטאל און דער ארימער ארבייטער וועט פארלירען.

אויב די אבזיכט איז צו העלפען דעם ארבייטסלאזען, דעם "אנדער־דאג", צו וואס מאכען אזא פינאנציעלע מאנופולאציע?

דער פינאנץ־קאמישאנער וויל אויך די שטאדט פארזארגען געגען די, וועלכע וועלען, הייסט עס, ניט קענען צאלען דאס יאר צוליעב דער ניט גינסטיגער צייט. צו וואס־זשע ווידער מאכען א מאניפולאציע. פארוואס ניט גלייך באפרייען די ארבייטסלאזע פון דעם דאזיגען שטייער און די שטאדט זאל קענען האבען א ריינעם בלאט און ניט דארפען האלטען דאס פאר א חוב און ווי א שווערד איבער'ן קאפ פון די, וועלכע האבען דאס "גליק" צו האבען אן אייגענעם ווינקעל?

דער סיטי קאנסיל דארף זיך פארטראכטען וועגען דעם, ווען דער שטייער וועט באשטימט ווערען.

די טאראנטא'ר תלמוד תורה

אין דעם יעצטיגען עקאנאמישען קריזיס האבען אמשטארקסטען געליטען אין טאראנטא די דערציהונגס אנשטאלטען.

אויב א איד האט זיך אין דער יעצטיגער ניט־זעהר גינסטיגער צייט, זיך אפגעשטעלט און א טראכט געטאן וועגען ארימע, הונגעריגע און קראנקע, און האט פרובירט מיט אלע קרעפטען צו העלפען, האט ער אבער ניט אבזיכטליך אפשר, אין גאנצען פארגעסען אויפ'ן דערציהונגס אנשטאלט, וועלכען ער האט פון צייט צו צייט געשטיצט.

די שולען און תלמוד תורות אין טאראנטא וועלכע לעבען אויסשליסליך פון ביישטייערונגען, האבען שרעקליך געליטען, און אויב די קלענערע אינסטיטוציעס האבען עס אזוי שטארק ניט געפיהלט, האבען עס אבער מער ווי דערפילט אזעלכע אנשטאלטען ווי די בראנזוויק תלמוד תורה און די "עץ חיים" תלמוד תורה, צוויי אנשטאלטען, וואו הונדערטער קינדער באקומען א מער אדער ווייניגער אידיש־רעליגיעזע דערציהונג.

עס האבען זיך אלע מאל געפונען א גרויסע צאל אידען, וועלכע האבען געגלויבט אין אזא דערציהונג און האבען די תלמוד תורות געשטיצט מיט א פולער האנט, ווייל נאהענט צו זעכציג פראצענט פון די קינדער, וועלכע באזוכען די תלמוד תורות קענען קיין שכר לימוד ניט צאלען, און זיי מוזען נאך אויפגעהאלטען ווערען מיט קליידער און אנדערע נויטווענדיגקייטען, אזוי אז גרויסע סומען זענען נויטיג די אינסטיטוציעס אויפצוהאלטען.

מען האט לעצטענס אנגעהויבען צו ריידען וועגען א צענטראלער פינאנציעלער קערפערשאפט פאר אלע תלמוד תורות. מעגליך, אז ווען דאס זאל רעאליזירט ווערען, וואלטען די אינסטיטוציעס אוועקגעשטעלט געווארען אויף א פעסטען פונדאמענט. אבער ביז דאס וועט געשעהן ליידען די דאזיגע אינסטיטוציעס.

פון די דאזיגע אינסטיטוציעס, וועלכע ליידען אמשטארקסטען איז די "עץ חיים" תלמוד תורה.

די דאזיגע תלמוד תורה, וועלכע איז געגרינדעט געווארען מיט 16 יאר צוריק, און וואו היינט צו־טאג לערנען ארום פינף הונדערט קינדער.

די "עץ חיים" תלמוד תורה האט אנגעפירט אין די לעצטע צוויי יאר א העפטיגען קאמף פאר עקזיסטענץ. די בעאמטע, וועלכע שטעהען אין דער שפיצע פון דער תלמוד תורה קומט זיכער קרעדיט פאר דעם, וואס זיי האבען די אינסטיטוציע ביז יעצט אויף אזא שטאנד, אויף וועלכען די אינסטיטוציע שטעהט.

מר. יוסף לעווין, דער פרעזידענט פון דער "עץ חיים" תלמוד תורה, איז ווידער דערוועהלט געווארען איינשטימיג, אהן וועלכער עס איז אפאזיציע. דאס איז געווען אן אנערקענונג פאר זיין איבערגעגעבענער ארבייט.

דער פרעזידענט האט ארום זיך א צאל איבערגעגעבענע און געטרייע טוער, וועלכע שטרייגען אן אלע זייערע קרעפטען אויפצוהאלטען די אינסטיטוציע.

עס איז אבער מער ווי נויטיג, אז אייך די איבעריגע בעאמטע, וועלכע דארפען דערוועהלט ווערען זאלען זיין פון דעם זעלבען קאליבאר, ווי מר. לעווין, אום צו העלפען דורכפירען די דאזיגע אינסטיטוציע דורך דער שלעכטער צייט.

בעאמטע דארפען דערוועהלט ווערען וועלכע זענען איבערגעגעבענע פריינד און מיינען באמת די זאך פון דער תלמוד תורה און האבען ניט קיין אנדערע צוועקען.

וועט די, וועלכע שטעהען ביי דער תלמוד תורה געלינגען דורכצופירען די אינסטיטוציע די קומענדע עטליכע יאר, דאן וועט מעגליך געלינגען אוועקצושטעלען די תלמוד תורה אויף א פעסטען יסוד.

זאלען די, וועמען די אינסטיטוציע איז ליעב, זיך איינגער קאנצענטרירען ארום דער תלמוד תורה "עץ חיים" און העלפען דורכפירען די אינסטיטוציע אין דער יעצטיגער עקאנאמיש־געדריקטער צייט.

גרויסע מענשען

(טעגליכע שמועסען)
פון יצחקי

מיט עטליכע טעג צוריק איז מיר אויסגעקומען צו באגעגענען זיך מיט איי־נעם פון אונזערע "גרויסע מענשען" אין שטאדט. דער דאזיגער איד וועלכער באַ־טראכט זיך אלס א "גדול הדור" און אלס איינער פון די וויכטיגסטע זייולען פון דעם היגען אידישען לעבען האט אפגעפרישט אין מיין זכרון אן אנעקדאט וועלכען איך האב שוין לאנג פארגעסען.

אז ארימער איינגעל אין דער אלטער היים איז אמאל אוועקגעפאהרען אין דער גרויסער שטאדט. יאהרען זענען פאראי־בער און מען האט געהערט אז דאס ארימע איינגעל פסח'קע כראפען האטזיך פיין דער־שלאגען דארט. מען האט געהערט גרוסען אז פסח'קע איז אין דער גרויסער שטאדט געווארען א גאנצער קנאקער און א גרוי־סער אידישער פיהרער.

האבען די אידען פון פסח'קעס געבורטס־שטעדטעל שטאלצירט מיט זייער געראטענעם לאנדסמאן. און פארוואס טאקע ניט? אוועקגעפאהרען איז ער אן ארימער, אפגעריסענער איינגעל און דארט האט ער זיך מיט זיינע אייגענע כוחות אזוי היבש דערשלאגען.

מאכט זיך אבער, אז דער רב פונ'ם שטעדטעל פאהרט אין יענער גרויסער שטאדט וואו פסח'קע וואוינט. דער רב האט געליטען פון א שוואך הארץ, פון רומאטיזם, פון נירען־קראנקהייט און פון נאך עטליכע קראנקהייטען, איז ער גע־פאהרען אין דער גרויסער שטאדט זיך קורירען.

דאס ערשטע וואס ער האט געטאן, אנקומענדיג אין דער גרויסער שטאדט איז געווען צו נאכפרעגען זיך אויף זיין גרוי־סען לאנדסמאן. שטעלט ער אפ א אידען אין גאס, און פרעגט איהם:

— זייט זשע מוחל "רעב" איד, ווייסט איהר אפשר וואו עס וואוינט דא "רעב" פסח סאלאוויטשיק?

— א, איהר מיינט אוודאי, פסח'קע גנב, ימח שמו וזכרו, זאל ער ווערען. ער האט גנמעגט איינגעזונקען ווערען לעבע־דיגערהייט, דער "קאראבקעניק", א רוח אין זיין טאטען אריין!

בלייבט דער רב אביסעל הטושטש נאר ער פארלירט זיך ניט און שטעלט אפ א צווייטען איד מיט דער זעלבער פראגע:

— איהר מיינט געוויס דעם פרא־צענטניק פסח'קע פארך, האט דער צוויי־טער איד אפגעענטפערט. דעם רב אויף זיין פראגע. די ערד זאל דארט ארוים־ווארפען זיין מאמע וועלכע האט אזא זוהנ'דעל געבוירען...

— אבער וואס האט איהר צו איהם, האט דער רב געפרעגט, ווערענדיג בלאס די די וואנט.

— וואס הייסט, וואס האבען מיר צו איהם? פרעגט די הונדערטער אלמנות און יתומים וועלכע ער האט בארעבעוועט, וועלען זיי אייך ענטפערען אויף אייער פראגע א רוח זאל נאר אריין אין זיין פעטען בויך אריין!...

דער רב איז שוין צו זיין ליעבען לאנדסמאן ניט געגאנגען, אבער א וועהטאג איז איהם געווען, הלמאי א שעהנע פאנ־טאזיע איז צורונען געווארען.

* * *

יעדע שטאדט האט זיך איהר פסח'קע גנב, וועלכער איז איבעראל א גאנצער מא־כער, א גרויסער בעל־רחמנות, א פאר־זארגער פון קהל'שע ענינים, און בכלל א מענש אויף וועמען עס האלט זיך אויף דאס ביסעל אידישקייט וואס מיר פאר־מאגען.

ווען ניט די דאזיגע פסח'קעס וואלט אונזער אידישקייט אוודאי געהאט א גאנץ אנדער פנים...

אבער דאס פאלק האט זיי ניט ליעב. דאס פאלק פארשילט זייער געביין, און דאך בלייבען יענע גרויסע פיהרער די "קאר־לעפעל" און דאס וואס זיי קאכען אן מוז דער עולם אויפעסען...

איז דאך די פראגע: — צוליעב וואס האלט זיך דאס פאלק מיט אזעלכע פיה־רער?

האב איך דארויף אן ענטפער:
דער עולם האלט זיי ניט, נאר זיי האלטען זיך אליין.

* * *

איך האב געוואלט וויסען אויב ביי "זיי", ביי די גויים, הייסט עס, זענען אויך פאראן אזעלכע סארטען פיהרער און איך האב אויסגעפונען, אז יא!

די דאזיגע פיהרער זענען ביי זיי אויך פאראן און זיי פיהרען דעם עולם ביים נאז פונקט ווי ביי אונז. נענען די דאזי־גע סארטען פיהרער זענען שוין ניט וויי־ניג רעוואלוציעס פארגעקומען. אבער וואס איז דען דער חילוק געווארען? אזוי שנעל ווי די אנדערע זענען געווארען פיהרער, זענען זיי געווארען געטרייע תלמידים פון די ערשטע.

דער שכל פארוואס אזעלכע פיהרער ווי פסח'קע סאלאוויטשיק פלאדיען זיך, איז ווייל אויף גאט'ס וועלט זענען פאר־אן נענוג נאראנים. אהן די דאזיגע נאר־אנים וואלטען די פיהרער פונ'ם פסח'קע־טיפ. זיך לאנג ניט געקענט האלטען...

וואס וואלט עס געארט דעם רב"שע טראכט איך, ווען ער זאל באווייזען נאך איינעם פון זיינע גרויסע נסים, און ער זאל די דאזיגע פיהרער, די דאזיגע "גרוי־סען מענשען" די דאזיגע "גדולי־הדור", וועלכע גלויבען, אז אויף זיי האלט זיך אויף דאס ביסעל אידישקייט, וואס וואלט איהם, דעם רב"שע געארט, הייסט עס, ווען ער זאל זיי צונעהמען צו זיך...

אך, טי רב"שע, דו ביזט דאך א גרויסער דערבארימער גאט. באווייז א נס. באווייז נאך איינמאל כאטש איינעם פון דיינע גרויסע וואונדער און נעהם זיי צו, צו זיך... דו וועסט דאך אונז א גרוי־סע טובה טאן...

די באיקאט באוועגונג אין פוילען א גרויסע סכנה פאר'ן פוילישען אידענטום

פון דר. ראזמארין.
(וויצע פארזיצער פון אידישען "קאלא")

מען קען גאנץ דרייסט פעסטשטעלען און זאגען, אז עס איז ניטא קיין צווייט פאלק אויפ'ן גאנצע ערד־קוגעל, וואס זאל אויף זיך אזוי שטארק פיהלען דעם אונ־טערדריקונגס־יאך פון עקאנאמישען קרי־זיס, ווי דאס אידישע פאלק אין אלגעמיין און דאס אידישע פאלק אין פוילען באַ־זונדערס. דאכט זיך, אז דאס איז אן אי־בעראל באוואוסטע זאך און מען דארף וועגען דעם פיעל ניט רעדען. איבעריגענס איז דאך די אזוי שטארק טרויעריגע ער־שיינונג אויך באגרינדעט. צי איז דען דא נאך א פאלק, וואס זאל זיין אזוי ווייט פון א נארמאלען סטרוקטור אין דעם עקאנאמישען לעבען, ווי מיר אידען. שטעלען דאך מיט זיך פאר די איבערוועג־ענדע מערהייט פון אונזער פאלק די סוחרים און האנדווערקער שיכטען — און דאס געהערט דאך צו די עקאנאמישע אלף בית'ן — אן עקאנאמישע קאטאסטראפע, ווען זי קומט אן, שלאגט זי קודם כל און בעיקר אט די שיכטען פון דעם ווירט־שאפטליכען לעבען. עס איז דעריבער גאנץ לייכט פארצושטעלען זיך, ווי ווייט אונ־טערגעבראכען און חרוב עס זיינען געווא־רען די אידישע ווירטשאפטליכע פאזי־ציעס אין פוילען, וואס א חוץ די אביק־טיווע, ווירטשאפטליכע סיבות — האבען זיי תמיד נאך געהאט אויסצושטעהן פון טיפיש אידישע צרות און מניעות און וועלכע האבען אויך אין די פאריגע יאה־רען ניט געפונען זיך אין אן איבעריג גו־טער לאגע.

און דוקא אין אט אזא שווערען און ביטערען מאמענט אין דעם לעבען פון ווירטשאפטליכען פוילען בכלל און פון דער אידישער ווירטשאפט אין איהר בפרט איז געקומען די פוילישע ענדעציע, אתער ווי זי רופט זיך שעהן קלינגענד אן די "נאציאנאלע דעמאקראטיע" און בא־נייט איהר גיפטיגע און היה'שע אידען־העצע.

אנגעהויבען האט זי, ווי באוואוסט די באנייטע אנטיסעמיטישע אקציע איה־רע מיט עקסצעסען געגען אידען, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען אין די פוילישע הויך־שולען און שנעל זיך אריבערגעטרא־גען אין די גאסען פון די פוילישע שטעדט און שטעדטלאך. די אנטיסעמיטישע עקס־צעסען האבען אנגעטראפען אויף א וויר־דיגע און ענטשלאסענע פארטיידיגונגס־טיילונג מצד די אידען — און דעריבער האט די ענדעציע גענומען אויף אן אנדער געביט צו שטילען איהר נידערטרעכטיגען דורשט חרוב צו מאכען דאס שארית הפליטה פון דאס פוילישע אידענטום. מען האט נעמליך באנייט און אפגעפרישט די אלטע תורה פון באיקאט אויף אידען מיט די באיקאט־לאזונגען ארויס אויף דער גאס.

וואס באדייט דער אידען־באיקאט און צו וואס ציעלט ער איז זיך גאנץ לייכט פארצושטעלען. מען וועל אויסנוצען דאס וואס די אידען זיינען אזוי ווירטשאפט־ליך אפגעשוואכט און צוברעכען און דורך פיהרען אן באיקאט אגיטאציע געגען זיי, געבען זיי דעם לעצטען, ענטשיידענעם "טויט־קלאפ".

די ענדעציע ווענדעט זיך מיט די בארבארישע באיקאט־לאזונגען און אפע־לירט צו די נידעריגסטע אינסטינקטען פון דער פוילישער געזעלשאפט, צו וועלכער מען געפינט גרינגער א וועג אין שווערע צייטען, ווען די ברייטסטע שיכטען פון דער באפעלקערונג זיינען פארביטערט און פארצווייפעלט..

אין דער פינסטערער ארבייט בא־נוצט זיך די ענדעציע ווידער אמאל ווי בשעת די עקסצעסען מיט דער יוגענד און באהילפיג איז איהר אויך אין דעם דער פוילישער קלער, וואס איז תמיד און אויף יעדען געביט געשטאנען צו איהר פארפיגונג. די אביקאט־העצע נעהמט אן אלץ ערנסטערע און גרויזאמערע פארמען — און דאס געגענשטעלען זיך איהר מיט דער גרעסטער ענטשלאסענקייט דארף ווי פריהער ארגאניזירט ווערען.

אויף ווי ווייט א קאנסעקווענטע אויספיהרונג פון די באיקאט־לאזונגען גע־גען אידען מיינען דאס מאל די פוילישע אנטיסעמיטען, קאן מען זעהן פון די בכלל ניט איבערקלייבערישע מיטלען, מיט וועל־כע זיי באנעהמען זיך אין אט דער היי־ליגער ארבייט זייערער. מען האט זיך — אין די ענדעקישע רייהען לעצטענס גע־נומען צו ארגאניזירען הויז־קאמיטעטען ספעציעל אנצופיהרען מיט דער אידען־העצע. אין הויז, נעמליך, וועט זיך גע־פינען א קאמיטעט, וואס וועט אפהיטען דעם הייליגען קאמף און וואס וועט טע־ראריזירען די פאלאקען. ניט לאזען בשום אופן באזוכען אידישע געוועלבער, ניט לאזען באנוצען אידישע בעלי מלאכות און א פשיטא שוין ניט ווענדען זיך צו די פרייע פראפעסיעס פון אידען. אט דער סובטעל־דורכגעטראכטער סאציאלאגישער איינפאל איז אויסען ניט מעהר און ניט ווענינער ווי אומצוברענגען און פארניכ־טען די דריי־מיליאניגע אידישע באפעל־קערונג אין פוילען

דאס איז אמת ניט דאס ערשטע מאל ווען די פוילישע ענדעקעס קומען ארויס אין גאס מיט לאזונגען און אויפרו־פען געגען אידען. דאס איז אויך ניט דאס ערשטע מאל ווען מצד די פוילישע אנטי־סעמיטען ווערט אנגעווארפען דער פוילי־שער געזעלשאפט. דער ווירטשאפטליכער באיקאט פון אידען, און געמאכט די אנ־שטרענגונגען דעם באיקאט פלאן אין לע־בען ארוכצופיהרען. האט דאך די פוילישע ענדעציע זאגאר געהאט א באזונדער אר־גאניזאציע, וואס האט זיך כמעט אויס־שליסליך פארנומען מיט פראפאגאנדירען א באיקאט אויף אידען און ארויסרייסען פון זייערע הענט די ווירטשאפטליכע פא־זיציע צו וועלכער זיי זיינען דערגאנגען מיט גרויסער און שווערער ארבייט פון דורות און א גרויסער טייל איז טאקע גע־שאפען געווארען א דאנק אויסשליסליך זייער איניציאטיוו.

דאס איז דער טרויעריג באקאנטער "ראזוואי" מיט זיין טרויעריג־באקאנ־טער לאזונג 'סוואי דא סוועגא" (וואס מען מיינט: א פאלאק צו א פאלאק. דארף אלזא אט די ערשיינונג אונז ניט בעאונרוהיגען, איז אבער דער תירוץ: קיינמאל איז נאך די באיקאט העצע ניט אזוי שטארק געפיהרט געווארען מיט אזא קאנסענקווענטקייט און אין אזא גרויסען פארנעהם און קודם־כל — איז דאך אונז תמיד אויסגעקומען אט דעם קאמף געגען אונז דורכצומאכען אין לייכטערע און גינ־סטיגערע פאר אונז עקאנאמישע צייטען.

יא, מיר דערמאהנען זיך אין איין פאל ווען די פוילישע אנטיסעמיטען הא־בען געפיהרט א באיקאט העצע געגען אונז אין דער מאסשטאב ווי זיי פיהרען דאס היינט צו טאג. דאס איז געווען נאך פאר דעם אויסברוך פון דער וועלט־מלחמה. נאכדעם ווי עס איז פארעפענטליכט גע־ווארען דער אויסגאנג פון די וואהלען אין דער רוסישער דומא אריין.

אויך דאמאלט האבען די אידען פון קאנגרעס־פוילען געהאט אויסצושטעהן א פארביטערטע באיקאט העצע און דאס אלץ בלויז דערפאר ווייל זיי, די אידען, האבען געהאט די דרייסטקייט געגענצו־שטעלען זיך דער אנטיסעמיטישער קאנ־דידאטור אלס דעלעגירטער אין דער דומע אריין און אפגעבען זייערע שטימען פאר דער ליבעראלער קאנדידאטור, אגב, אויך פאר א פאלאק. דאמאלט האט די פוילישע ענדעציע באצאהלט די אידען פאר דער ווידערשפעניגקייט מיט א שארפער באי־קאט העצע.

די אידען האבען דאן איבערגעהאל־טען די באיקאט־העצע, זיך אן עצה גע־געבען מיט איהר און זי גובר געווען.

אבער די אידען זיינען דאן געווען שטארקער אין ווירטשאפטליכען זין, די באדינגונגען פון זייער עקאנאמישער עק־זיסטענץ זיינען געווען באדייטענד בעסע־רע און די אלגעמיינע ווירטשאפטליכע קאניוקטור איז דאן געווען א גינסטיגע. לחלוטין אנדערש אבער זעהט דאס אויס היינט. ווען צוליעב דעם לאנג־דויערענדען קריזיס ווערט די עקאנאמישע רואין אויף דער אידישער גאס אלץ טיעפער און טיע־פער. דאן טראגט אזא מין באיקאט העצע דעם כאראקטער פון א גרויסער און אונ־פארמיידליכער סכנה און קען ברענגען צו א קאטאסטראפע, וואס האט איהרס גליי־כען ניט אין דער געשיכטע פון דער דריי מיליאניגער אידישער באפעלקערונג אין פוילען.

און אויך די פאליטישע באדינגונגען זיינען נאך דערצו היינט לגמרי אנדערש. אין פוילען קומט פאר א שטארקער קאמף צווישען דעם לאגער, וואס שטיצט די היינטיגע רעגירערער און צווישען דער אפאזיציע פון דער היינטיגער רעגירונג אין שפיץ פון וועלכער עס שטעהט די ענדעציע.

עס קומט פאר א שארפער, לאנגער און ליידענשאפטליכער קאמף וועגען איבער־נעהמען דעם מלוכה־רודער אין לאנד. טראץ די אלע פיעל געגענזאצען אין די פראגראמען, וואס אונטערשיידען די פוי־לישע ארגאניזאציעס פון דעם אפאזיציע־לאגער — דאך ערשיינען זיי אפט אלס איין קערפערשאפט. ווען עס האנדעלט זיך וועגען אטאקירען די היינטיגע רעגירונג קען די ענדעציע — מיט איהר גאנץ פע־קעל רעאקציאניזם — ערווארטען די הילף פון דער פוילישער דעמאקראציע מיט דער סאציאליסטישער פ. פ. ס. אין דער שפיץ.

די ענדעציע האט דאס גוט אויסגע־פיהרט. זי ווייס אז אין דעם איצטיגען מאמענט ווען עס קומט איהר אויס צו פיהרען א בשותפות'דיגען קאמף געגען דער רעגירונג — וועט די פוילישע דע־מאקראטיע ניט האבען דעם מוט און די קראפט מיט דער גאנצער ענערגיע און ענטשלאסענהייט זיך געגענשטעלען די אטאקעס פון די ענדעקעס, וועלכע זיינען געריכטעט לגבי דער אידישער באפעלקע־רונג. און דאס סיי בשעת די בלוטיגע עקסצעסען און סיי בשעת דער באיקאט העצע. און פון דאנען נעהמט זיך דער

(פארזעצונג אויף זייט 3)

"טהענקסגיווינג"

(פעליעטאן)
פון שלמן טאלנער.

די קריסטען האבען איין טאג אין יאהר, וועלכער ווערט ספעציעל באשטימט אויף אפצוגעבען א שבח צום בורא ברוך הוא פאר דאס ביסעל גוטס, וואס ער האט געטאן מיט די מענשען קינדער א גאנץ יאהר.

ביי אונז אידען דארף דאך יעדער איד, איידער ער לייגט זיך שלאפען און אזוי שנעל ווי ער עפענט די אויגען דאנ־קען און לויבען דעם הש"ית וואס ער האט איהם במנוחה געלאזען ליגען און דערפאר וואס ער האט איהם אומגעקערט צוריק זיין נשמה, ער זאל קענען לעבען. דאס איז אויסער די דריי מאל א טאג, וואס א איד דארף דאווענען. איז עס טאקע קיין גע־שפעט ניט.

זיי, די אמות העולם האבען א סיס־טעם, זיי לעבען מיט חשבון און שטאר־בען מיט ודוי.

ביי זיי קומט אוים דער אומפאר־טייאישער דאנק, טאג דוקא אין חודש נאוועמבער, דאן ווען דער פארמער האט זיך איינגעפארעט אויפ'ן פעלד, אריינגע־פירט די תבואה אין שפייכלער, אראפגע־נומען אלץ פון די גערטנער. אלץ רעכט פארשלאסען, נעהמט ער זיך צייט און נעהט אוועק אין קירכע באדאנקען זיין גאט.

ביי אונז האט מען אזא ענין גע־דארפט מאכען ביים פיסקאלען" יאהר, איז אבער די צרה וואס יעדער פירמע האט זיך איהר "פיסקאלען" יאהר אונ־טערצוציהען א סך הכל, דארף מען כאטש מאכען אלע טאג א "טהענקסגיווינג".

מאך איך דעריבער א פראקטישען פארשלאג, איך האב א "טהענקסגיווינג" טאג פון וועלכען אלע וועלען צופרידען זיין, דער טאג וועלכען איך לייג פאר זאל זיין א טאג נאך די מוניציפאלע וואהלען אין טאראנטא.

עס וועט אייך אפשר קלינגען אבי־סעל קאמיש, און אפשר אין גאנצען פריק־רע, ווען איהר וועט אבער האבען אבי־סעלע געדולד און לייענען ווייטער, וועט איהר אי"הש זעהן, אז איך בין גערעכט ווי א דורכגעפאלענער קאנדידאט און זיינע אונטערשטיצער, וועלכע האבען איהם צוגערעדט צו "לויפען".

יעצט הערט זיך איין מיט קאפ:

פאר די וואהלען קומען די קאנדידא־טען צו אונז און קלאפען אונז אין קאפ אריין מיר זאלען פאר זיי שטימען. מען כאפט אונז וואו מיר שטעהען און געהען, אין שוהל, אין גאס, ביי א מיטינג, ביי א פארטי, ביי אינסטאלליישאן, ביי באנקע־טען, ביים קארטען טישעל און וואו ניט, אז מיר קומען, דאנקען גאט, דעם דאזיגען "קימפעט" אריבער, הויבט זיך ערשט אן א נייע סדרה. די דערוועהלטע קומען בא־דאנקען און די דורכגעפאלענע קומען דאנ־קען פאר דער ביז יעצטיגער שטיצע און גיבען גלייך נאטיס, אז איבער א יאהר לויפען זיי ווייטער. איהר האט עפעס א באגריף מיט וואס דאס שמעקט?

אזוי פט'רט מען אונז אוועק א גאנץ געהענדען יאהר.

יעצט אבער שטעלט אייך פאר, אז מיר האבען אזא באשטימטען טאג פון טהענקסגיווינג", א טאג נאך די וואהלען, קלייבען מיר זיך אלע אויף, הערען אוים די דאנקען פון דער גאנצער קאליאסטרע און אראפ א שטיין פון הארצען. מיר וואלטען נאך דעם געקענט א גאנץ געהענ־דען יאהר אומגעהן מיט א רוהיגען קאפ, און ניט גערארפט ציטערען טאמער לויפט אן א קאנדידאט פון דער זייט, מיט א ברייטען שלום עליכם, און א דאנק פון טיפען הארצען פאר'ן "וואוט".

איך ווייס ניט ווי איהר, נאר איך שווער אייך, אז מיין רעכטע האנט איז געשוואלען פון אזעלכע "שלום עליכם'ס". איך האב גאר אזוי פיעל "וואוטס" ניט געהאט וויפיעל מען דאנקט מיר.

פאר חברה פאליטישענס וואלט דאך אזא "טהענקסגיווינג" אויך געווען ווי גע־וואונשען.

לויט דער יעצטיגער סיסטעם שלעפט זיך נעבאך ארום יעדער פאליטישען פון קאנדידאט צו קאנדידאט און דארף זיך פאר איהם שווערען, אז נאר פאר איהם און מעהר פאר קיינעם האט ער "געארבייט", אזוי אבער וועט ער נאכ'ן גענעראלען דאנק ארויסגעהן "קאלעקטען".

אידען! אפילו ווען איהר זייט בלינד, קענט איהר מיין פראקטישען פאר־שלאג מיט די הענט אנטאפען.

דעם אמת אייך זאגען, האט מיך בא־וואויגען צו מאכען דעם פארשלאג אוים גרודים רחמנות וואס האט זיך אין מיר דערוועקט צו אן עלטערען איד'ן, וועלכער דארף זיך, נעבאך, ארומשלעפען פון קאנ־דידאט צו קאנדידאט און פארזיכערען איהם, אז ער האט פאר איהם געארבייט.

איהר פארשטעהט, דער איד בלייבט נעבאך אהן כחות זיך שלעפען פון פיליפס'ן צו גארדאנ'ען, פון גארדאנ'ען צו גלעס'ן, פון גלעס'ן צו מעקברייד'ן, פון מעקברייד'ן צו סימפסאנ'ען און די אי־בעריגע קאנדידאטען, זיך חנפנ'ען, ארונ־טערנעהמען די היטעל, און זיך בויגען אין דרייען און בלייבען אהן אן אטעם, דער־צעהלענדיג, ווי שווער, נעבאך, ער האט פאר זיי געארבייט אין עלעקשאן טאג.

אזוי אבער קומען מיר זיך אלע צו־זאמען איין מאל אין יאהר, א טאג נאך די וואהלען, אין א געוויסען פלאץ, יעדער קאנדידאט געהט ארויף באדאנקען, און אזוי שנעל ווי דער קאנדידאט ווייזט זיך נאר, פאטשט מען פאר איהם בראווא און מען שרייט אוים:

"איך האב געארבייט פאר דיר!"

און אויף מארגען געהט מען "קאלעק־טען", אדער בעטען "טובות".

אידען! א סך מענשען וואלטען פון דעם איינפאך געהאלפען געווארען, און איהר מוזט אננעהמען מיין פארשלאג:

אידען! איהר מוזט וויסען, אז עס איז, וואס מיר האבען ניט קיין באשטימ־טען "טהענקסגיווינג".

שטעלט אייך, אידען, פאר דעם צער פון דעם דאזיגען איד'ן. צום ערשטען מאל זייט ער איז א פאליטישען, האט איהם קיין פאליסמאן קיינמאל ניט אנ־גערירט. ער פלעגט אלע מאל ארונטערנעה־מען דאס היטעל פאר'ן פאליסמאן, און דער לעצטער פלעגט א שמייכעל טאן. דאס מאל האט איהם א פאליסמאן איינ־פאך פון סקוהל ארויסגעווארפען און ער דארף נאך צו די צרות געהן צו פיליפס'ן איהם זאגען, אז ער האט פאר איהם "גע־ארבייט".

איהר קענט עס ניט פארשטעהן, אבער איך זאג אייך, אידען, אז מען קען זיך פון זינען ריהרען. דעם איד'ן קאסט עס גע־זונט. אט ווי איך זאג אייך, געזונט קאסט עס איהם.

האט זשע דעריבער רחמנות, אידען, און נעהמט אן מיין פארשלאג, לאמיר שא־פען א "טהענקסגיווינג", מיר וועלען אפ־ראטעווען א סך אידען פון געפאהר.

אויסער דעם וועלען מיר געבען א סך אידען פרנסה. שטעלט אייך פאר, מען וועט דארפען אראנזשירען א פלאץ, מען וועט נעהמען א נקויסען זאל, אדער א טעאטער. עס וועט קומען אן אויסגעשפי־געלטער פאליטישען און וועט ווערען טשער־מאן, ער וועט זיך צוקוויטשען ווי א גע־קוילעטע קאץ אויף אלץ און אויף אלעמען, און ווייזען, אז ער איז א "דיסטינגווישד דזשו", און א "לידער". נאך איהם וועט פון אונטער דער "פארלאגע" ארויסקריכען א שרייבער און דערקלעהרען, אז ער איז דער "גרעסטער פאליטישען", וועלכער קען "עלעקטען" יעדער איינעם, אפילו פארלא־מענט מעמבערס. נאך איהם וועט זיך אנהויבען דאס דאנקען, און מיר זענען גע־ראטעוועט.

ביז יעצט, אידען, האב איך זיך ביי אייך געבעטען, אבער יעצט גיי איך אייך סטראשען, און איך זאג אייך טאקע מיט'ן הארבען ווארט: איינס פון די צוויי, אדער פארטרייבט די פאליטישענס צו אלדע שווארץ יאהר, אדער שאפט א "טהענקסגיווינג", ווען ניט וועט זיין

נאר איך דרעהען זיך ארום מענשען אין גאסען, האנט איז וועלכע געהען אוים, און דאס אומגליק חושך . . .

אונזער יוגענד

אמאל איז געווען

פון ליבע זיסער

אמאל איז געווען א מיידעלע אויף א וואנט, מיט א שטיקעל שאקאלאד אין דער האנט. זי האט דעם שאקאלאד עסען געוואלט, אבער זי מיט'ן שאקאלאד זיינען געווען אויסגעמאלט. האט זי עס עסען ניט געקענט, בלויז האלטען עס אין אירע הענט.

העגנט דאס מיידעלע אויפ'ן וואנט מיט'ן שאקאלאד אין האנט אויף איין פיסעלע שטעהט זי און מיט'ן שאקאלאד זי פרעהט זיך.

געהען איינמאל פארביי קינדערלאך דריי.

זיינען זיי געבליבען שטעהן און גע־קוקט און זיך פאמעלאך גערוקט אלץ נע־הענטער צום וואנט און צום שאקאלאד אין האנט. און איינער, א יונג א כוואט, מאכט צו די קינדער: — שאט! אט וועט איהר באלד זעהן, וואס דא וועט געשעהן.

און דער כוואט, דער יונג גיט פלוצ־לינג א שפרונג, אין האנט דער מיידעלע א קלאפ און דעם שאקאלאד א כאפ.

אין גרויס שרעק לויפען אלע דריי אוועק.

און דער יונג דער כוואט, האלט אין האנט דעם שאקאלאד, רופט די קינדער צוריק: — קומט, נאט יעדערען א שטיק. דאס פאר מיר און דאס פאר אייך. און אלעמען גלייך.

שרייט איינער: — זעה, וואס ער גיט מיר.

מאכט א צווייטער: — דאס איז דאך פאפיר.

און דער דריטער: — שוין איינ־מאל א גאב.

זאגט דער יונג: דאס איז אלץ, וואס איך האב.

געהען די קינדער צוריק, ווארפען אויף דער מיידעלע א בליק. ערשט פונקט ווי פריהער שטעהט זי אויף איין פיסעלע פרעהט זיך, נאר אנשטאט די שאקאלאד אין האנט, איז א לאך אויף דער וואנט.

זאגען זיי: עס פארשטעהט זיך פארוואס זי פרעהט זיך. זי שטעהט און זי לאכט, וואס זי האט אונז אפגענארט.

א מציאה

פון יצחק צוקער
(האמילטאנער ת"ת)

געהענדיג צוריק פון א פארטי ארום זעקס א זייגער אין אווענט אין א קאל־טען ווינטער טאג, באגעגען איך מיינעם א חבר. זיינע טאטע — מאמע זיינען גע־ווען זעהר ארימע. ער איז געווען געקליי־דעט אין צוריסענע קליידער, כמעט נא־קעט. און געציטערט פאר קעלט.

ער האט געשלעפט קוילען, וואס זיי־נען געווען אויף א האלב צובראכענעם וועגעלע.

איך האב איהם אפגעשטעלט און געפרעגט: "סעמי וואוהין געהסטו? ער האט מיר געענטפערט: "איך שלעפ דעם וואגען קוילען פאר אונזער שכן, דעם גראסערי מאן, צו זיינע קאסטומער". "און וואו וואוינט דער קאסטומער צו וועלכען דו געהסט איצט?" "אכט בלאקס פון דאנען". און ער האט מיר געוויזען מיט זיין האנט דעם וועג אהין.

דער וועג אהין איז געווען אן א זייט פון מיין וועג און איך האב ניט גע־וואלט קומען שפעט אהיים.

נאר ווען איך האב געזעהן, ווי מיין חבר סעמי שטעהט און ציטערט, האב איך זיך איינגעשפאנט מיט איהם אין וועגעלע און געהאלפען איהם פארשלעפען.

באלד זיינען מיר געשטאנען ביים קאסטימערס הויז, און סעמי איז ארויפ־געגאנגען אויף דער ווערענדע און אנגע־הויבען צו קלינגען.

שטעהענדיג ביים וואגען האב איך באמערקט אן ענוועלאפ אויף דער ערד אין גאס. איך בין צוגעגאנגען און עס אויפ־געהויבען. דער ענוועלאפ האט אויסגע־קוקט אזוי ווי א פעי ענוועלאפ אבער עס האט ניט געהאט קיין נאמען. איך האב עס אויפגעריסען און ארויסגעשלעפט זעקס דאלער.

איך בין צוגעלאפען צו מיין חבר און איהם געגעבען דריי פון די זעקס דאלאר וואס איך האב געפונען. סעמי האט מיך געפרעגט "וואו האסטו געקראגען אזוי פיעל געלט?" איך האב איהם דער־צעהלט. און פארוואס מיר די געלט? האט סעמי געפרעגט. און איך האב איהם געענטפערט: "ווען איך וואלט דיך ניט באגעגנט וואלט איך ניט גע־פונען קיין געלט."

אנגעפירט פון ליבע זיסער

די צוויי שוועסטער

פון פייגעלע האפמאן (11 יאהר, ת"ת אין סט. קעטרינס)

איינמאל האבען געלעבט אין א קליין שטעדטעל צוויי שוועסטערלאך, זיי האבען געלעבט מיט זייער מאמען, וועלכע איז געווען אן אלמנה און א קראנקע, זיינען געווען זעהר ארים.

אלע טאג זיינען זיי ארויסגעגאנגען אין גאס און פארקויפט צייטונגען, כדי זיי זאלען קריגען געלט צו קויפען עפעס צו עסען, פאר זיך און פאר זייער קראנקער מאמען.

איינמאל, ווען זיינען געגאנגען אין גאס, האבען זיי דערזעהן א קליין קינד, וואס איז געלעגען אויף דעם טראטואר און שטארק געוויינט. די צוויי שוועס־טערלאך זיינען צוגעלאפען צו דעם קינד און האבען געזעהן, אז דאס קינד איז גע־ביסען געווארען פון א הונט. זיי האבען איהם אויפגעהויבען און געבראכט צו א נאהענטען דאקטאר.

ווען דער דאקטאר האט דערזעהן דאס קינד, האט ער אנגעהויבען דאנקען די קינדער. זיי האבען ניט געוואוסט, וואס איז געשעהן. אבער דער דאקטאר האט זיי געזאגט, אז דאס קינד איז זיין מיידעלע און ער האט זיי געגעבען א מתנה צעהן דאלער.

די קינדער האבען דאס געלט ניט געוואלט נעהמען, אבער דער דאקטאר האט דאס געלד אריינגעלייגט אין א קע־שענע ביי איינער פון זיי.

ווען זיי זיינען אהיים געקומען, האבען זיי וועגען דעם דערצעהלט זייער מו־טער. ~~זי איז~~ געווען צופרידען מיט די געלד, אבער נאך מעהר איז זי געווען צופריהען מיט דעם, וואס איהרע צוויי קינדערלאך האבען געראטעוועט דעם דאקטארס קינד.

ווער קען עס?

נומער 92. אותיות אויפגאבע.

אין 16 קעסטעלאך (4 אויף 4) שטעלט אוים די אותיות: ע, ע, ע, ע, ע, ד, ו, ט, ט, מ, פ, ה, ר, ה, ר, ר, אזוי אז —

אין דער ערשטער שורה פון רעכטס צו לינקס און פון אויבען אראפ זאל זיך באקומען נאך ניט, אבער עס וועט באלד זיין.

אין דער 2־טער — א כלי אויף שעפען וואסער.

אין דער 3־טער — וואס מען האלט מיט'ן מויל.

אין דער 4־טער — צו געהן ארויף און אראפ.

נומער 93. חשבון.

וויפיעל עקען האט א שטעקען? 2 שטעקענס? 3 שטעקענס? אנדערט־האלבען שטעקענס?

ענטפערס

נומער 88. אותיות אויפגאבע

מ	ש	ה
ש	נ	יי
ה	יי	ס

געטראפען האבען: מארווין ארבאס (293 מארקהאם סטריט), מיני פושקאוו, דוד וואהלגעלערנטער, רבקה ברייענסקי (אנסאנוויל) מלכה בעסין (42 ליפינקאט), בעקי עלעקסאן, זיסעל קאצמאן (31 ביקאנספיעלד עוועניו).

נומער 89. גלגולים.

הונט — האנט — וואנט — ווארט (אדער וואנע) — ווארע.

געטראפען האבען: זיסעל קאצמאן, מיני פושקאוו.

נומער 90. א חשבון.

דאס ערשטע אינגעל האט געקראגען מיט 23 עפעל מעהר ווי דער צווייטער (ער האט געקראגען אין די 10 טעג 1023 עפעל. דער צווייטער בלויז 1000).

געטראפען האבען: דוד וואהלגעלערנטער, מלכה בעסין, בעקי עלעקסאן.

נומער 91. רעטעניש.

א זייגער.

געטראפען האבען: מיני פושקאוו, מארווין ארבאס, זיסעל קאצמאן, דוד וואהלגעלערנטער, בעקי עלעקסאן.

מעשה'לאך פון שלעכטע און גוטע

(תלמידים פון אידישער שול אין וועלאנד, אנט.)

א.

פון גאדל סמיט
(6 יאהר אלט)

א מאל איז געווען א קינד, ער האט ניט געוואלט טאן, וואס זיין מאמע האט איהם געזאגט.

איינמאל האט זיין מאמע געזאגט צו איהם — געה אין דרויסען, וועסטו זעהן סעמין אויפ'ן גאס.

— ניין איך גלייך ניט צו זעהן סע־מין, ווייל איך וויל ניט געהן אין דרוי־סען, — האט דאס קינד געענטפערט זיין מאמען.

און זיין מאמע האט איהם געשלאגען.

ב.

פון ראובן מאראנץ
(8 יאהר אלט)

יוסף איז געווען א שלעכט קינד און א גרויסער שטיפער. אלעמאל שלאגט ער זיך מיט קינדער.

איינמאל איז ער געקומען אין דער ענגלישער שול, און ער האט זיך געשלא־גען מיט א גרויסען אינגעל. דער אינגעל איז געווען שטארקער פון איהם, און ער האט איהם גוט צוקלאפט.

און פון דאן אן האט ער יוסף שוין מורא געהאט צו שלאגען זיך אפילו מיט קלענערע קינדער.

ג.

פון יהודית יאנאווסקי.

אמאל איז געווען א מיידעלע. זי איז געווען זעהר ארעם און זי האט געוואלט לערנען.

זי האט געהאט א רייכען פעטער, אבער ער איז געווען א שלעכטער. זי האט געארבייט ביי איהם. זי האט געוואשען זעהר פיעל טעפ און טעלער.

איינמאל האט זי געפונען א פעני. איז זי געגאנגען צו א לעהרער און איהם געפרעגט, אויב זי קען לערנען פאר די פעני.

ווען דער לעהרער האט דערזעהן, ווי די מיידעלע האט געוואלט לערנען, האט ער איהר געזאגט, אז זי קען לערנען, און ער וועט איהר געבען אלץ, וואס זי דארף.

די מיידעלע האט זיך דערפרייט און געדאנקט דעם לערער. און זי איז אויפ־געוואקסען א קלוגע און א געלערנטע מיידעל.

הפנה העברית

דרך האריה לטרוף

מאת צבי פארסאן

ברעות דוד את צאן אביו בשדות בית לחם יהודה, והיה אחרי השקותו את הצאן ואחרי אכלם לשבע, ויאסף אותו דוד סביבו בצל התמרים שבשדה ושר לפניהם ויחלל על חלילו.

וידע הצאן לרבץ על הארץ בשעת נגנו. ובגמרו, ונפוצו שוב אל כל עבר לרעות עד רדת השמש והובילם דוד אל מלונתם.

וחיות טרף לפעמים יתעו ממדבר אדום ויגיעו עד לשדות בית לחם וטרפו בצאן, ובצאן דוד לא נגעו. כי אסף דוד את צאנו סביבו ויחלל. וחיתו טרף גם הם בחום השמש ירבצון ולחליל דוד בקשב יאזינו. וגמר דוד, ותקום החיה הרעה, אל עבר המדבר תקפוץ ותעלם.

ואריה אחד זקן, עור וחרש מזקנה, אך נחיריו מריחות עוד, תעה פעם ובא בשדות בית לחם.

הרגיש דוד בבוא האריה ואסף את צאנו מסביב לו ויחלל בחלילו. ונמשך גם האריה אחרי הצאן, ויבא ביניהם וירבץ בקרבת שיה קטנה ונרדם כשראשו נשען על צמר גבה.

ובשנתו החל האריה ללעוס ולא הספיקה השיה להנצל ממלתעותיו והאריה אכלה.

ויקם דוד ויאחז ברעמת האריה וימשכהו אחריו עד הביאו אל בית אביו. ויתלונן דוד לפני אביו על האריה הזקן:

— לולא היה זקן וחלש והכתיו, כהכותי את האריה והדוב שטרפו מצאני. אך מה אעשה בו והוא זקן וחלש?

ואביו מחריש ומשתאה על גבורת בנו.

ויוסף דוד ויאמר:

— האצוה עליו לשמור על הצאן בגלל חטאו? או איסרנו?

ויאמר ישי אביו:

— הלא דרכו היא לטרוף ובמה חטא הפעם, ואיך תבטח בו?

וישלחנו דוד לנפשו.

מנה ומצא

מאת אבא ריווקין

אורי הוא בעל חשבון גדול. הוא אוהב למנות את הכל הבא לידו.

לוקח הוא ספר לקרא ולא יקרא בו עד שימנה את דפיו ויספר את השורות שבכל דף ולפעמים יחשב למצא את מנין המלים שבכל דף.

ואף גם באכלו ימנה את הכפות כשהוא מגיש אותן אל פיו.

הולך אורי אל בית הספר. את מספר הבתים כבר ידע ואף גם מספר החלונות והדלתות שבהם ומה ימנה?

החליט למנות את אבני המרצפת שעליהם יצעד. הולך הוא וראשו מורד ולפניו לא יביט והוא מונה.

וכשבא אל בית הספר היה לו במה להתפאר:

— מביתי לבית הספר חמש מאות שבעים ושתים פסיעות.

— ומה זה לך על מצחך? מהיכן זו לך?

— זאת היא חבורה שעלתה לי כשפגע מצחי בארגז הדואר התלוי בקרן הרחוב. בכרסי שבעה אנשים פגעתי בדרכי, חמשה מהם רחפוני, ואך ארגז הדואר האחד הוא שגרם לי החבורה. כמה היא כואבת!...

בלילה בארץ ישראל

מאת משה ברנבוים
(ת"ת ברונזביק)

יום אחד בבית הספר ספר לנו המורה על דבר הילדים בארץ ישראל.

כאשר הלכתי הביתה חשבתי רק על דבר זה. ובלילה כאשר הלכתי לישון חלמתי, כי אני נוסע לארץ ישראל.

כאשר נכנסתי אל העיר תל־אביב, ראיתי הרבה עגלות, ואנשים מתהלכים ברחוב. וגם ראיתי בית ספר, והילדים שרים שירים יפים. ראיתי תמרים ועוד מיני עצים שאין באמריקה, וראיתי את החלוצים עובדים. וגם ראיתי את הבית של ביאליק. ראיתי כרמים וענבים צומחים בהם.

חלמתי שאני נוסע מתל אביב לירושלים וראיתי שם את הכותל המערבי.

וכאשר חלמתי שאני נוסע הביתה פקחתי את עני וראיתי את אמי מושכה אותי ואומרת: — קום מהר לבש ואכול ולך לבית הספר. ואני הצטערתי מאד כי זה היה רק חלום.

בבית הספר ספרתי למורה שלי והוא צחק ואמר: אפשר כאשר תגדל תוכל לנסוע לארץ ישראל.

חומש - פאלקלאר

פאלקסטימליכע דבורים, גלייכווערטללאך, הלצות, אנעקדאטען און פאלקס־טייטשען, וואס בעציהען זיך אויפ'ן חומש. געשעפט פון פאלקס מויל. געזאמעלט לויט די סדרות, סטיליזירט און קאמענטירט

דורך ה. י. זהבי.

פרשת בא.

בא אל פרעה.

א קלוגער איד, א חסיד, וואס האט שוין געהאט זיינע בעשטימטע שבתים, אין וועלכע ער האט פארבראכט ביי זיין רבי'ן, פלעגט אלע יאהרען אהין פאהרען אויף שבת פרשה בשלח, וואס איז, כידוע, איינצייטיג אויך שבת־שירה.

מאכט זיך א פאל און דער חסיד איז איינמאל געקומען צום רבי'ן אויף א שבת פריהער, ד. ה. אויף שבת פרשת בא. האט דאס געחידושט דעם גבאי און ער האט געפרעגט דעם חסיד אויף דער סיבה פון זיין מקדים זיין זיך.

דער קלוגער חסיד האט געענט־פערט:

— עס שטעהט דאך אין דער גמרא קדושין: מצוה בו יותר מבשלוחו — עס איז מעהר מצוה צו קומען אויף פרשת "בא" (בו) ווי אויף פרשת בשלח.

* * *

למען שתי אותתי אלה בקרבו.

א נס איז, וואס פרעה האט ניט בא־קומען מעהר ווי צעהן מכות. און א נס איז אויך, וואס המן האט ניט געהאט מעהר ווי צעהן בנים!

ווארום, כידוע דארף מען צעהלען אין דער הגדה ביים סדר די מכות: דם, צפרדע... און דערביי אבצוטריפען מיט'ן פינגער פון א כוס א טראפען וויין ביי יעדער מכה. הייגט זשע ווען פרעה וואלט בעקומען נאך מעהר מכות, וואלט דאן פון כוס וויין גאר ניט געבליבען...

ווען המן וגייטער וואלט געהאט נאך מעהר ווי צעהן בנים, וואלט דער בעל־קורא, לייענענדיג אין דער מגילה זייערע נעמען בנשימה אחת, חלילה דערשטיקט געווארען.

* * *

ולא יוכל לראות...

ואכל את יתר הפליטה...

די טבע פון א בלינדען איז צו פרע־סען אהן א שיעור און אהן א גבול, אזוי ווי עס שטעהט אין דער גמרא יומא: אמר רב יוסף מכאן רמז לסומין שאוכלין ואינם שבעים. און דאס מיינט דא אויך דער פסוק, אז דער היישעריק וועט צוליעב זיין בלינדקייט זיין א שרעקליכער זולל וסובא...

* * *

ויתן ה' את חן העם

בעיני מצרים וישאילום...

די חז"ל זאגען: "כיון שנצרך אדם לבריות מיד משנות פניו ככרום".

דאס הייסט, אז ווען א מענש דארף אנקומען צו לייטען, נאך הילף, ווערט איהם איהם דאן פאר בושה דאס פנים געל און גרין.

דערפאר דערצעהלט אונז דא דער פסוק א רבותא, דאס כאטש די בני ישראל האבען געברויכט אנצוקומען צו די מצריים נאך א טובה, צו לייהען פון זיי "כלי כסף וזהב ושמלות", זיינען זיי, די אידען, פונ־דעסטוועגען ניט געווען געפאלען ביי זיך און האבען געהאט טויזענט חן אין די מצריים'ס אויגען.

* * *

ולכל בני ישראל

לא יחרץ כלב לשונו...

א איד דערצעהלט אין בית המדרש, אז ער האט דערהאלטען פון א דארפס־איד א בריוועל, אין וועלכען ער שרייבט דאס ווארט "כלב" א הונט, מיט די בוכ־שטאבען כ, ל, פ, (כלף).

דער גאנצען עולם לאכט פון דער פעהלערהאפטער ארטאגראפיע..

אבער מעהר פון אלע האט געלאכט א איד, וואס האט זיך געהאט שוין קונה שם געווען אין דער גאנצער סביבה פאר א געזונטען עם־הארץ.

איינער פון עולם איז געווען א בעלן צו וויסען, וואס דעם גראבען יונגס גע־לעכטער בעדייט און ער האט איהם ווע־גען דעם געפרעגט:

— וואס זאל איך ניט לאכען? — האט דער עם־הארץ געענטפערט — א מענש זאל ניט וויסען, אז כלב לייגט זיך אוים מיט א "קוף" און נישט מיט א "כף"...

* * *

לא יחרץ כלב לשונו.

ר' מאיר פרימישליאנער האט אויס־געטייטשט דאס ווארט "יחרץ" פון לשון "חריצות" און ערמה. דאס הייסט, אז פאר אידען פאסט ניט צו רעדען דיפלא־מאטיש: אחת בפה ואחת בלב, מיט'ן מויל אנדערש ווי אין הארץ, נאר עס דארף זיין: כלב לשונו — ווי אין הארצען אזוי אויף דער צונג...

* * *

למען רבות מופתי בארץ מצרים...

מען האט געפרעגט דעם גאון ר' משה סופר, מחבר פון "חתם סופר": וואו איז דא אין דער תורה א רמז אויפ'ן רמב"ם? ווייל, כידוע איז דאך ניטא קיין זאך, וואס זאל ניט זיין אנגעמערקט אין דער תורה.

דער גאון האט געענטפערט, אז אין דעם פסוק: למען רבות מופתי בארץ מצרים, געפינט זיך א רמז אויפ'ן רמב"ם. ווארום די ראשי תיבות (איניציאלען) פון די ווערטער: "רבות מופתי בארץ מצרים" זיינען: רמב"ם.

(ווי באוואוסט האט דער רמב"ם, דער געניאלסטער מענש ביי אידען, געלעבט אין מצרים).

* * *

תאכלו אותו

מתניכם חגורים . . .

א סוחר פון מילכווארג, א איד א רמאי, וואס זיין נאמנות אויף כשרות איז געווען שטארק צווייפעלהאפט, האט פאר־לאנגט פון גאון "חתם סופר", וועלכער איז געווען דאן רב אין קליינעם שטעדטעל נאטערסדארף, ער זאל איהם געבען א הכשר אויף זיינע קעזען.

אזוי ווי דער חתם־סופר האט מורא געהאט איינצורייסען זיך מיט דעם מיל־כיגער, וואס איז געווען א תקיף און פעהיג אויפ'ן געמיינסטען, האט ער זיך דער־פאר נעקלינט און אויפגעשריבען אין הכשר מיט גרויסע אותיות דעם פרט פון דער סדרא עס (איז פונקט דאן געווען פרשת בא): "מתניכם חגורים לויט דעם פשט פון תרגום".

דאס שפיצעל פון חתם־סופר איז בעשטאנען אין דעם, וואס דער תרגום פון "מתניכם חגורים" איז "חרציכון יהון אסירין". און "חרציכון" האט צוויי טייט־שען: "לענדען" און 'קעז' (דאס לעצטע פון לשון: "חריצי חלב"). אזוי ארום האט דער אויסדרוק געקאנט מיינען: אייערע קעזען זענען אסור!...

פארשטעהט זיך, אז נאכ'ן ארייינקו־קען אין הכשר האט יעדער תלמיד חכם זיך אנגעשטויסען, וואס דער חתם־סופר האט געמיינט אז דער קעז איז געבליבען ליגען ביים מילכיגער אונבאריהרט...

טאג ארדנונג פון ציון קאנווענשאן און סא־קאלאוו קבלת פנים אויסגעארבייט

מאנטרעאל, יאנואר 14.

די טאגעס ארדנונג פון דער קאנא־דער ציון קאנווענשאן וואס וועט אפגע־האלטען ווערען אין מאנטרעאל דעם 24־טען און 25־טען יאנואר, איז פעסטגע־שטעלט געווארען היינט אווענט ביים מי־טינג פון דער עקזעקוטיווע בארד, פון נאציאנאלען קאונסיל. די אגענדא פאר דער דאמיניאן הדסה קאנווענשאן איז בא־שטימט געווארען ביי א הדסה זיצונג היינט בייטאג.

די הדסה קאנווענשאן וועט אפגע־האלטען ווערען באלד נאך דער ציון קאנ־ווענשאן.

ספעציעלע הכנות ווערען געמאכט צו באגעגענען נחום סאקאלאוו, וועלכער וועט זיין דער עהרען גאסט פון דער קאנווענשאן.

סאקאלאוו וועט דא אנקומען פריי־טאג פריה, וואס פאר דער קאנווענשאן, און וועט ביים סטיישאן באגעגנט ווע־רען פון א היבשער דעלעגאציע.

צוזאמען מיט איהם וועט קומען זיין טאכטער.

נחום סאקאלאוו וועט אויפטרעטען זונטאג פריה אין קעפיטאל טעאטער וואו די ערשטע סעסיע פון דער קאנווענשאן וועט אפגעהאלטען ווערען.

ביי דער זעלבער זיצונג וועט אויך אדרעסירען א. דזש. פרימאן, פרעזידענט פון דער ציון פעדעראציע.

אין דעם זעלבען אווענט וועט אין מאונט ראיאל האטעל געגעבען ווערען א רעסעפשאן פאר נחום סאקאלאוו און זיין טאכטער.

אין אלע ציוניסטישע קרייזען, ווי אויך אין דער אידישער מאנטרעאל אלגעמיין איז גאנץ לעבעדיג, מען גרייט זיך גאנץ שטארק צו דער ציוניסטישער קאנווענשאן.

אומפארדייאונג לייכט פארריכט אזוי געווארען

ווען איהר הויבט אן צו ליידען פון הארץ ברענעניש, גאז אדער אומפארדייאונג, איז עס נעוויינליך די שולד פון האבען צופיעל עסיד אין מאגען. דער בעס־טער וועג — דער שנעלסטער וועג — צו פארריכטען עס איז מיט פיליפס מילק אף מאגנעזיא. אן עס־לעפעל אין וואסער נייטראליזירט פיעל מאל אזוי פיעל פון מאגען עסידס — און טוט עס באלד. די סימפטאמען פארשווינדען אין פינף מינוט.

איהר וועט קיינמאל נישט באנוצען קיינע גראבע מעטאדען ווען איהר נוצט פיליפס מילק אף מאגנעזיא. און איהר וועט אייך שוין מעהר קיינמאל נישט דערלויבען צו ליידען פון איבער־זויערקייט אין מאגען. עס איז דער סטענדארד אנטי־עסיד מיט דאקטורים, און אזוי איז עס פאר די לעצטע פופציג יאהר.

אייער דראג סטאר האט פיליפס מילק אף מאגנעזיא אין היפשע 50 סענטיגע באטעלס. פולע אנווייזונגען וועגען א גרויסע צאל נוצען פון איהם געפינט זיך אין יעדען פעקעדזש. פארלאנגט די ריכטיגע. א ווייניגער פאלקאמער פראדוקט קען אמאל נישט ווירקען פונקט אזוי גוט. (געמאכט אין קאנאדע).

ניוראלדזשי

דער שוידערליכער ווייטאג פון ניוראלדזשי קען אפגעשטעלט ווערען פונקט ווי א קאפ־ווייטאג. נעהמט עטליכע אספירין טאבלעטס. נעהמט גענוג צו ברענגען פולשטענ־דיגע הילף. אספירין קען קיינעם ניט שאדען.

מענער און פרויען, וואס ליידען פון רעומאטיזם קענען האבען די זעלבע באקוועמליכקייט מיט די טאבלעטס. זיי זענען נישט בלויז פאר קאפ־ווייטאג אדער פארקיה־לונגען. לייענט די אויסגעפרואווטע דירעקשאנס פאר א טוץ אנדערע נוצען: ניוריטיס, סיאטיקא, לאמ־באגא, ווייטאגען אין די מוסקולען.

קאלטע, פייכטע טעג, וואס נעה־מען דורך די ביינער, האבען פאר־לארען זייער שרעק פאר די, וואס טראגען זיך שטענדיג ארום מיט אספירין טאבלעטס. אין אלע דראג סטארס. אין דער באקאנטער קליי־נער באקסעל:

נייעס פון איבער גאנץ קאנאדע

רייכע יורש'טע וויל אנטפעה פון קוויבעק אין „אמעריקאניש"

קוויבעק, יאנואר, 14.

באהויפטענדיג אז זי האט געיריש'ענט א פארמעגען פון 36 טויזענט אקער לאנד אין דער פראווינץ קוויבעק, "ארום קוויבעק אדער מאנטרעאל", האט א שיקאגאר פרוי זיך געווענדעט צו היגע אויטאריטעטען זיי זאלען איהר העלפען באקומען איהר פארמעגען. די פרעטענדענטין, מרס. מערי ל. דאניס, זאגט, אז זי שטאמט פון אן אלטער פאמיליע אין קוויבעק, צו וועמען דאס פארמעגען האט באלאנגט.

קיין גענויעם פלאץ, וואו דאס פארמעגען געפינט זיך האט זי ניט געקענט אנגעבען, זי בעט אבער דעם שטאטישען קלויערק, ער זאל זיך באמיהען אויסצוגעפינען די נויטיגע אינפארמאציע, און אין פאל עס וועט איהם געלינגען זאל ער זיין אזוי גוט איהר עס צושיקען אין "דער אמעריקאנער שפראך".

הענגט זיך וויל זיין פרוי פארט אפ

סו סט. מערי, אנט, יאנואר, 14.

אסקאר קוליא, 43 יאהר אלט, האט זיך געהאנגען אין זיין וואוינונג. זיין 14 יאהריגער זוהן האט דערקלעהרט, אז זיין פאטער איז ארומגעגאנגען לעצטענס מרה שחורה'דיג צוליעב דעם, וואס זיין פרוי איז אפגעפאהרען מיט עטליכע וואכען צוריק און ער איז ארבייטסלאז.

זיין פרוי געפינט זיך אין קאפערקליף.

הפוחר בשירי זמרה

חזן ר' מרדכי סאכער

וואס איז באוואוסט אין טאראנטא
וועט דאווענען
פרייטאג אווענט און שבת פריה
פ' בא. אין דער
קאנג. חברה משניות
ביי דעם סטרעטינער רבין,
42 סיסעל סטריט.
אלע אידען זענען ווילקאמען.
א. קאמינקער, פרעזידענט
א. ראט, וויס־פרעזידענט.

חזן א. שטיינבערג

פון וויניפעג
וועט דאווענען דעם שבת
זונטאג, 5 א זייגער אווענט
וועט ער דאווענען מעריב
און געבען קאנצערט
— אין דער —
מינסקער שוהל
אויף סט. ענדריו סטריט

4,500 דאלאר שנאפס ארויסגע'גנב'עט פון קאסטאם קאלעקטאר'ס קעלער

האליפאקס, יאנואר, 14.

ווען קאסטאמס קאלעקטאר האל פון שיפ הארבאר איז לעצטע נאכט געגאנגען שלאפען ארום 11 א זייגער, איז ביי איהם אין קעלער געווען 65 קאסטענס פון גוטען שטארקען ראם. עס איז אריינגעשטעלט געווארען אהין מיט עטליכע טעג צוריק דורך מיטגליעדער פון דער וואך פאליציי, וואס האט עס אויסגעגראבען פון א באגראבעניש אויף דעם ברעג פון פארט.

ווען מר. האל איז היינט אינדערפריה אויפגעשטאנען, האט ער געטראפען אן איינגעמויערטע ראם פון א קעלער פענסטער אויסגעריסען און דער גאנצער שנאפס אין ווערט פון דריי און א האלב טויזענט דאלער איז פארשוואונדען, ניט איבערלאזענדיג קיין סימן פון זיך און פון די וואס האבען זיך באמיהט עס ארויסצונעהמען.

האל האט גארנישט געהערט דורך דער נאכט.

דערזוויילטע מעיאר אנגעקלאגט אין געבען שנאפס אונגעזעצליך

קאבורג, יאנואר 14.

מעיאר דזשארדזש טאמפסאן, וואס איז לעצטע וואך דערוועהלט געווארען מיט א מאיאריטעט פון 87, איז היינט אנגעקלאגט געווארען מיט האבען געגעבען גאנץ אונגעזעצליך שנאפס צו איינעם פון זיינע עלעקשאן קאמפיין ארבייטער, וועמעס שנאפס פערמיט איז געקאנסעלט געווארען.

לויט דעם מעיאר'ס דערקלעהרונג איז די קלאגע געמאכט געווארען צוליעב א פרוי, וואס האט זיך געוואלט אפרעכענען מיט דעם ארבייטער פאר דעם מעיאר אין די לעצטע וואהלען. ווי ער דערקלערט, האט ער, דער מעיאר, נאך זיין דערוועהלט ווערען, פאררופען זיינע פריינט צו זיך אין הויז און זיי מכבד געווען מיט וויין. אויפ'ן צווייטען טאג האט ער געקויפט נאך א גאלאן וויין און האט עס געגעבען צו נארמאן מעקינטאש, ער זאל עס ברענגען צום מעיאר אין הויז.

יענע פרוי האט עס געזעהן און האט איהם פארמסרט.

מערדער פון פאטער מוז הענגען

בארי, יאנואר, 14.

געפונען שולדיג אין דערמארדען זיין פאטער אין עליסטאן לעצטען אויגוסט, וועט טאמאס וו. קעמפבעל מוזען באצאלען פאר דעם מיט זיין לעבען. זיין אדוואקאט, דאנאלד ט. מעקליירען האט היינט נאכמיטאג געקראגען אן אפיציעלען ענטפער פון אטאווא, אז זיין אפיעל איז צוריקגעוויזען געווארען.

קעמפבעל וועט געהאנגען ווערען אין דזשייל דא הי, שבת אין דער פריה.

נעזעץ נויטיג צו פארבאטען שפיעלן ראדיא שפעט ביינאכט

א פארשלאג פון אלדערמאן באלאנ"ן, וועלכער איז נעכטען פארגעלייענט געווארען ביי דער באארד אף העלט, פארלאנגט, אז עס זאל דורכגעפיהרט ווערען א געזעץ צו פארבאטען איבעריגען טומעל אין שטאדט, איבערהויפט אין באצוג צו ראדיאס, וועלכע ווערען גענוצט ביז נאך האלבע נאכט און פון וואס שכנים קענען ניט שלאפען.

ער האט אנגעוויזען אז יעצט האט די רעגירונג ניט קיין מאכט צו רעגולירען די שטונדע פון שפיעלען. די באארד האט באשלאסען צו פארלאנגען א באריכט פון דעם סיטי־סאליסיטאר וועגען דעם, און עס זאל נאכדעם איבערגעגעבען ווערען צו דער סיוויק לעדזשיסלײשאן קאמיטע.

די באארד האט איינשטימיג באשטימט אלדערמאן העררי האנט אלס טשערמאן פון דער באארד פאר היינטיגען יאהר אויפ'ן פלאץ פון אלדערמאן טשיזהאלם.

גאלדענבערג'ס כשר רעסטאראנט

באזונדערע פלעצער פאר
- מילכיגס און פליישיגס -
די אמת'ע כ ש ר ה סיסטעם
עקזיסטירט זינט 1908.
275־273 ספעדיינע עווענו. טעלעפאן וויווערלי 4960.

מיר האבען קאסטי'מער פאר אייך

די טויזענטער לעזער פון „זשורנאל" אין טאראנטא און אלע קלענערע און גרעסערע ישובים אין אנטאריא קענען ז י י ן אייערע קונים — — —

וועו איר
אדווערטייזט
— אין —
אידישען „זשורנאל"

: אונזער אדרעס :
542 דאנדעס וועסט
: אונזערע טעלעפאנס :
עדעלייד 7424־7425

קינד דערטרונקען אין 4 פוס וואסער

בעלוויל, יאנואר, 14.

דער פיער יאהריגער טעד טעילאר, דער זוהן פון עדווארד טעילאר פון מעראק איז דערטרונקען געווארען נעכטען נאכמיטאג אין א קאליזשע וואסער ארום איין פוס טיעף. עטליכע שפאן פון זיין הויז. דאס קינד איז ארויס אויס, אריינגעפאלען אהין זיך שפילענדיג.

איבער 220 איינוואוינער האבען דאס קינד ארומגעזוכט ביז שפעט אין אווענט, ווען מען האט דעם קינדס קערפער געפונען.

דאס קינד איז ארויס זיך שפיעלען מיט זיין שליטעלע און האקי שטעקען, און וויל ער פלעגט זיך שטענדיג שפיעלען אליין האט קיינער זיך אויף איהם ניט אומגעקוקט. ערשט ווען ער האט זיך אין הויז ניט באוויזען צו מיטאג און שפעטער אויך ניט, האט מען איהם גענומען זוכען.

אונטערזוכט אייערע אויגען, און קריגט די ריכטיגע גלעזער. דער איינציגער ספעציאליסט, וועלכער איז אויטאריזירט פון גאווערנמענט אלס האבען זיך פאראייניגט צו מאכען א
אפטאמעטריסט און אפטישען
דר. הענרי העררים
279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינא)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט
Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St. near Spadina
Open until 9 p. m.

צבי יהודא קעלמאן

דער ביז יעצטיגער מלמד אין תלמוד תרה עץ חיים דיארסי סטריט, פון וואנען ער האט געצויגען חיונה בכבוד, האט זיך פארקויפט צו א טריפהנעם האלסיילער צו כשר'ן די נבלות וטריפות וואס פארפלייצען די שטאדט און רואינירען אלע תלמוד תורות און צדקה אנשטאלטען און פארניכטען די פרנסה פון 150 אידישע פאמיליעס שוחטים, בוטשערס, משגיחים, רבנים.

מיר ווארנען אלע אידען זיך צו היטען פון די פאלשע הכשרים.

די פאלגענדע בוטשערס פארקויפען
נבלות וטריפות
משה זילבערשטיין 277 דאנדעס סטריט וו
אייבי עפעלזאפט 854 דאנדעס סטריט
מאיר האלצמאן קארנער נעסאו און בעלוויו עוו
שמעון קעלערמאן באלדווין און ספעדיינע
ראזענפעלד 688 קאלעדזש סטריט
אייזיק אונגערמאן 38 קענזינגטאן עווענו

וואורשט פעקטארים אויפמערקזאם

נעהמט ניט ארײן קיין ברוסטען פון די אויבענדערמאנטע בוטשערס אדער פון דעם פלייש פעדלער

די שחיטה פון די פאלגענדע שוחטים איז נבלה וטריפה
אברהם הורוויטץ באלדווין סט
יוסף קירשענבוים
פישביין קעמעראן סטריט
נחום טאוב (דעה אוקראינער)
דאנדעס, קארנער מארקהאם
איז נבלה וטריפה
משרד הרבנים ועד הרבנים

עורו ישנים משנתכם! פראספעריטי קומט

פראפעשאנעלס, ביזנעסלייט, ארבייטער! ארדערט יעצט אייערע קליידער, וועט איהר שפארען געלט און צייט.
30 טאגיגער סייל
סוטס פון פיינסטע וואָרסטעד, ערשט אימפארטערד, אלערלײ קאלירען
1932 סטיילס, הענד מעיד, ווערט $35 פאר בלויז $24
סוטס היי קלעס קוואליטים, ווערט $45 בלויז $29.50
אווערקאוטס, ווערט $35 ביז $55 בלויז $24.00 ר.ג. $35
מיר פארקויפען אויך ווארע און שניידען צו. צופרידענהייט גאראנטירט. מיר מיינען ביזנעס. אייער פריינט
צוויקעל, 606 דאנדעס טס. וועסט

— צוריק מיט אייך! —

אייער אלט באקאנטער ערשט קלאסיגער מענער קאסטאם שניידער
ל' שטיינהויז
האט איצט געעפענט זיין סטאר אין:
293 ספעדיינע עווענו טעלעפאן עדעלייד 2789
ארום סטענדערד טעאטער
איהר וועט זיכער זיין העכסט צופרידען פון מיין ארבייט ווי ביז איצט די שעהנסטע און לייטעסט סטיילס ווארעס פאר **סוטס און קאוטס**
געדענקט דעם אדרעס:
— ל. שטיינהויז —
293 ספעדיינע עווניו טעלעפאן עדעלייד 2789

STANDARD THEATRE

אונזער נייער טעלעפאן נומער איז : וויווערלי 6950

היינט פרייטאג אווענט שבת בייטאג און אווענט
דעם 15־טען און 16־טען יאנואר אונזערע גרויסע געסט

בעטי פרענק און פסח'קע בורשטיין
בנימין בלאנק צוזאמען מיט יעקב זאנגער

„א חתונה אין שטעדטעל"

א חתונה אין שטעדטעל איז געשפילט געווארען 18 וואכען אין ניישאנאל טעאטער, ניו־יארק מיט בעטי פרענק אין דער הויפט ראלע.

צוזאמען מיט: אנא טייטעלבוים, אסתר פיעלד, חוה זימאנד, סטעלא שולמאן, יצחק לופינסקי, היימאן ראפאפארט, נחמיה טאוויס און אליקס אמאסיא.

קארל מ. הערליק און מארים עזרין

אנאנסירען, אז זיי האבען פארמירט א פארטנערשיפ צו פראקטיצירען לאו אונטער דער פירמע
HERLICK & EZRIN
רומס 312־311 מענינג טשעמבערס
72 קווין סטריט, וועסט
(נעגענאיבער דעם סיטי האל)
טעלעפאן : עדעלייד 3138, 3139

די פירמע וועט זיך באשעפטיגען מיט ענינים פון קרימינעלע און ציווילע געזעץ, איינשליסענדיג קארפארײשאן און באנקראט געזעץ און וועט זיך ספעציאליזירען אין ריעל עסטייט, בילדינג און מארטגיידזש געזעץ. אין די קומענדע 6 מאנאטען וועט די פירמע געבען אומזיסטע יורידישע הילף צו א געוויסע צאהל רעקאמענדירטע פון דער אידישער צדקה פעדעראציע, וואס קענען נישט באצאהלען.

אפיס :
45 ריטשמאנד סט. וועסט
904־905 סענטראל בילדינג
אפיס טעלעפאן :
עדעלייד 3 0 8 3
הויז טעלעפאן : טריניטי 1078

לאיער סאול אייזען ב.א.
SOL. EISEN, B.A.

באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליק
געלט צו לייען אויף מארטגיידזשעס
מארטגיידזשעס געקויפט

לאיערס גלעס און דיקלער
— פון —
GLASS - DICKLER & CO.
501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן : עדעלייד 1168 — 1169
אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיס.
געלט געליהען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

אפיס טעלעפאן :
עלגין 1619
נאך אפיס שטונדען :
טריניטי 1446.

לאיער
ה. ס. מאנדעל
— פון —
גודמאן און מאנדעל
באריסטערס, סאליסיטארס א. אז. וו.
רומס 40—41 אימפיריאל באנק בילדינג 171 יאנג סטריט

אפיס :
45 ריטשמאנד סט. וועסט
705 סענטראל בילדינג.
אפיס טעלעפאן :
וויווערלי 2211
הויז טעלעפאן קינגסדייל 8419.

לאיער ב. ווינבערג ב.א.

באריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליס
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס.
מארגיידזשעס געקויפט.